

ARGIA

1985 Uztaila 28 — XLVIII urtea — 1.069. zenbakia — 110 pezeta / 6 libera

IHES BATEN
EPILOGOA
JOSU LANDA MINTZO

U.E.U., jende askok urtean zehar lortutakoaren fruitua

Zumeta, bizitzarekin konprometitutako pintura bat

Jon Kortazarrekin Lauaxetari buruzko bere tesiaz

BILBOREN BIHOTZETIK UDAKO KRONIKA



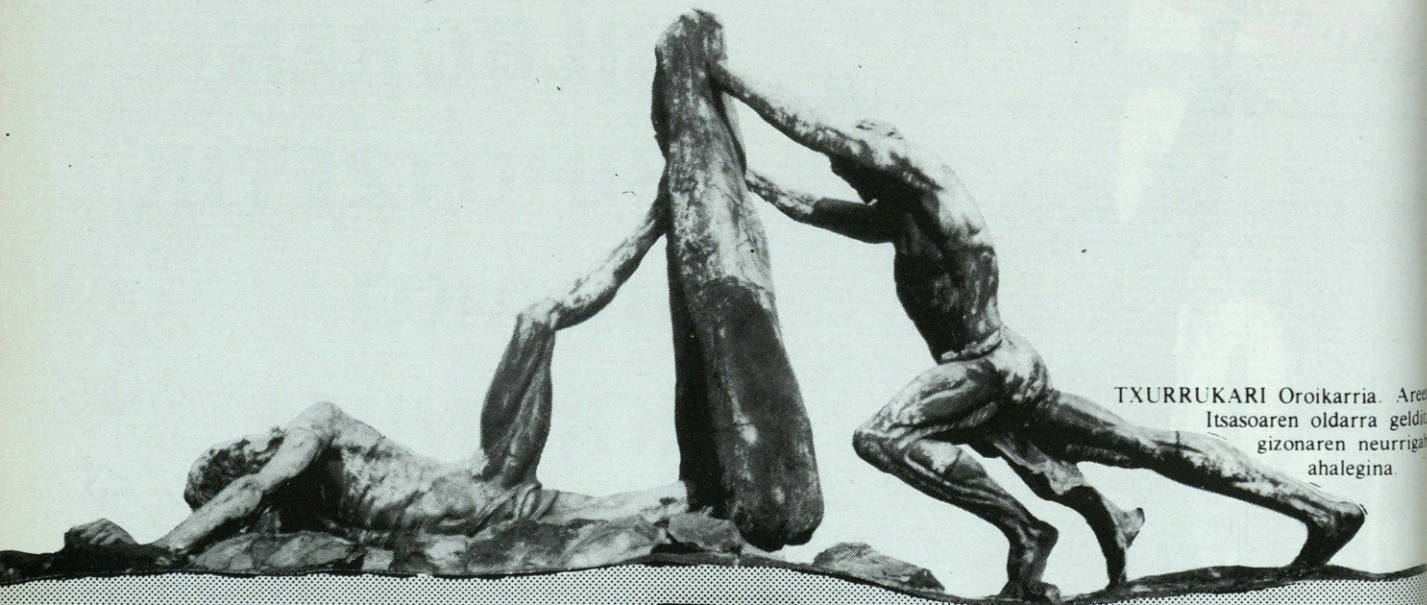
Gure ahalegina Bizkaiaarentzat da.

Gaur, betiko moduan, gure herriaren bilakaerei laguntzeko gagoz.

Gaur, aurrera joteko sasoian, itxaropena oztopoen gainetik jarrita,
zerbitzu eta laguntzarako gure gogorik onena,
berriro eta gehiagotuz sortzen da.

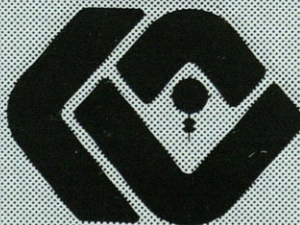
Gaur, eta egunero, Bizkaiko izena ohore eta,
batez ere, konpromisu moduan daraman
Aurrezki Kutxaren lana, indarra eta ilusioak, ez dute huts egingo.

Berari erantzuten jarraituko diogu.



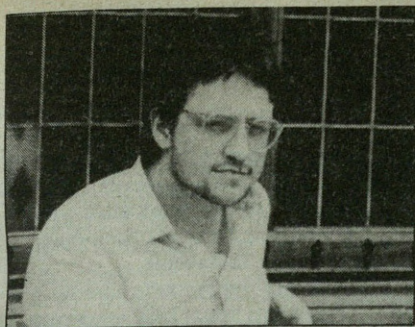
TXURRUKARI Oroikarria. Areen
Itsasoaren oldarra gelditzen
gizonaren neurriagatik
ahalegina.

BIZKAIKO
AURREZKI KUTXA

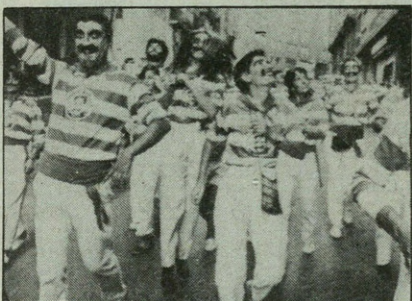


CAJA DE AHORROS
VIZCAINA

Bizkaiko Foru Diputazioak sortu eta bultzatutako Erakundea.



Josu Landa gure artean dugu eta bitxitasun zenbait kontatu dizkigu bere atxiloteta eta Martuteneko iragaiteari buruz. Barruan nola tratatu duten. Barruan zer zioten ihesari buruz... Argia-ri buruz zer zioten... eta beste gauza asko arin-arin irakurtzeko modukoak. Berak hurbilagoetik ikusi ditu gauzak azken hamar egun hauetan. Halaxe kontatu dizkigu. **11. orr.** Gai honekin lotuta dago aste honetako Azkena ere. Bertan argitara eman ditugu Josuren askatasunerako eta Lege Antiterroristaren aurka euskal kultur munduan bildu ditugun firmak. **42. orr.**



Bilboko festak, bizi dituenarentzat behintzat, Euskal Herriko garrantzitsuenetako batzuk bilakatu dira San Ferminetakoenez atetik. Historia laburra baldin badute ere zer kontatu ugari badago Bilboko festen inguruan. Uholdeak harrapatu zituen behin, Castañaresek beste behin... Uholdeen ondoren gainera Bilboko Alde Zaharra geratu zen moduan ikusita... Begira ezazu **18. orrialdetik aurrera.**

1.069. zenbakia

4.— Aste giroa.

POLITIKA

- 10.— Ttanttaka. Esteban Galar.
- 11.— Josu Landa, ihesketa baten epilogo moduko solasaldia. I. Zubiondo.
- 15.— Mundua ez da borobila. Fanxin.

ERREPORTAIK

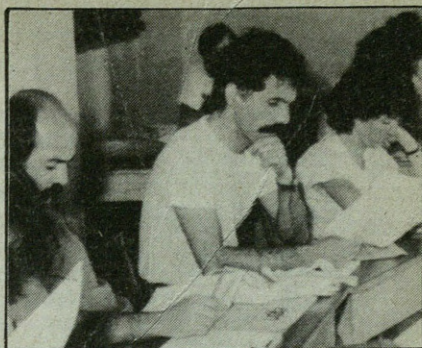
- 16.— Pat Bieter, amerikar-irlandar-euskalduna. Urederra.
- 18.— Udako kronika. Bilboren bihotzetik. Anton Abando.
- 22.— UEU berri eta indartuago bat aurrean. Arlantz.
- 26.— Ekologistak ez ziren Lemoiza iritsi. Errotarria.
- 28.— Zumeta, bizitzarekin konprometitutako pintura. Karnele Barandiaran.

KULTURA

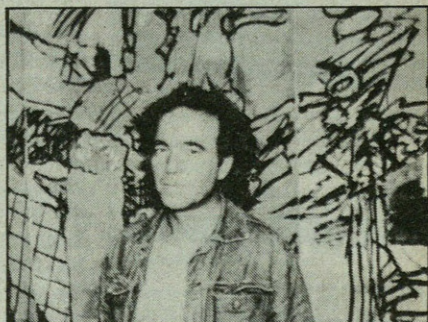
- 31.— Kultur ataria.
- 32.— Oiartzunen dantza irakasten dute. M.Ubillo.
- 33.— Jon Kortazarrekin Lauaxetaz. Edorta Jimenez.
- 36.— Intxixuren "Pedro eta Kapitaina". F.J.Mendiguren.
- 37.— Zingili Zangala: haurrek antzerkia behar dute. Gema Lasarte.
- 38.— Txitxumutxuka: Sabin.

ETA BESTE...

- 40.— Jo... adarra.
- 41.— Bertsokak. Balendin Enbeita.
- 42.— Azkena. Josuren askatasunerako eta Lege antiterroristaren aurkako zinadurak.



UEUk, nola ez, behar zuen bere tokia beste urte guztian bezalaxe. Aurtengoan indarberritua agertu dela esan digute handik pasatako guziek. Lan gehiago egiten dela eta gazte jende berri asko dagoela. Karroza batzuk falta baina halaz ere ondo. Bestalde, eta hainbat gauza aipagarriren artean, Euskadiko Kimikoen Lehen Kongresua egin da aurtengo UEUn. Seriotasun zientifikoa aurrera doa UEU sendotzen ari den neurri berean. **22. orr.**



Oharra: urtero bezala abuztuan ez dugu ARGIArik kaleratuko. Oporrak tokatzen zaizkigu guri ere. Ez zaitezte kezkatu beraz iraila baino lehen beste zenbakirik iristen ez bazaizue etxera. Irailetik aurrera fin fin arituko gara indar berriturik. Ez dakigu moreno jarriko garen baina seguru egon festaren batean egingo dugula topo. Ondo pasa!

ARGIA

Jabea: Zeruko Argia Kooperatiba.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza. Ostaiska Irastortza. Jon. Josu Landa. Pablo Sastre. Inaki Uribe. Xalbardin. Pello Zubiria. Joxemi Zumalabe.

Bilbon: «Anaitasuna» taldea.

Gasteizen: Xabier Etxaniz.

Iparaldean: Ladix Arrosagarai. Allande Sokarros. Itxaro Borda.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Joseba Alvarez,

Enrike Amonarriz, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Inaki Camino, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Joxean Gezalaga «Zaldubi», «Gure Irratia»koak, Mikel Hiribarren, Tito Irazusta, «Irulegi Irratia»koak, Kaki, Asun Larrañaga, Josetxo Lizartza, Emilio Lopez Adan «Beltza», Alfontso Martinez, F.J. Mendiguren, Mikel Nabarro «Trikuharri», Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Txus San Migel, Andoni Sarriegi «Muru-mendi», Joseba Sarrionandia, Mikel Ubillos.

Marraskilariak: Joxemi, Julio, Zut. Argazkilariak: Kristina, Txema Ormazabal.

Publizitatea: Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

D.L.: 80-1963.

Helbidea: ARGIA. Virgen del Carmen. z/g. Ramonaenea-behea. DO-NOSTIA-20012.

Telefonoa: 28 33 99.

Inprimategia: «Graficas Semi».

Ale bakarra: 110 pezeta/6 libera

Hego Euskal Herrirako 4.000 pezeta
Ipar Euskal Herrirako 275 libera
Estatu Espainolerako 4.000 pezeta
Beste atzeritarako 5.500 pezeta
Airez 8.300 pezeta

UZTAILA 27 ABUZTUA 2

Uztailak 31an ilargi
betea

mareak: (Uztailak 27koak)
gora: 00,43 eta 13,22
behera: 06,59 eta 19,36

eguzkia: (Uztailak 27an)
irten: 07,07
sartu: 21,35

(ordularen ordutan)

liburuak

Iñaki CAMINO



Egilea: Marguerite Yourcenar.

Titulua: Hadrianoren oroitzapenak.

Argitaletxea: Elkar. Erdal literatura elaberria.25.

Ezaugarriak: 417 orrialde. 800 pta.

17 hizkuntzetara itzuli omen da Adriano erromatarren oroitzapenen bidez bere bizitza kontatzen digun XX. mende erdiko nobela hau, hamazazpigarren hizkuntza euskara delarik. Mundu guztiko inguru literarioetan goretsi da inperioari bakealdi luzea eta arte eta letratarako grina atxeki zion

enperadore honen oroitzapenak hain egiazki eta poetikoki josten jakin duen Margarita Yourcenar.

II. mende inguruan bizi izan zen Adrianok berebiziko inportantzia izan zuen hiri sortzen, legedi berri eta zuzenagoak antolatzen, grekarren filosofia nahiz letretako zukuia Erromari txertatzen eta beste hainbat kontutan ere. Marguerite Yourcenar Adrianoren barneratzen da eta bere oroitzapenak kontatzen ditu poliki poliki bere bizitzako une garrantzizkoak nobelatuz.

Euskarazko itzulpen hau Joxe Austin Arrietak egin da. Jakina, bi arerio nagusi izan ditu nobelista euskaldunak: lexikoa eta menpeko esaldiak. Aurreneko arerioa ez da bigarrena bezain arris-kugarria, euskarak bai baitauzka hitzak orijinalako terminoak ordezkatzeko, bestela mailebuei eutsi. Euskal irakurlea ez omen dago ohiturik hizkuntz konplejotasuna duten liburuak irakurtzen, baina Axularrek aspaldi eman zuen bere iritzia honetaz eta XX. mendean aitzinera egin nahi duen hizkuntzak ez du biderik errazenetik joan behar. Hiztegiak badira.

Bigarrenari dagokionez, zera esan behar da: badirela esaldi luzeak, puntuaren artean zortzi bat lerro daukatenak, baina egonarriak eta narrazioaren interesak gaintitu beharko dituztenak. Esaldi errelatiboetan azentu bereizgarria jarri du itzultzaileak aditz guztietan irakurkera xamurragoa gerta dadin.

Egilea: Txillardegia.

Titulua: Elsa Scheelen.

Argitaletxea: Elkar. Euskal literatura. Elaberria. 26.

Ezaugarriak: 289 orrialde.

Txillardegik nobelari bezala idatzitako hirugarren lana dugu hau, 69.ean egin. Elsa Scheelen Bruselaren bizi den emakumea dugu, gazte xamarra, ezkondua eta arazo zenbait daukana. Senarrarekin ongi konpondu ez eta antzekoak. Egileak beraz,



arazoak dauzkan XX. mendeko bigarren erdiko emakume baten arazoak eta sikologia adierazi nahi dizkigu. Baina Sarasola kritikoaren ustez pertsonaje hau zail antza edo zaiolako, irtenbide bezala apez bat tartean sartuko du, bere nobelan zehar nagusi gertatzeraino. Ondorioz, nobela bat baino, bi direla dio Sarasolak.

Elsa Scheelen bi aurrenak baino nobela lortuagotzat daukate gehienek, hau idazten duenak horrela uste ez badu ere. Elsari dagokion narrazioa motelagozten den ber, apezarena sartzen da eta gauzak hobeki doaz, hobe moldatzen da egilea pertsonajetaz apez hartuz.

Aipatzekoa da ere, eta beti Sarasolari jarraiki, beste bi nobeletan narradorea pertsonajea bera baldin bazen (Txillardegiren nobelagintza ikasi dugunok ez dugu besterik entzun eskolan), hirugarren honetan tradiziozko narradore-egilearengana itzultzen dela Txillardegia.

Bukatzeo, nobelan erabiltzen den euskara oso go-
retsia izan dela aitatu.

Egilea: Hizkuntz batzordea.

Euskaltzaindia.

Titulua: Euskal gramatika. Lehen urratsak.

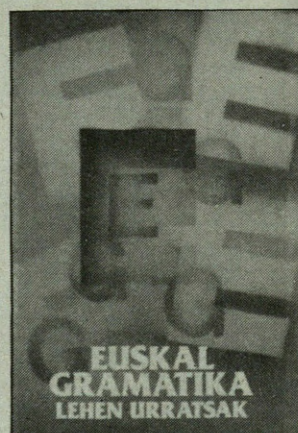
Argitaletxea: Principe de Viana. Euskaltzaindia.

Ezaugarriak: 518 orrialde.

Morfosintaxi gaiak dira euskara batuak erabaki gabe

dituenen artean nagusienetakoak. Bazen dena den alerik: Goenagaren gramatika, Txillardegirena, inork inoiz arbitrarioki eman eta zabaldua-ko lege fantasmak...

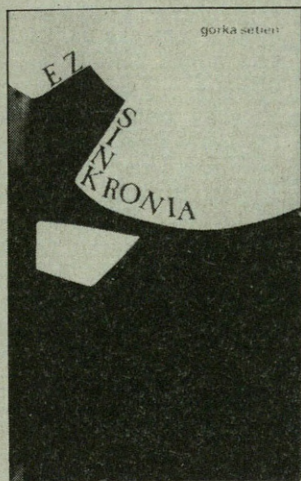
Argi zegoen alde horretatik ere hasi behar zela lanean eta horretarako osatu zen Euskaltzaindiaren barnean hamaika laguneko taldea. Gerroztik, astero bilduz eta ba-koitzak gai bati ekinez, lan handia egin da, hasiera besterik ez den arren; baina badu bereizkuntza bat: lan ongi egin dugu hau, egiazkoa, azken bi mendeetako euskal autoreak arakatu eta hustuz, errealdadezko hizkuntzari sasiteoriak alde aurretik ezarri gabe. Seriotasun hori da beharbada moteltasuna esplikatzeko duena. Taldeak eginak daude eta jendea lanean ari da ederki. Aurreneko



liburua atera da, lehen urratsak, esaldi bakunari dagoz-kion lehen urratsak, hitz el-karketak, aditza eta galdegaia ez beste, esaldi bakuna goitik behera sistematizatzen da li-buruan. Deklinabidea adibi-dez, hobetzeko omen dago. Euskarak dituen ondasunak biltzen ihardun dira, bere mugak eta legeak ere azalduz, ahalik eta sinpleen aditzera emateko. Lehen urratsak hone-tan beraz, esaldi bakuneko izen sintagma, deklinabidea, adberbioa eta interjekzioak nola behar duten esaten da.

Orain arte burukomin iraunkor izandako zalantzak (zertako/zertarako; laue-tan/lauretan; oso/ asko/ handi; seiak arte/ seietara; batzu/ batzuk; neroni/ni) nola dauden ongi eta zergatik dauden hobeto azaltzen digu

lanak. Egileak dira daturik fidagarriena: Altuna, Azkarate, Goenaga, King, Lafitte, Jose Antonio Mujika, Ro-taetxe, Salaburu, Akesolo, Haritxelar, Larrarte eta Oiharzabal.



Egilea: Gorka Setien.
Titulua: Ez sinkronia.
Argitaletxea: Susa 17.
Ezaugarriak: 108 orrialde,

Gorka Setien poeta ezaguna da askorentzat, baina beste askorentzat ez. Ezaguna izateko ezinbestekoa dirudi liburua kaleratzeak, eta Gorkak ere luzaz itxoin eta gero berea ateratu du.

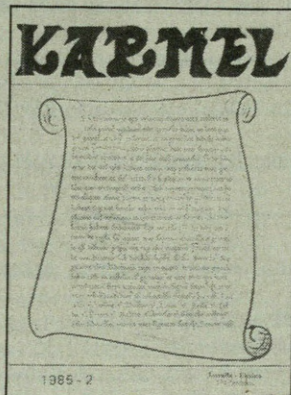
Poema ugari dugu liburu honetan. Bost olerki sorta dira, aurrena luzeena: «Betea dardartia, hutsa» du izena. Poemetan gai asko ukitzen da, baina antzematen da azaletik behinepein badirela gai nagusi batzuek: negarra, gorputz eta aurpegiaren keinu adierazgarriak, tristura, sendimendu itzaliek sortzen duten pena eta pesimismo giro orokorra. Aurreneko zati honetako poesia hitzean oinarritzen da, oso maiz sintaxia oso aintzat hartu gabe. Badira bestalde hitzen lotura lojika-gabeak, giro poetiko sokoan irakurri beharrekoak. Ez da oso erraza ulertzen aurreneko zati hau.

«Asfaltoko lurrin» sailak 7 olerki biltzen ditu, formaz lehengoak baino sinpleagoak direnak, baina gaiaren alde-tik hari berekoak.

«Oinen aztarna lokatze-tan» saila motza da, baina kategoriakoa, gizakiaren harremanetarako oztupoak, harridura bizia sortzen duten hitz poesiz beteen bidez adierazten dituen, liburua gailurrera daraman poesi saila. Liburuko azken olerkietan ikusi-uste izan ditugu irudi eta idearik lortuenak.

Olerki trinkoz betetako liburu honetan badira kalidade nabarmenekoak tsatuak direla, idea bat bain gehiago biltzen dutenak eta maiz irakurleari ulertzea kostako zaizkienak.

aldizkariak



Titulua: Karmel.
Ezaugarriak: 1985-2. Jorrala-ekaina. 173 zenbakia.
Argitaletxea: Euskalerriko karmeldarrak. Larrea Bizkaia.

Utzikeriarik barkagaitzenaz, bazterrera utzia genuen aldizkari hau. Aurtengo bigarren zenbakia begiztatu ta gero, gure orriotan ateratzea pentsatu dugu.

Aldizkariaren editorialean, Euskal Herriaren historiari ziklo berria irekitzen dihardun diren askori kritika egiten zaie, egilearen ustez, herri honen sustraian, benetako herri sustraian errealtate gorpuztu ohi duten historieroen falta somatzen da, ezin Euskal Herriaren historia idatzi kristau historia gogotan izan gabe.

Kultura deritzan sailean, bizkaieraren auzia dela ta, bizkaierak falta duen batasuna aitatzen du besteren artean Baraiazarrak, Urkizak, Eus-

kal Herriak Batikanoko art-xiboetan izan duen presentzia eta Gipuzkoako 1733. urteko herri zerrenda kaleratzen du, Lafitteren artikulua fedezko bat, Lafitte hildakoari buruz Akesolo eta euskera mintzatuaren inguruan Etxebarria. Etxebarriak, ekialdeko euskalkiek jasaten duten bazterketa salatzeaz gain, euskaren atlas linguistikoaren gainean hitz egiten du.

Urkizak berriz ere, gure haurrek telebistaren aurrean jasaten dituzten arrisku ideologikoak aipatzen ditu. Elizari buruzko artikulua bi dira, jatorrizko pekatuaz Olea, eta Akesolo Onaindiaren hileta handiez.

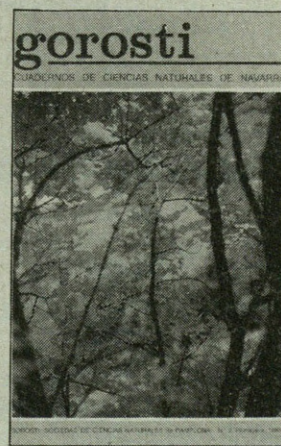
Bertso, prosa eta olerkiak azkenean datoz Muniategi, Igotz, Arteaga, B. Enbeita eta Goiriaren eskutik. Horren aitzinetik, «El libro negro del euskera» eta «Euskalerriko sinodua» liburuez eritxiak ematen dira. «Kontu kontari» sailean, Zubikaraiak San Juanak Ondarrun nolakoak diren esplikatu du, eta Ana Urkizak eta Baraiazarrak prosa motzeko lan bana daktate.

ko aldizkaria dugu. Berari buruz beste inolako berri-rik ez dugunez, zenbaki honek dakartzan gaien zerrenda ipi-niko dugu: San Cristobal, abandonatutako mendi baten historia eta etorkizuna, ai-kuen ekologia, hegaztiei Iruñean egin zaien zeletari lana, Nafarroako zumarrak arriskuan, erle eta kofoinak, ugaldako karramarroaren biologia eta ekologia, Irurt-zungo Biaizpetako landare-dia, Nafarroako narrasti po-zoatsuak, Bardeetako ezaug-arri ekologiko-botanikoak, Bioespeleologiaren aukera miresgarriak, Aralarreko hi-lentzako monumentuen erai-kintza, zalduak, beharrez-koak diren ekosistemak, ar-miarmairen morfologia eta anatomia, naturazalearen gia eta antzeko beste lan motxak.

Honetaz ulertzen duen ba-tek liburua arras interesgarria dela esan digu.

diskak

Kaki



Titulua: Gorosti. Cuaderno de ciencias naturales de Navarra.

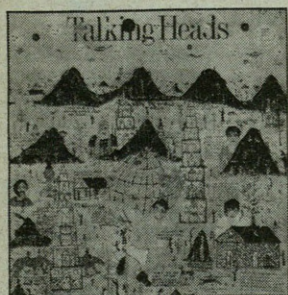
Ezaugarriak: 2. zenbakia. 85.eko primadera. 450 pta. 104 orrialde.

Gipuzkoan Arantzadi lite-keena da Nafarroan Gorosti. 2. zenbakia dugu orain era-kusten dizuegun hau. Izen-buruan argi geratu denez, Nafarroako natur zientzieta-

Taldea: Talking Heads.
Izena: Little Creatures.
Diskoetxea: EMI.

Nahiz eta irudizko me-dioak, zuzeneko espektaku-loak, entzulegoaren heda-kuntza lantzen aritu diren, aspalditxoan espero zen BU-RU BERRITSU hauen urrats musikal berria. Guztiz jorra-tua eta ikertua zeukaten jada 81eko Remaw in light Lpare-kin markatu zuten garaia. Talkingen soinu, estiloa, dantza musika urjente pre-sazko horretan, Byrne eta be-re taldearen aitzitasun berri-tzaileez jeneroaren bariazio posibleak eta ez hain posibleak landu dituztelarik.

Eta iritsi da aldaketa azke-nik. Aldaketa bikaina eta sor-presazkoa, nolabait ere kon-teptuari begira taldearen le-hen Lp.ra (77) bueltatzen bait dira.



Konturatu gabe gauzak konplikatu joan zaizkionak atzera begiratzean hasera bateko xehetasun, freskotasan eta patxara berreskuratu asmoz ekiten dionaren moduan azaltzen zaizkigu. Konbidatu zerrenda murriztuz, kitarra-teklatu joko ximpleak, erritmo atal trinko eta eragin-korrek eta doinu lasaigoak uztartuz, egitura oxigenatua-goetara jo dute. Isiluneak eta batez ere instrumentuek barka, denak elkargurutzatu gabe izan dezaketen sonortate balioan oinarritzen.

Eta bere lekuan ikusten zaie erabat gainera beren orain arteko bilakabidearen zirkulua ixten duen lan honetan. Gustora, patxadatsu, heldutasuna nabarmentzen duen jarreraz. Badakite zertan ari diren (beti jakin izan dute) eta inongo aurreiritzirik gabe ekiten diote pop-country-blues eta beste edonolako erritmoei, betidaniko ikutu inuxente xarman-garri hori dela medio dena aldatuz.

Ikutu psychodelikoak, optimista eta injenuoak (ez hainbeste), 85. urte honek beste artista zenbaitengan ikusi erazi dizkigunak, aldaketaren beste aldea osatzen dute asuntua borobilduz. Ez dira ez alferrik galdu eta bestalde heldutasunak gaztetasunari kentzen badio, bakoitzak berea dakar eta kasu honetan galera konpentsatua dago.

arte erakusketak

DONOSTIA

SAN TELMO MUSEOA (I. zuloaga plaza): ZUMETA (Papiroak pintura). Uztailaren 10etik hile bukaera arte.

GALERIA 16 (Buen Partor, 16): LAZKANO (pintura). Abuztuaren 10a arte.

GOYAZ Galeria (Sarriegi plaza, 5): JUARISTI (pintura). Abuztuaren 17a arte.

ALTERRI (Reina Regente, 2): AVALLONE (pintura). Uztailak 30a arte.

CAJA POSTAL (Garibai, 34): SCHOMMER (Maskarak, aurpegiaren paisajea). ARGAZKIAK. Uztailaren 31 arte.

ZARAUZ:

GALERIA KAYUA: Julio GAYARTA. Uztailaren 31 arte.

ZARAUZ (Zigordia Kalea, 31): MIGUEL ZUBIZARRETA (Oleoak). Uztailak 28a arte.

ERRETERIA

GASPAR Galeria (Senitxo Enea, 16): LUIS. Uztailaren 31 arte.

GASTEIZ:

SALA SAN PRUDENCIO (San Prudencio, 30-32): FOTO PRESS-84.

NERE OBRA 1985. Eskulturarako III. LANTEGI IREKIA. Uztaila 30a arte.

BILBO:

ARTE EDERRETAKO Museoa (Kasilda Iturriza parkea z/g.).

GABRIEL CUALLADO (Argazkiak). Uztailaren zehar.

WINDSOR Galeria (Marqués del Puerto, 10): 94.4159735

Bellas Artes 85 - 4 curso. Fotogr. Pint. Eskult. Grabad. Videoa. Uztaila 25 arte.

jaiak

Oiartzungo Iturriotz Auzoko Jaiak

Euskal Herriko hainbat eta hainbat herritan bezala Oiartzunen ere Santiyoak eta San Inazioak ospatuko dira. Uztailaren 24an hasiz jaiak uztailak 31 arte jarraituko dute.

programa:

27 Uztailak 27, larunbata. Gaueko 10etan,

Antzerkia dugu. Hiruak Bat Antzerki Taldeak eskainita. Guillaume Irigoienek Eskalapuñak obra ikusteko aukera izango dugu, obra honen argumentoa eta xehetasunak

Iturriotz 85 aldizkarian aurki ditzakezue. Emanaldi hau bukatzerakoan, musika eta dantza Niko Etxart eta bere taldearekin eguna argitu arte.

28 Uztailak 28, igandea.

Egun honetan jaiak goizeko 8etan hasiko da txistularien kalejirarekin. Goizeko 11etan Idi dema ospatuko da, harria Iturriotzkoa izanik, 1728 kgekin. Dema honekin bi baserriarren idiak hartuko dute parte, hots, Fernando Loinaz Frantxilla-berrienak eta Gaxpar Otegiarenak.

Eguerdiko 12'30etan Gazteen Bertso-saio bat ospatuko da. Saio honetan Oiartzungo gaztetxo hauek parte hartuko dute: Juan Mari Lopez (txapeldun berria), Iñaki Pikabea, Yosu Irigoien, Carlos Aizpurua, Jagoba Larburu

eta Aitor Etxebeste. Inguruko gaztetxoak hauek izango dira: Joxemari Mujika Anate, Paulo Joxe Aristorena, Yon Eizmendi, Jokin Soroazabal, Joxemari Izeta eta Aitor Arbelaitz (Iturriotztarra). Gaiak Antton Cazabonek ezarriko dizkie.

Arratsaldeko Setan Lehenengo Artzai Txakurren Lehiaketa ospatuko da. Lehiaketa honen partaide hauek direlarik: Txiki 1984eko Oinatik Nazioarteko Txapelketaren irabazlea, bere jabea Jabier Urien izanik. Xoli 1984eko Bizkaiko Txapelduna, bere jabea Joxe Urien izanik. Gure 1983eko Gipuzkoako Txapelduna, bere jabea Jexu Mari Plazaola izanik. Xoli Frangotan Txapeldun urrena, bere jabea Iñaki Plazaola izanik. Eta azkena, Pintto Iturriotzko esperantza. Bere jabea Xanti Rodriguez izanik. Lehiaketa hau Arander (Anerre) baserriko lurretan ospatuko da. Iluntzeko 8etan, lehiaketa hau amaitu ondoren Akelarre taldeak dantza musika goizalderarte eskeiniko digu.

uztaila

29

Uztailak 29, astelehen. Gaueko 10etan, zinemaldi bat eskeiniko da. Filma Betirako Sua izanik. Filme honen zuzendaria Angel Rebolledo da. Antzezle nagusiak, berri, Imanol Arias, Angela Molina, Amaia Lasa, eta abar. Posible da filme honen beharrean Akelarre filmea eskeintzea, Pedro Olearen azken filma izanik. Pelikula honen antzezlaririk nagusienak hauek direlarik: Patxi Bisquert, Silvia Munt, Jose Luis Lopez Vazquez... Pelikula eskeini aurretik Ikuskak ikusteko aukera izango dugu. Pelikula hauen argumento eta xehetasunak Iturriotz 85 aldizkarian ikus ditzakezue.

lehiaketak

Amurrioko Hiria X. Argazki Lehiaketaren oinarriak argitaratuak

Amurrioko Argazki Taldeak, bertako Udalaren babespean, Amurrioko Hiria X. Argazki Lehiaketa konbokatu du, zeinean Hego Euskadiko edozein lurralde historikoetan bizi diren argazkizale guztiek esku har dezaketen. Lehiaketa honen gaia eta modalitatea askea izanik, lanak zuri-beltzez edo kolorez aurkez daitezke. Partaide bakoitzak lau argazki gehienez aurkez ditzake, lehendik saritu gabeak izan beharko direlarik. Lanak 30 x 40 zentrimetroko kartulina baten zurkeztu beharko dira, epaimahaiak kontutan har ditzan.

Argazki bidalketari dagokionez, lanak behar bezala bilduak egon beharko dira, bakoitzaren atzekaldean obraren izenburua eta xedea ipini beharko da; baita, aparteko sobreak, lehiatzaileraren izena eta helbidea, argazki zerrenda eta sortaren xedea ere. Bilduman Argazki Lehiaketarako idatziko da eta honako helbide honetara bidaliko: Kultur Etxea Amurrio (Araba).

Lanak bidaltzeko epea abuztuaren 12an amaitzen da. Epaimahaia, Amurrioko argazki giroan ibiltzen diren pertsonen osatuko dute, haren epaitza apelaezina izango delarik. Lehiaketara aurkezturiko argazki guztiekin erakusketa bikaina egingo da Amurrioko Kultur Etxean, abuztuaren 14etik 30era bitartean.

Sariak honako hauek izango dira, bai zuri-beltzez bai kolorezko modalitateetan. Lehenengoa, 15.000 pezetakoa eta trofeoa; bigarrena, berriz, 10.000 pezetakoa eta trofeoa, eta hirugarrena 5.000 pezetakoa eta trofeoa. Bestalde, herriko argazkiri onena sarituko da ere, modalitate bietan, 5.000 pezetako laguntza eta trofeoarekin. Lanen bihurpena, erakusketaren ixtearen hurrengo egunetan izango da. Partaide bakoitzak sari bakar batetara jo dezake. Argazki sarituak eratzailen jabegoa izatera pasatuko dira, hauek berregintzaren eskubidea gordetzen dutelarik, interesgarria joko balute.

Arabako gaiak ikertzeko lan lehiaketa

Gasteizko Aurrezki Kutxak, iazko ohiturari helduz, Arabako gaiak ikertzeko lan lehiaketa bat konbokatu du, zeinean Araban bizi den edozein pertsonak parte har dezakeen. Aurkeztuko diren lanak, lehendik saritu gabeak izan beharko dira. Lau sail konkretu hauetan mogituko dira lan hauek: Kultura, folklore, soziologia eta medikuntza, modalitate bakoitzako 200.000 pezetakoko saria entregatuko delarik.

Kulturari buruzko gaiek Arabako musika aztertu beharko dute. Folkloreari dagokionez Arabako edozein herritan ematen diren ohiturak eta herri gertaerak aztertzea zuzenduko dira. Medikuntzan, proposatzen den gaia alkoholismoa Araban da, eta soziologiari dagokionez denbora librearen aterabideak.

Lan hauen hautaketa Aurrezki Kutxak izendatuko duen epaimahaiak egingo du, haren epaitza apelaezina izanik. Aurkeztuko diren lanak kalitateak minimo bat beteko ez balute epaimahaiak hutsik deklaratu ditzake sail bat edo beste. Lanen luzaera 100 foliokoa izan beharko da gutxienez. Partehartzaile bakoitzak lanaren hiru kopia aurkeztu beharko ditu, mekano-grafiatuak, espazio bikoitzera eta aldi bakar batez. Lanak bidaltzeko epea abuztuaren 31an amaitzen da, eguerdiko 12etan.

Sarituko diren lanak Gasteizko Aurrezki Kutxaren jabetzepean geldituko dira, zeinak argitara ditzakeen, bere egileekiko inolako lotura ekonomikorik izan gabe. Sarituko ez diren lanak irailaren 16etik 30era bitartean eskura ditzakete Kutxako Obra Sozialen egoitzan.

antzerkia

Zuberoako Muskildi herrian pastorala

Auzokide dituzten Urdinabatarrek duela lau urte Iparralde pastorala egin zuten, Etxahun-Iruriren lan postumoa, eta 1983. urtean berriz Pagolakoeke Pete Basaburu antolatu zuten; zerbait egin beharra zeukaten Muskildiarrek. Eta mende baten buruan berriro animatu dira herritarrek, Allande Oiherart pastorala antolatzen. Uztailaren 28an eta abuztuaren 11ean izango dira bi emanaldiak. Emanaldia hau antolatzeko laurogei pertsona antzezleri, eta antzezteaz gain beste mila lan ere izan da: lekua prestatu, jantziak egin eta abar. Pastoral honetan parte hartzen duten guztiak muskilditarrek dira, eta pare bat milio pezetako kostua izango du emanaldi honek. Muskildira iristea ez da zaila, Garazitik sartuz gero, Maule baino dozena bat kilometro lehenago kokatzen da herri hau.

Goizetik pastorgilean desfilea eta meza izango dira. Eta bazkalondoa (Iparraldean bazkalondoa hirurretan izaten dela ez da ahaztu behar) hiru ordu t'erdilau ordu iraungo duen Allande Oiherart pastorala. Benetan pena merezi du hara joatea. Anima zaitezte!

kirolak

Artzai txakurren Txapelketa Baigorri

Oiartzunen bezala, beste herri batean ere artzai txakurren txapelketa bat ikusteko aukera edukiko dugu. Aukera hau Baigorri herrian izango dugu hurrengo ingandean, Uztailaren

28an. Txapelketa hau herri honetako inguruko zelai batetan ospatuko da, arratsaldeko 4etan hasiera emanda.

Traineru estropadak Getxon eta Pasaian

Aste honetan estropadak ikusteko bi posibilitate ditugu. Alde batetik, Algorta herrian Getxoko Ikurriña ospatuko da, hurrengo larunbata eta ingandean, uztailak 27 eta 28ak. Bigarrena, Pasaiko Ikurriña, San Inazio egunean, uztailak 31a, Pasaiko portuan izango da.

dantza

Dantzaldia ikusteko aukera Izura-Asmen

Behenafarroako herri honetan Uztailaren 27an, larunbata, dantzaldi interesgarria ikusteko aukera izango dugu. Emanaldi hau Lapurdiko Milafranga herriko Etorki Dantza taldeak eskeinitako digu. Dantza emanaldi hau iluntzeko 9etan hasiko da Izurako Kultur Etxean.

ihardunaldiak

Uztailen Azpetian zer?

Azpetian Maiatzan hasitako ekintzek, oraindik jarraitzen dute. Aste honi dagokionez, Uztailaren 28an, ingandea, Sokatira txapelketa bat ospatuko da hherri honetan, Nuarbeko Sokatira Taldeak antolaturik. Munduko txapeldunak ikusteko aukera polita izango dugu ba, ingandean honetan.

UZTAILA
27
ABUZTUA
2

Zarautzko Nazioarteko I. Eskultura Simposiumaren amaiera

Uztailaren hasieran ekin zitzaion Harri eta Herri 85 Nazioarteko Eskultura Simposium honi aste honetan amaiera emango zaio. Aste honetan ekintza bat dugu nagusi. Astelehenean, uztailak 29a, arratsaldeko 8etan, Antoniano Zineman, Mikel Campo, Marian Aranburu eta Leonard Rachitaren esku hitzaldia eta diapositiben azalpena izango ditugu. Bi eskultore hauek Simposiumean parte hartu dute. Simposium hau Zarautzko Udalak antolatu du, Eusko Jaurlaritza, Gipuzkoako Foru Aldundia eta Zarautzko Udalaren babespean.

Kilometroak 85aren deia zabal dezagun

6 Aurten Kilometroak bederatzigarren edizioa ospatuko da, Legazpiko Haztegi Ikastola, Urretxu-Zumarragako Lurdesko Ama Ikastola, eta Urretxuko Garaialde Lizetako Kilometroak 85 antolatzen ari diren ikastolak direlarik. Gipuzkoan eratzten den euskararen egun haundi hau urriaren 6an ospatuko da. Antolatzailerik dagoeneko egun honen puntu guztiak ari dira prestatzen. Oraindik denbora dexte falta bada ere, hilabete honetan horren berri ematen hasirik dira, bere eskualdekidei laguntza eskakizuna egiten.

Antolatzailerik diotenez, ilusio, poza, kezka eta lanez beteta gaude. Lana ugari. Denontzat lana, eta jakina, atzera egin ezina. Pentsa ihazko edizioetan antolatzean eta osatzen, 1500-1600 antolatzailerik-laguntzailerik behar izan zirela. Helburu hau burutzeko eskualdeko herri-tar, guraso, kuadrila, eta el-

karte guztiei laguntza deia egin diete eratzailerik. Laguntza hau kontuan harturik edizio honen prestakuntzari baietza eman zioten eratzailerik. Eskualdeko lagunak laguntza orain behar dute eta baita ere ihardunaldia ospatu arte. Horregatik, dei hau zuzentzen dizute, laguntza hau eskeintzeko atak zabalik dituzuela, eta Kilometroak 85 bikain, zuhur eta jator bat antolatzeko laguntza honen beharra aipatuz.

Antolaketak hau posible izan dadin, eratzailerik antolaketaren organigrama egin dute. Laguntza emateko prest baldin bazaude, organigrama hau ikusi ondoren, zure izena bertan agertzen diren pertsonen edo erakundeen ematea eskatzen dizute. Organigrama ikusi eta zure izena eman nahi baduzu, komisioko edozein arduraduneri eman diezaiokizu. Legazpiko Ikastolara (731097), Urretxu-Zumarraga ikastolara (723294), edo Garaialde Lizetara (722112) deitzen.

kantaldiak

OSKORRI

Hurrengo larunbatean, uztailaren 28an, Kataluniatik etorri ondoren talde honek beste jaialdi interesgarria eskeiniko digu. Jaialdia Donostiako Loiola auzoko frontoian, gaueko 10etan hasiko da. Jaialdia entzuterakoan, Urumea ibaiak daraman kutsadura ikusteko aukera izango duzue. Baina hau ez begiratzera konbidatzen dizuegu, hobe da Oskorri taldekoak entzutea eta begiratzera.

ITOIZ

Talde honek aste honetan bi jaialdi eskeiniko dizkigu. Bat Lekunberrin eta bestea Laudion. Lekunberrin, uztailaren 27an, larunbatean, eskeiniko digu bere musika, herriko frontoian, gaueko 10etan. Bigarren jaialdia, berriaz, Laudionko Ugarte auzoan eskeiniko digu, uztailaren 28an, igandearen gaueko 10'30etan.



bertsolaritza

Bertsolari Txapelketa Nagusia

Aurten Bertsolariek Bertsolari Txapelketa Nagusia antolatuko dute. Txapelketa hau antolatzeko komisiok txapelketa honetan parte hartzeko ondoko baldintza hauek bete behar direla esan du: alde Batetik, txapelketa irekia izango da, aurten hemezortzi urte betetzen dituenetik gorakoentzat. Puntu honetan gerta daitezke salbuespen batzuk, baina ez oso garantzitsuak. Bigarren puntua, Txapelketa herrialdeka izango da hasieran, herrialde hauek kontuan hartuko direlarik: Araba eta Bizkaia bat bezala, Iparralde eta Nafarroa beste bat bezala, eta Gipuzkoa bakarrik. Gero finalerako herrialde guztiak bat egingo dira. Hirugarren puntua, epaimahaia ere herrialdeka izango da hasieran, gero guztiak batu eta hauen artean bertsolariek hautatuko dituztelarik azken epaimahaikideak. Laugarren puntua, Puntuaketa publikoa izango da txapelketa osoan, saio baten ondoren bakoitzaren puntuak gora jasoz. Bosgarren puntua, saioen hasieran eskatuko dena hau izango da: hiru bertsorik zortziko nagusia, beste hiru zortziko txikian, bat puntua emanda, beste bat lau oinak emanda eta beste hiru gai librean. Seigarren puntua, Saiok herrialdeen kontura izango dira, Euskalherri mailakoak horrela izango direlarik: Finala, Donostian izango da, eta bertan zortzi bertsolarik parte hartuko dutelarik (sei hautatuak eta Amuritz eta Lopategi). Finalerdiak Durangon eta Tolosan izango dira, bakoitzean hamasei bertsolarik parte hartuko dutelarik eta kanporaketan Gasteizen, Iparraldean, Baztanaldean eta Markinan izango dira. Zazpigarren puntua, Apuntatzeko epea irailaren 15a arte izango da, herrialdeka fasea gabonetarako amaiturik egongo delarik, eta txapelketa San Jose inguruan amaituko da. Zortzigarren puntua, izenak emateko bulego orduetan ondoko telefono honetara deitu behar da: 943/216437. Bederatzigarren puntua, antolatzeko bi komisiok sortuko dira: komisiok teknikoak eta komisiok ekonomikoak, hauek bai antolaketaren arazoak eta baita diru arazoak ere arduratuko dira.

argazkilaritza

Argazki Erakusketa Gasteizen

Uztailaren 19an hasita, abuztuaren 9an Erakusketa honi amaiera emango zaio. Erakusketa Gasteizko San Prudentzio erakustokian zabalik aurkitzen da, Foto Pres 84 eta Araba Deia'n osaturiko argazki erakusketa bikain bat izanik. Foto Pres 84, Kataluinako Fundazio Caixa de Pensions aurrezki kutzak

izenburu berdinpean konbokatatu zuen argazki lehiaketara aurkeztu ziren 250 obrek osatzen dute. Araba Deian berriz, egunkari honen argazkilari preziatua den Luis Ziarrostak zuri-beltzez ateratako 64 argazkiek osatzen dute. Inaki Cerrajería marrazkilariren 16 komiki lagungarri gertatzen direlarik. Erakusketa hau Arabako Kutzak Kataluinako Caixa de Pensions duen komenio kulturalen bidez antolatua izan da.

lehiaketak

Gazteentzako Literatur Lehiaketa

Gipuzkoako Foru Aldundiaren Kultur Sailak, Gazteriaren Urtea dela eta, Gazteentzako Literatur Lehiaketa bat antolatu du. Lanak **narratibazkoak** (nobela luzea, nobela motza eta ipuinak) edo **poesiazkoak** izan daitezke, euskaraz nahiz erderaz idatziak. Egileen adinaren arabera, lanak bi taldeetan banatu dira, 16-20 urte bitartekoena batetik, eta 21-25 urtekoena bestetik. Lanak bidaltzeko epea urriaren 31eko eguerdiko 12etan amaituko da. Lehiaketa honetaz gehiago jakin nahi baduzue, Gipuzkoako Foru Aldundiaren Kultur Sailaren egoitzan informazio gehiago har dezakezue.

Isabel Lertxundi-Jesus Mari Aldai Idatz Lehiaketa

Durangoko talde batek antolaturik aurtien bi lagun hauen lehen urteurrena delarik, I. Isabel Lertxundi eta Jesus Mari Aldai Idatz lehiaketa ospatuko da. Lehiaketa honen oinarriak honako hauek direlarik: saria 100.000 pezetakoa izango da. Lanak narrazio laburrak, 6-10 orri tartekoak izango dira, tar-teune bitara makinatuta eta alde batetik idatzia. Saria ezin banatuko da. Antolatzaileak epaimahaiak ontzat emaniko lanak argitaratzen saiatuko dira. Lanak hiru kopia eginda aurkeztuko dira, izenpetu gabe eta plikaz, honen barruan izena, deiturak eta egilearen helbidea agertuko direlarik. Plika hauek lana sarrituta badago besterik ez dira zabalduko edo eta epaimahaiak lanen argiratzeko gomendatzen badu. Lanak bidaltzeko epea Irailaren 10ean amaituko da eta erabakia Irailaren 28an emango da, Isabel eta Aldairen oroimenez eta bere heriotzaren urteurrenean egingo den afari batetan. Lanak Durangoko 157 postakutxara bidaliko dira Isabel Lertxundi eta Jesus Mari Aldai Sarirako oharraz. Egileek eskatzen dituzten lanak itzuliko zaizkie. Epamahaia, Euskaltzaindia, Euskal Idazleen Elkarte eta babesleek izendatukoak osatuko dute. Epaimahaiaren erabakia eztabaida ezina izango da. Epaimahaiak oinarri hauetan agertzen ez den edozein arazo erabakiko du.

asteko filmea

Zerrien erasoa

Filmea: «Porky's Revenge» Porky's kontraataca. **Zuzendaria:** James Komack. **Aktoreak:** Dan Monahan, Wyatt Knight, Tony Ganois, Mark Herrier, Kaki Hunter, Scott Colomby, Nancy Parsons...

Gauza bat da filme hau ikustea, konturatzea subproduktu kaxkar bat dela, erabat pornografikoa dela (hitzaren zentzurik okerrean), eta beste gauza bat da entzutea nola sala guziak farre egiten duen filmean agertzen diren txorakeria eta dibertimento sexistarekin.

Horrek bizidugun miseria kulturala eta sexuala gogorarazten digu. Farre egiten digute muturraren aurrera eta guk farre egiten du —konturatu gabe, horrelakoa bait da farra— filme honen aurrean.

Planteamenduz infantil da. Enid Blyton-en adolezenteentzako nobelen antzekoa. «Los cinco» edota «Los siete» haien abenturak tartean sexoa sarturik.

Edota nahi baduzue telebistan ematen duten «Fama» horren moduko bat klabe komiko-sexista batetan, inolaz ere melodramara jo gabe.

Unibertsitate amerikano bat, neska-katxarro edo batzuk, mutil koadrila grazioso bat eta abentura txiki batzuk dira saltsa hau osatzen dutenak. Sexo insinuazio batzuk, garaiko musika eta dolar mordo bat erantsiz pikante gustoa ere falta ez duen saltsa.

Okerrena da saltsa klase honek pringatu asko aurkitzen dituela. Ez dezagun ahaztu Porky's hau hirugarren filmea dela seriean egindakoa. Ez du emaitza txarrik eman orain arte beraz formula honek.

Helburua saltzea eta ahalik eta dolar gehien ateratzea izanik garbi dago dirudunari ez zaiola batere axola mundu guziak betiko mixe-

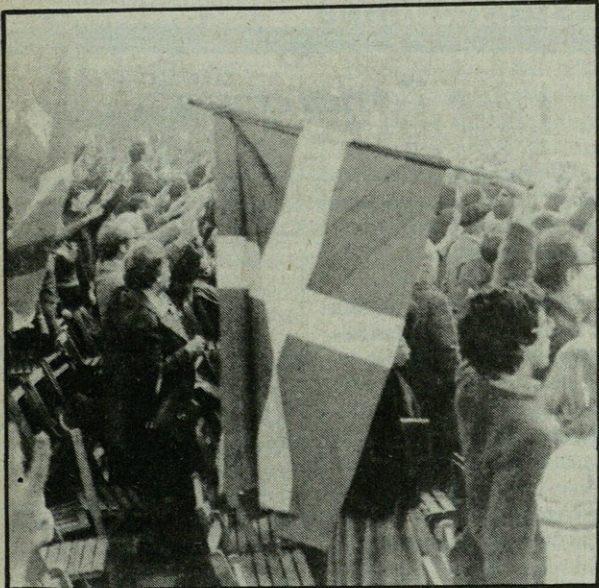


rian iraun dezan. Gutxi ez balitz bezala esango dizu "nahiko sufrimendu ikusten dela munduan barrena eta filme alaiak egin behar direla jendea ordu eta laurden batez besterik ez bada munduaz ahazteko eta ondo pasatzeko".

Okerrena da nahiago dugula ordu terdi hori "ondo pasa" gauzak aldatu eta beti ondo pasatzea baino. Hain infantilak, eta hain miserableak izango ez bagina sexu mailan —hau da, sano xamarrak izango bagina— alperrik egingo lituzkete horrelako filmeak. Ez litzateke inor joango. Joatekotan gainera aspertu egingo ginatke, grazia egiten diguten txorakeria horiek ez bait lukete gudan inolako eraginik sortuko.

Ez gara ordean ametsetan hasiko. Ez eta ere filme hasieran bandera amerikarrek batera himno amerikar entzuten dela esaten. Hainbat aldiz esan duguna errepikatu egiten da behin eta berriz. Ez daukate inolako lotsarik propagandarik merkeena egiteko.

Zuek ikusi joan ala ez. Nere iritzirako hobe duzue eguzki piskat hartu, moreno-a jarri, dutxa edar bat hartu eta izerdi piskat ateratu larru berria elkarren artean igurtziz. Serio. Askoz ere konstruktiboagoa da.



Ikurriñaren gerra ez da bukatzen sekula

AURREKO urteetan baino hots gutxiagorekin ari da pasatzen aurtengoan ikurriñaren afera gure gerrietan. Guardia Civilak hainbatetan kendu arren, ez da izugarritzko istilurik sortu. Agian horregatik ez zaio izugarritzko aktualitaterik ere aitoritzen. Orereta-Erreterriako festen hasiera izan daiteke salbuespen bat, beste udaletxeetan ez bezala horko alkate sozialistak ikurriña jartzea ukatu duelako.

Sinbolo gogorragoa da Irurtzunen suertatu dena. Udalak erabaki ikurriña kentzea, festetako jolasetan zebiltzen haurrak sakabanatuz guardia civilek kendu eta gainera kontzejalak koartelera deitu deklaratu dezaten. Nafarroako agintariek izan ere arrazoinik badute ikurriñarik ez ametitzeko: beste komunitate autonomo bateko banderarik ezin da onartu.

Ness lakuko munstrotik ETArekiko negoziaketara

ABUZTUAK ez du kupidarik kazetariekin, eta udako beroak sargori bihurtzearekin batera egunkarietako erredazioetan lehen orrirako titularrak bilatzea eromena izan ohi da. ARGIAkook oporrak hor hartzearekin asmatzen dugu dudarik gabe.

Horrela orain gertatzen da Euskadiko Ezkerraren bidez Madrilgo gobernuak negoziaketa aukera bidali diola duela hilabete pare bat ETari. Areago, Txomin Iturberekin ere hitzegingo zen horretaz eta honek erakundearen ejekutiboan eztabaidatzea agindu. Mediazioan nahi zuen protagonismoa ukatu zaiolako hasi omen da jo ta ke EEren kontra

orain HB, AP eta PSOEkoen kontra aritzeaz gain. Beraz, guzti hori sinestekotan hurrengo urratsa geuk eman beharko dugu: HB haserrera nahi izan du ETak, Aulestia idazkari orokorrak ez baieztatu eta ez ukatzen duelarik, argazkia falta zaigu udako erreportariarik apasionanteena burutzeko: Txomin Iturbe Donibane Lohizuneko terraza batean zain, aurrean bok-panaxe bat duela.

Eskubide historikoak aipatu eta Nafarroa ahaztu

KOMUNITATE Autonomoko Unibertsitateak antolatuturik hamaika hitzaldi eman da Euskal Herriko lurraldeen eskubide historikoen aktualizatzeari. Eusko Alderdi Jeltzalearen prentsak eta gainerako komunikabideek ere galanki aipatu dute ekitaldi horietako bakoitza, baina Idoia Estornes Zubizarretak etorri behar izan du «Deia» egunkaritik zenbait puntu azpimarratzera.

Lehendabizi, eskubide historikoen alde Alkateen Mogimenduak egindako eskakizuna Euskal Herri barruko arazoengatik zapuztu zela. Bestetik, foralitatearen aktualizazioa Estatuan datzala esatea Euskal Herria mendebaldeko hiru probintziek bakarrik osatzen dutela aitortzea dela. Hirugarrenik, Gernikako Estatutoaz hainbeste eztabaidatu zen lekuan Nafarroako Amejoramentua aipatu ere ez zela egin.

Kokak poliziak eta politikoak zikintzen ditu

POLITIKO askok kokaina kontsumitzen duela esan eta ez dugu deus deskubritzen, Mendebaldean bederen (guk gehien ezagutzen duguna bera denez) gauza arrunta da, eta Madrilgo politikarien artean platinozko sudur famatuak badira.

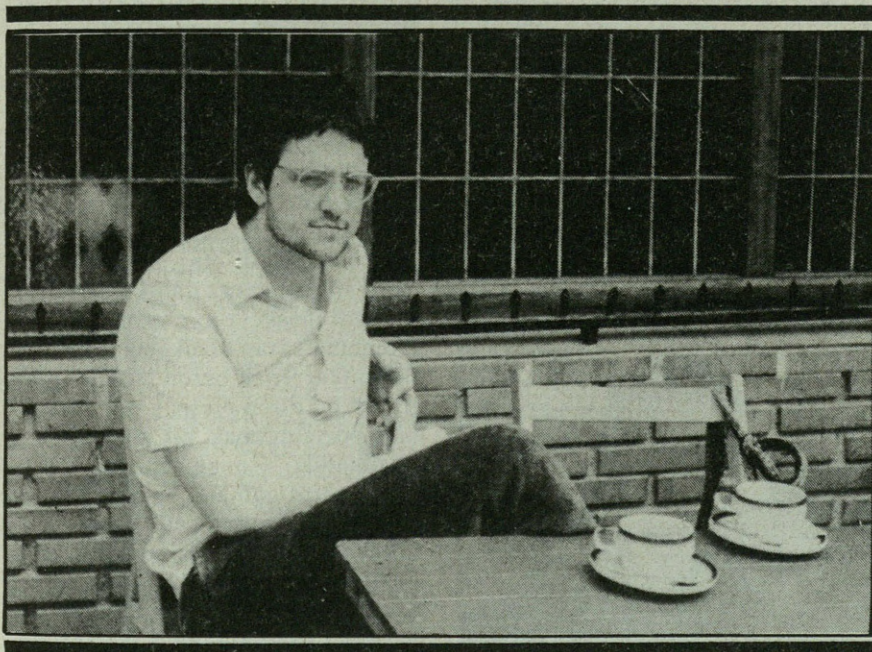
Oraingoan Francisco Iribarne Pérez ultraeskuindarraren atzetik hasi eta jadanik iritsiak dira subkomisario bat atxilotzera eta senatore sozialista bat inplikatzera. Indulto bategintzako dokumentuak zirela eta Moncloara zeramaten maletin batean aurkitu omen zuten koka, nahiz eta orain hori ere ukatu nahi den.

Fraga-Gonzalez: iraganik ez gogora eraztea

BERRIZ ere hitzarmen konstituzionala Estatu Espainoan, eta azken garaian gauzek dituzten itxurarekin zerbait beharko zuten. Erdiz erdi nor harrapatuko duten seguru badakigu: euskaldunok. Bere historian zehar politiko bakoitzak egindakoak ez gogora eraztea kontsentsuatu omen dute. Baina hori aspalditik zegoen lotua. Politika ekonomikoa, barne arazoetako ministraritzari tregoa eta borroka antiterroristaren seguruago izango ziren kontsentsuagai.

Josu Landa, ihesketa baten epilogo gisako solasaldia

«IHESKETA HONEK AMETSAK POSIBLE DIRELA FROGATU DU»



Josuren ustez, egindako elkartasunezko kanpainari esker dago honez gero kalean.

Azken asteotan sekulako ihesketa batek astindu du Euskal Herria, baina astinaldi horren erdian ARGIA bera izan da kontrako ondorio zuzenak jasan dituenetakoa: Mikel Antza desagerturik edo ihes eginda, eta Josu Landa, gartzelara. Mikel oraindik ez da itzuli baina Josu dagoeneko gartzelatik irtenda dugunez, berarekin hitzegi nahi izan dugu, elkarrizketa honen argitalpenaren bidez ihesketaren istorioari epilogoia ipini nahi izan diogularik. Behin-behineko epilogoia, argi dago; behin-betikoak guztiok dakigunen eskutik oraindik heltzeko bait dago.

ARGIA.— Azkenean kalean zaude, Josu. Pentsatzen dut hori zuretzat kristoren lasaitasuna izango dela.

JOSU LANDA.— Gainerako kontsiderazioetan sartu gabe, kaletik ibili ahal izatea guztiz gauza pozgarria da niretzat, nolabait nire askatzearekin historia zoriontsu honen nire azken

kapitulua ixten delako. Beno, San Fermin eguna euskaldunontzat betidanik egun seinalatua izan bada aurtengoa are seinalatuagoa gertatu da, Martuteneko ihesketa dela medio, eta jende ia guztiak lehen mementutik ospatzerik eduki bazuen ere neuk gaur arte ezin izan dut bere osotasunean

ospatu. Istorio hau niretzat borobildu egin da nolabait...

A.— Nola ikusten duzu zeure ikuspegi pertsonaletik zu gartzelara sartzeagatik antolatzen mugimendua?

J.L.— Niretzat nahiko argi dago nahiz eta mugida horren parte nagusi bat nire pertsonaren inguruan sortu eta bilakatu, azken finean ni ez naizela mugimendu horren protagonista nagusia izan. Imajina publikoak gehienetan faltseatzen ditu protagonismoak. Nik mugida guzti hori, aurretik ihesketarena erreferentzia bezala hartuta ikusten dut, benetako protagonistak ihesketa hartan parte hartzaile zuzenak zirenak izan direlarik. Hori argi eta garbi. Alde batetik, eta bestelako kontsiderazio politikoetan sakondu gabe, uste dut sinadura bilketako kanpaina horrek ihesketaren ondorioz sortu zen poz eta euforia bideratzeko balio izan duela, ukazina bait da aspalditik ez zela Euskal Herrian nabaritzen ekintza politiko baten ondoren halako pozezko sentimendu jeneralizatu eta bateratua.

A.— Halere, sinadura bilketa horrek ere bazeukan alderdi politiko bat, lege antiterroristaren salaketa alegia...

J.L.— Bai noski, eta horixe izan da nire ustez mugimendu honek izan duen ondorio politiko inportanteenetako bat: hasteko mugimendu kolektibo bat izan dela, modu pluralista eta bateratu batez bideratu dena, eta bestetik ere «antiterrorista» deiturapean mozorroturik dagoen legedi berezi bat salatzeke balio izan duela.

A.— Agian jendea gehien harritu duena hain sektore desberdin eta politikoki hain zabaletako sinadurak biltzea izan da. Zein balio dauka horrek?

J.L.— Nik uste dut aurretik ere soma zitekeela herri honetako gehiengo

«Aspalditik ez zen Euskal Herrian nabaritu ekintza politiko baten ondorioz halako pozezko sentimendu jeneralizatu eta bateratua»

haundi bat eta hainbat sektore zabalakako jendea (bere burua abertzaletzat ez daukan jende askok ere sinatu du) Lege Antiterrorista delako horren kontra zegoela. Asuntua da hori orain arte ez dela lortu paper gainean egiaztatzerik. Hori izan liteke kanpaina horren arrakastetako bat, arrakasta horren parte haundi bat berriz ere ihesketari berari zor zaiolarik. Kanpaina hori eragin duen Komitearen zuzentasunari zor zaito ere kulturaren mundutxoan plataforma bezala erabilita herri mailan dagoen sentsibiltate hori agertarazi ahal izate hori.

ro, egia da normalean hori ez dela horrela izaten. Ez dakit normalean kulturari buruz funtzionatzen duten planteiamendu metafisiko eta elitistengatik edo zein arrazoinengatik, baina normalean kulturak ez du horrelako adierazpenbideetarako aukerarik agertu. Lege antiterroristaren kasuan, prolema bide egokia aurkitzea zen eta kanpaina honekin bidea topatzea lortu dela iruditzen zait. Aski da beren izena eman dutenen zerrenda ikustatzea horretaz jabetzeko.

Gero, bestaldetik, dudarik ez dago urtetik urtera gisa honetako legeek



Mikel Antza eta Joseba Sarrionandia, ihesketako bi protagonista, Martutenen bertan ateratako argazki batetan.

A.— Sarritan definitu izan da kultura, ideologia desberdinetako topagune bezala edo. Kasu honetakoa alde horretatik enfokatuko zenuke?

J.L.— Agian hori ez da termino egokiena. Niretzat, kasu honetan kulturaren munduak bozeramale edota bozgoragailu gisa funtzionatu du, azpian zegoen herri-sentimendu bat agertarazteko baliabide bat bezala edo. Kla-

beren kontrako sentimendua xixatu eta areagotu egiten dutela. Urtetik urtera lege horren aplikazio arbitrario eta bortitza jasaten dutenen kopurua gorantz doan neurrian, lege horrek suposatzen duen injustizia gero eta jende gehiagoren larrutan ordaintzen da. Datozen urtetan lege hori indarrean segituz gero kontrako sentimendu hori oraindik ere sakonagotuz eta

sendotuz joango dela pentsa daiteke.

A.— Lehenago esan duzu ihesketa honen ondorioz aspaldian ez bezalako pozezko sentimendu bat sortu zela. Sentimendu hori nola bizitu da gartzela barruan, zure Martuteneko esperimentziazatik ikusita ezer esan baliteke?

J.L.— Ni detaile batekin geratu naiz guztiz txunditurik. Azken finean, gartzela barruan (preso sozial nahiz politikoen artean) kalean baino askoz poz haundiagorekin jaso zela Martuteneko ihesketa honen berria, eta hotzean ikusita, inork baino arrazoin gutxiago dute pozteko. Esan nahi dut paperaren gainean kalkuluak ateratzen hasita kontutan hartu behar duzula ihesketaren ondorioz hartu diren errepresalia eta zigorraren ondorioz dagoeneko kaleratzekotan zegoen jende askok beste hilabete batzuek gehiago egin beharko dituela barruan, zenbait jenderen kasuetan urtebeteko kontua ere bihurtzen dela diferentzia hori, araudiaren aplikazioa izugarri estutu egin dela, Martutenerako trasladoak moztu egingo direla... matematikoki hotzean pentsatua nahiko argi dago niretzat ihesketa hau ezin dela esan errentablea izan denik, eta halere ondorio txarrenak beren haragitan sofritzen ari diren presoak izan dira gehien poztu direnak, nik aurretik inoiz imajinatuko ez nuen neurrian. Espeziorik gabe, gainera, berdin zion poli-miliak, damutuak edo preso sozialak izateak. Nik esango nuke preso guztiek ekintza kolektibo bat bezala asumitzen zutela, oxigeno-baloi izugarri bat suposatu duela ihesketa honen. Gartzela barruan daudenentzat (kanpoan gaudenentzat bezala), ihesketa honek ametsak posible direla frogatu du.

A.— Antza denez ihesketa honetan gertutik ezagutzen zenuen hainbat jende dago inplikaturik. Alde pertsonalago horretatik, nola ikusten duzu asuntua?

J.L.— Beno, nik Pikabea «Susa»-ko inkondizionala eta ARGIA-ko harpideduna zelako ezagutzen nuen, eta Joseba beste asuntua batzuzengatik ere, baina argi dago niretzat mugida horretako pertsona urkoena Mikel Antza zela, adiskide mina. Zaila gertatzen zait honetaz mintzatzea merkealditan nagoela sentsazioa izan gabe, baina tira. Begira, nik ez dakit benetan mugida guztia muntatu zuena Mikel izan ote zen, baina eskuartean ditugun datuei kasu egiten badiegu, mirespena

«Sinaduren kanpaina honetan, kulturaren munduak herri-sentimendu baten bozeramale gisa funtzionatu du»

eta kezkaren artean dabilta nire sentimenduak une honetan, mirespena ekintzagatik eta kezka Mikelen egoera pertsonalagatik. Halere, ezin dut esan hortik zehar azaldu diren hainbat jenderen deklarazioetan bezala larregi harritu nauenik. Mikel aspalditik ezagututa, eta hainbat lanetan erakutsitako eskaintza-ahalmena eta planteiamendu etikoak kontutan hartuta, esan beharra daukat alde horretatik ez zaidala hain harrigarria gertatu, ARGIAtik ezagutzen genuen guztioi alde horretatik harrigarria gertatu ez zaigula uste dudana bezalaxe. Nik badakit Mikelek zer pentsatzen duen prentsan agertu den «kultur etorkizun oparo» horri buruz, eta horrekin bezala beste hainbat gauzarekin. Ekintza aldetik agian bai, baina harridura baino, admirazioa da. Horrelako ihesketa bat hain modu garbian eta inguruko inor ziprztindu gabe burutzeko orduan, bere ohizko sentsibilitatearen beste agerpen bat egin du Mikelek, eta eskertzekoa da. Admirazio eta mirespen horixe nabaritu dut Martuteneko funtzionarioengan edota zuzendariarengan ere, harrigarria bada ere. Komisaldegian txakurrak amorratzen eta sutan jartzen zituen garbitasun horrek, gainerako jendea onerako harritu egin duela iruditzen zait.

A.— Gazte denborako erokadak omen dira halakoak...

J.L.— Alde horretatik Mikel beti niretzat eredu bat izan da. Zuk ez dakizu zer den zure konpromezuekin kontsekuente izateagatik jendearen mespretxuak eta «kontseilu paternalistak» jasan behar izatea, areago torpedo horiek maite duzun zenbait jenderengandik jasotzen dituzunean. Badakizu, zure galderan sujeritzen duzunaren parekoak, suntsitzaileak dira. Kaika guzti hori jan eta aurrera segitzeko

ekinean, Mikel idealismo praktikoa horren eredu bat izan da orain arte, ez dakit zein hitzerekin adierazi. Orain, dagoen tokian baldin badago, bide horretan kontsekuente izateagatik dela esango nuke, guzti hau esateagatik lotsa sentituz baina hanka sartzeko beldur haundirik gabe.

A.— Berriz ere zure kasuaren gora-beheretara bueltatuz, prentsan irakurri dugu nahiko tratatu ona jasan zenuela komisaldegian eta gero gartzelan ere...

J.L.— Beno, egia da jeneralitatearekin konparatuta komisaldegian nahiko ongi, erlatiboki ongi, tratatu nindutela, ez ninduten basatiki jo etabar; dena dela, puntualizazio bat egin beharra dago, eta da nire kasuan behintzat bigarren egunerako izugarritzko tratatu aldaketa nabaritu nuela, lehenengo hogeitaz orduetan neu apurtzera eta kakaztera zihoazela iruditu zitzaidala. Noski, gerora enteratu naiz Donostiako alkateak eta baita Gasteizko Gobernuak jendeak ere Gobernu Zibilera deitu zuela nitaz galdetuz, eta dudarik ez dago horrek baduela bere eragina. Gainera, prentsan eta irradian gure kasuari eman zitzaion oihartzuna ikusita, neure ustez argi dago gerora atzera jo zutela. Gure detentzioek ihes egin zieten eskutatik eta normalean ez bezalako errespetozko agerpen bat egin nahi izan zuten, atentzio guzti hori berengan zutela baliatuz.

A.— Kasu berezi bat, esan nahi duzu...

J.L.— Bai noski. Egun horiexetako prentsa irakurri baino ez dago hori frogatzeko: hamaika detentzio hamar egunetakoak, tortura latzak forensearen bisitarekin eta guzti... argi dago gu Madrilera joan behar ez izatea, biga-



Josu Landa, Martutenetik irten eta berehala, zain zeuden zenbait lagunekin.

rren egunerako iadanik Auzitegira eramatea eta beste zenbait berezitasun ikusita geurea espezio bat izan zela, jeneralitatea zein den jendeak ongi aski badakielarik. Hainbat jendeak hila beteak pasatu behar izaten dituzte gartzela, gerora kargurik gabe kalera ateratzeko... horixe da eguneroko errealitate tristea; hortxe egon zen egun beretsuetan Iruñeko detentuen kasu eskandalosoa.

A.— Eta zure gartzelaratzearrekin ere antzeko zerbait berezia gertatu dela susmatzen duzu?

J.L.— Begira, abokatuak, lagunak eta gurtion artean atera genituen kalkuluen arabera, iraila arte gutxienez gartzelan egongo nintzela espero genuen. Udako sasoiak kontutan hartuta eta ohizko tramiteei erreparatuz, kasik bi hilabetetako kontua izango zela guztiz asumitua genuen. Noski, hamar egun baino pasa gabe kalera ateratzen utzi nindutenean, kasu hau gertutik segitu dugunontzat (eta hainbat zirkunstantzia kontutan hartuta), interpretazio bat baizik ez zaigu bururatu: ni gartzelara bidaltzea erabaki zutenak gerora beldurtu eta damutu egin direla, hazten eta goraka zihoan elkartasunezko mugimendua haiek imajinatu ez bezalako indarrez hazten ari zelako.

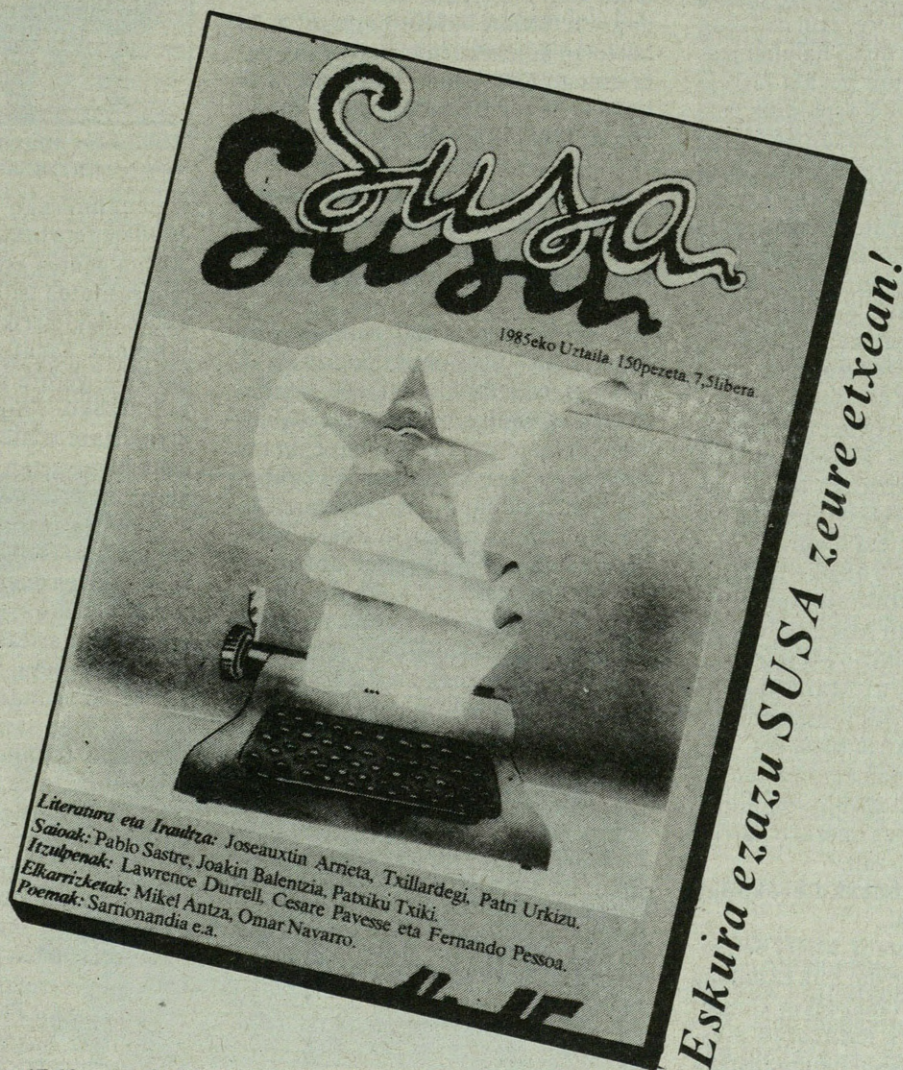
A.— Beraz, batzutan horrelako gauzak eratzeak zerbaitetarako balio duela dirudi, ezta?

J.L.— Noski, eta alde horretatik orain hemen kalean egon ahal izatea beren elkartasuna erakutsi duten hainbat eta hainbat pertsonari zor diet, kasik eskusiboki. Bihotzetik eskertzen diet guztiei.

Iñaki ZUBIONDO

«Preso sozialen artean ere, ekintza kolektibo bezala asumitu zen ihesketa, oxigeno-baloia bat izan zen guztientzat»

Kalean gaude berriro



Donostiako Ametzagaña 17-19an gaude. 28 36 78 Tfnoan

SUSAREN liburuak ere jaso ditzakezu etxean. Merkeagoak aterako zaizkizu. Bete ezazu lehen bait lehen ondoko harpide-txartela.

Harpidetza-txartela

700 pta besterik ez dira urtean.

Izen-deiturak.....
Helbidea.....
Herria.....
Probintzia.....

Euskadi Moskura

Uztailaren 20an Euskadik Mosku-ko «gaztediaren festibal»ean zenbait tirabira eta gero lortu duen ordezkaritza semi-ofiziala haruntza abiatu zen; honezkero han egongo dira gure lagunak (beren artean gure lankide Pablo Sastre, zeinak erreportairen bat baino gehiago agindu digu). Nonbait ondo pasatzeaz gain badaramate euskaldunek lan pixka bat egiteko asmoa, baina berek konta diezaiguten utziko dugu.

XIIgarren festibal honetara milaka gazte iritsi da herri guztietatik. Bertan printzipioz gaztediari partikularzki interesa lekizkiokeen gaiak eztabaidatuko dira, hala nola droga, bakea eta desarma, lana eta ikaskuntza, etab. Euskadiko komitetik at hemengo beste batzuk ere bertan izango dira, psoeko eta eeko gazteak esate batera, baina hauek Moskun piperpotearen azpian desfilatuko dute.

FANXIN



«Terroristak»

Italiako Brigada Gorriak, Frantziako «Ekintza Zuzena», Alemaniako RAF, ia-ia ez dago munduan horiek «terrorista» direla ukatzen duenik.

Txileko MIR, Timor-eko FRETILIN, El Salvador-eko FMLN eta tipo honetako «terroristetaz» desmasia handiak aditzen dira.

Hegoaldeko Yemen, Libia eta Iran munduaren parte gako batetan lekututako enklabe «terroristak» dituzu.

Kanakak bezala Korsikako FNLCkoak ere hagitx «terrorista» gaiztoak dira Frantziaren ustetan.

Zeilan-go eta Kolonbia-ko eta Tailandia-ko gerrilariak ere «terroristak» dira.

Bai eta Filipinetako FLNM eta Txad-eko GUNTEkoak ere.

Irlandarrak eta kurdoak eta Hegoafrikako beltzak badirudi jaiotzez daudela «terrorista» izatera kondenaturik.

Palestindarrez gauza berbera esan daiteke.

«Terrorista» txiitek eta sikhek aski gerra ematen dute azken denbora hauetan.

Indonesiako eta Pakistango eta Marokoko oposizioak ere «terroristez» osaturik daude (ah: Polisarioa ahaztu gabe).

Iparramerikako indioen garaian ez zen oraindik «terrorista» kalifikatiborik asmatu iruditzen zaidanez, baina vietnamdarrenean bai, haiek ere «terrorista» ziren; irabazi eta gero pixka bat gutxi eago.

Nazien kontrako erresistenteen gisa, ETAkoak ere «terrorista» dira.

Granadan boterean zeuden «terroristak», zerbait egin beharra zegoen dudarik gabe.

Han muturra sartu zuenak deklaratu berri duenez, Kuba, Nikaragua eta Iparraldeko Korea ere «terrorista» lanjerosoak dira.

Bestela ba «terroristek» boterea hartu dute beste Estatu hauetan: Angola, Mozambike, Etiopia, Ghana, Benin, Burkina, Kanputxea, Lao...

Jakitea ondo dago.

P.S.

Ez-lerrotzean inplikatuak

«Hasieran, ez-lerrotzea asaldatuaren mogimendu bat zen, ez zen mogimendu uniforme bat, eta Afrika eta Asiako zenbait herritara mugatuta zegoen; gaurregun mundu guztian zabal-duta dago, eta iraultzaileen mogimendu bat da».

Didier Ratsiraka Madagaskar-eko presidentearen hitzak dira horiek. La Habanan esan zituen, 1979an, ez-lerrotuen batzarre batetan. Ondoren Didier-ek galdegiten du: «zer da iraultza?». Eta erantzuterakoan sinple mintzo da: «ongi kontsideraturik, munduan barrena gertatzen diren iraultzak humanidadeak justiziaren defentsan egiten dituen elkarren segidako adierazpenak dira». «Iraultza bakoitza iraultza bakar baten, iraultza mundualaren fase bat da».

Didier Ratsiraka-k ez-lerrotzea oso bere lekuan ezartzen du nire usterako: «Ez-lerrotzeak ez du ez-inplikatzeari esan nahi; gu inperialismoaren, neokolonialismoaren, razismoaren, sionismoaren kontrako borroketan inplikatu gaudu».

Ratsiraka-k bi potentzia handien arteko oreka-sistemari oso negatibo deritzaio. Horregatik nabarmendu behar dute ez-lerrotuek oraingo garaian, ez-lerrotuak izango dira desarmaren alde borrokarik konprometituena eramango dutenak.

Dena dela bi «superblokeak» ez dira elkarrekin konparatze-koak. Izan ere, praktikan, humanidadeari zema egiten diona bat bait da, Estatu Batuak, mendealdeko merkatuan Europa eta Japon hein handi batetan neutralizatuta dituenak, ekialdean Txina ere nahiko erraz neutralizatu zuena, eta, azken batez, Sobietar Batasunari ere gailentzen zaiona (munduko estrategien balantzan hori garbi ageri da).

Horregatik poztu da Ratsiraka Nikaragua, Afganistan, Irango iraultzen garaipenez. Horregatik esijitzen du Puerto Rico-ren independentzia, Namibiaren eta Sahararen «estatutasuna», palestindarren autodeterminazioa, Korearen birbatasuna eta, jeneralean, bera bizi den munduaren, hirugarren munduaren independentzia.

Familia irlandarra duen amerikar euskalduna

Pat Bieter Walsh: "Euskal pik-nik bat egiten dugu San Inazio egunean"

ARGIA.— Zerk bultzatu zaitu oraingo honetan Hondarribiratzeko?

PAT BIETER.— Hasteko aitortu behar dizuet Hondarribia bezalako herririk gutxi daudela munduan zehar. Ni profesore naiz Boise State Unibertsitatean eta duela hiru urte hemengo Euskal Unibertsitatearekin nolabaiteko konsortzio bat egin genuen euskara eta euskal kulturura ezagutzeko asmoz.

A.— Atzo irakurri genuen egunkarian amerikar dantza talde bat ihardun zela Enparantza Nagusian. Ba al dauka horrek zerikusirik zuekin?

P.B.— Zerikusi baino zerikusiago, nere lau seme eta alaba «Boiseko Oinkarri» izeneko dantza-talde horretan aritzen bait dira. Ez nago ziur noiz izan zen, baina gutxi gora behera orain dela 25 urte Boisetik desplazatu ziren dantza zale batzuk Euskal Herriko dantzak aztertzeko asmoz. Liluraturik geratu ziren eta horren ondorioz sortu zen «Oinkarri» dantza-taldea Estatuetan, Idaho-n zehatzago izateko.

A.— Beno, Pat, zuk oso ondo hitz egiten duzu euskaraz, noiz hasi zinen bada, ikasten?

P.B.— Duela zorti urte Oinatin, Jon Oñatibiarekin. Aukera hau aprobetxatu nahiko nuke Oñatibiak nirekiko izan zuen jarrera goraiatzeko. Jatorra eta sendoa izateaz gain, oso aberatsa zen kulturari dagokionez. Berak euskarazko lehendabiziko txertoa ipini bait zidan. Bera, zer nahi zenuen zen, dantzaria, musikalaria, irakaslea...

A.— Nola sortu zitzaizun kemena edo gogoa Euskal Herriko Oinatera etortzeko?

P.B.— Historilaria nauzue. Nere emaztearen gurasoak bizkaitarrak ziren, bera Estatuetan jaio arren. Emaztearen ama-hizkuntza euskara da.



Familia irlandarra duen amerikar bat egon da gure artean. Itsa-soaren bestaldean astero ARGIA irakurtzen duen amerikar bat. Pat Bieter Walsh, 55 urtetako tripa haundi —ondo jaten duenaren seinale— eta buru soila —energia mental gehiegi gastatzen duen lekuko— dugu solaskide. Ea bere esperientziak animatzen gaituen gure hizkuntza ahalik eta maila altuenera eraman eta lort dezagun.

Nik, bestaldetik, banuen zenbait liburu ingelesez idatzirik Euskal Herriko historioaz, abeltzantzaz, nekazaritzaz eta abarretaz, baina ez nuen ezagutzen idazten nuen herri horren hizkuntzaz deus ere. Asike, egun batean eta bat batean euskaraz hitz egin behar nuela erabaki nuen eta hasierako asmoa, sei aste pasatzearena, alegia, urte oso batez luzatu zen. Hain gustora ikasten ari nintzen...

A.— Aditua izango duzu «eske euskara oso zaila denaren» topikoa. Zer deritzozu?

P.B.— Ah, bai, bai. Zaila da. Hasieran nik lau hitz ikasten nituen eta hurrengo egunerako bi ahaztuta neuzkan. Dena den, gogoz, bihotzez hartzen baduzu ez dago gaitzirik ahal izango ez duzun zailtasunik. Ikuspuntu honetatik esan niezazueke euskara ez dela ingelesa edo alemanera edo beste edozein hizkuntza baino zailago edo errezagoa. Bakoitzaren motibapenaren indarrean datza euskara ikastearen arazoa. Berdin esan genezake bizitzaren gainontzeko arloetaz. Jakina, dohain berezirik baduzu, ba-

da, hainbat hobe.

A.— Zer nolako motibapena izan zen gure hizkuntza ikasteko?

P.B.— Lehen esan dizuedan bezala, bost seme-alaba dauzkat, gurasoen ohitura barik. Amerikar kulturaz ondo jantziak daude baina beren amaren familiaren aldetikako ohituretaz eta nere familiarenetaz bat ere ez. Orduan ikusi nuen guri, gurasoei zegokigun eginkizun bat zela gure familien herrien berri haiei ematea. Hori dela medio, Euskal Herriko gorputza eta arima bertatik ezagutzera iritsi nintzen ni lehendabizi eta gero familia osoa. Nere semerik zaharrenak, Kristobalek, euskara ikasteari ekin zion eta orain, mua!! —keinu bat egiten digu eskubiko behatz guztiak elkarturik ahora daramazkielarik— «perfect» hitz egiten du.

A.— Zer maiztasunaz itzultzen zarete Euskadira?

P.B.— Urtebete pasa ondoren, beste urte oso bat pasatzera etorri ginen eta geroztik urtean behin hurbiltzen gataizkio Euskadiri. Aurten, esate baterako, Uztailaren hasieratik Irailak 15 bitartean egongo gara.

A.— Zutaz aparte, beste amerikar asko etortzen dira euskara ikastera?

P.B.— Hasiera hartan, San Lorenzo, Oinatik Agustinosen egitarau bat eraman genuen aurrera 70 bat amerikarrek. Gero beste toki bat aurkitu behar izan genuen Donostian eta Euskal Unibertsitatearekin batera egitarau bat ipini genuen. Handik aurrera horrela jarraitu dugu eta Boise, Las Vegas eta Reno-ko Unibertsitateek konsortzio bat izenpetu genuen Euskal Herrikoarekin. Aurten 35 ikasle azalduko dira Irailean. Lehendabizi Hondarribian egongo dira eta gero E. Unibertsitateak antolatutako ikastaroetan parte hartuko dute.

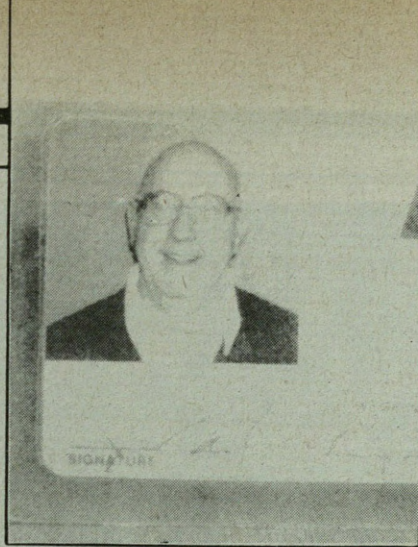
A.— Zergatik hiru Unibertsitate horiek?

P.B.— Arrazoi sinple batengatik. Boise State Unibertsitatean—Idaho-n kokaturik— eta University of Nevada-n (Las Vegas eta Reno-n kokatuta) euskaldun kopurua izugarri handia delako, 1.000 bat gutxi gora behera.

A.— Nola finantziazten zarete?

P.B.— Bakoitzak berea ordaintzen du. Badaude beka batzuk baina oso murrizak dira. Ideia pixkat eduki dezazuen, Euskadin urtebete pasatzea bost mila dolar kostatzen zaigu batz bestea.

A.— Irlandar sustraiak dituen amerikar batek senti, maitemin al dezake



Euskal Herria?

P.B.— Ni igandero Arantzazura abiatzen nintzen meza entzutera. Joan nintzen lehendabiziko aldiz Oñatibiak «espiritual negro»-aren antzeko musika jo zuen, aldamenean zuen fraileek partitura haren letra aingeruek baino hobe kantatu zutelarik. Bueno! Ni negarrez. Erabat emozionaturik nengoen. Oso polita izan zen. Orduan nire euskararekiko gogoak indartu egin zizkidan kantu horrek eta nik ulertzen ez nituen hitzak ulertzera iritsiko nintzatekeen proposamen sendoa egin nion neure buruari. Horrela bada, Herri honen kultura eta historia bereganatu nituen. Horra hor Herri honek izan nuen lehendabiziko maitasunaren pizgarria.

A.— Nola hartu zintuzten Oinatik biztanleek hasiera hartan?

P.B.— Hango jendeek, ez dakit nola esan, baina ziur nago pentsatuko zutela droga edo ekartzera etorria nintzela. Ez ziren bat ere nitaz fidatzen. Agurtu besterik ez zidaten egiten. Ni egunero tabernaratzen nintzen, musean aritzen zirenak ikustera. Egun batean hiru besterik ez zeudenez mahai batean ea jokatu nahi nuen itaundu zidaten. Baietz, noski. Hori bait zen aspalditik espero nuena. Geuk irabazi genien eta handik aurrera haiekin ihardun nintzen musean. Horrela jendearekiko harremanak estuagotzen hasi ziren.

A.— Idaho-tik nola ikusten da Euskadiko egoera politikoa?

P.B.— Ostikoka ari zaretela garbi dago. Egia da urte pila bat behar dela benetako demokrazia lortzeko. Guk, Estatuetan, ehun urte behar izan dugu hori erdiesteko. Azkenean urak baretuko dira zalantzarik gabe, baina politikari, aldiro eta apurka izango da.

A.— Euskal kutsua duen giroa bizi al daiteke Boisen?

P.B.— Euskal-toki bat dugu. Bertan dena euskaraz egiten da. Barruan Euskadi da, baina euskal Euskadi, eh!

Dantza saioak antolatzen ditugu. «Deia», «Egin», eta «Argia» irakurtzen ditugu. Kanpoko jendeari begira ezer gutxi egiten dugu. Kanpoan ospatzen dugun gauza bakarra San Inazio eguna da. Horretarako euskal-piknik bat eratzen dugu paraje eder baten eta denak bilduta folklore ekintza ugari burutzen dugu.

A.— Ez genuke abadagune hau pasatzea nahi eta horregatik zuk euskara batuaz pentsatzen duzuna adieraz zenezagun eskatuko genizuke.

P.B.— Beitu. Nik bizkaieraz hitz egiten dut, Oinatik bizkaieraz hain zuzen. Ingeles hizkuntzarekin gertatu zena gertatuko da hemen. Ingelesezt euskalki asko dago. Boston-a joaten bazara dialekto bat adituko duzu. New York-en beste hamaikaren bat eta horrela baina ingelesa estandar bat dugu eta hori da hain zuzen mass-medietan erabiltzen dena. Euskalkiak gorde eta mantendu egin behar dira baina elkarriz ulertzeko euskara estandar edo batua erabili beharra dago. Pentsa ezazue gauza bat, lehen, orain dela urte pilo bat euskaldunak ez zirela jaiotzatiko lekuetatik mugitzen garrario eta premiarik ez bait zituzten. Gaur egun, berriz, kotxea dela eta edo hegazkina dela eta etengabeko harremanetan daude Lapurdikoak gipuzkoarrek esate baterako. Hori dela eta, bakoitzaren nortasuna agerian uzteko bere herriko hizkuntzaz hitz egingo du baina euskalki desberdinetako euskaldunek batuaz ikasi beharoko lukete elkarriz ulertzeko.

A.— Bukatzeko, Pat, bitxia den zerbait gertatu al zaizu inoiz Euskal Herrian?

P.B.— Oi, asko eta asko. Orain farre egiteko dena baina bere momentuan gorriak ikusteko adina eman zizkidan batetaz arituko natzaizue. Kontrol ugari ezartzen zuten garai haietako egun batean Bilbon kokaturik dagoen amerikar kontsuladotik nentorrela poliziak geldiarazi ninduen. Gaua zen eta ni bakar bakarrik. «Benga, salga afuera» —oihukatu zidaten— «Beno, beno. Pero yo no hablo erderaz» esan nien. Haiek orduan: «erderaz, qué es erderaz?» Eta nik: «barkatu, barkatu» —espontaneoki atera zitzaidan— haiek gero eta moskeatuago: «barkatu? qué es barkatu? Deja tonterias y saca documentación» exijitu zidaten— Orduan nere pasaportea ikusita: Ah amerikano! pasa, pasa! —exklamatuz zuten.

UREDERRA

BILBOREN BIHOTZETIK

Uztaileko arrats beroa Gran Vian; VI matrikuladun kotxeak astiro hurbildu dira zinemaren ateraino, eta Boni txistulariak hasi ditu doinuaren lehen notak, "Agur jaunak", lehendakariaren emazteari dedikatuz, honek (minutu luze bat espaloian, norbaitek ezagutuko ote zuen zai) azkenean, aterako bidea hartu duenean. Alde Zaharreko merkatariek "Bihotzez" pelikula laburraren estreinaldi solemnea egiten dute Bilboko kale nagusian: uholdeen tragediaren ondoren eta herri guztiari esker normaltasunera itzuli den Alde Zaharrari (Bilboren bihotzari) kantua.

Normaltasun hori, baina, guztiz erlatiboa da Bizkaiko hiri honetan; Alde Zaharrera hurbiltzen garela, hor ikusten dugu Arenala tripaz gora, barrena agirian. Alde batean, Arriaga antzokia, duela (hiru urte jada?) obratan; asmo zehatzak omen dauzka Udalak Arriagarentzat: Teatro handi eta dotore bat bihurtu, Vienako Opera eredu, eta sarreran eskilara luzeak, lehen pisuraino; eskilara horiek dotoretzeko alfonbrak erosi ditu dagoeneko, merkatuan zeuden garestienak. Aurrera jo, eta Bidebarrieta ere zainak agirian agertzen eta jendez gainezka daude. Biblioteca itxiaren eskilaretan neska punkia, puntoa egiten eta diru eske, kartel bat ondoan: «Tengo hambre». Zenbait etxebizitza oihalez estalita, hutsik eta gero eta apurtuago. Alde Zaharreko etxeen 30% hutsik omen daude, lehen pisutik gora, baina lonja guztiak dendak edo tabernak dira.

Droga gogorraren halako mobidak

Santiago plazara heldu, eta eskumatar Barrenkale. Horko normaltasuna ez da hain normala: azken astean mobida gogorak izan dira bertan, drogaren arazoa dela eta. Orain ez da txokolatea soilik; heroina da orain, eta horren inguruan sortzen den guztia; joan den ostiralean, urrunago joan gabe, hil zen Cruces-eko ospitalean 24 urtetako heroinomanoa; aste berean gameluen aurkako kanpaina hasi dute Barrenkaleko auzokideek, gehiago ezin aguantatuz. Bertako tabernari batek kontatu digu horren gorabehera:

«Drogaren aurkako mugimendua ez da berria Barrenkalen. Duela 4 urte hasi ginen asanbladak egiten, kalean gertatzen zirenei konponbidea aurkitu nahian. Batez ere tabernariak biltzen ginen (36 taberna dago Barrenkale laburrean). Uholdeen aurretik, duela 2 urte, egin genuen bilera batean, zenbait erabaki hartu zen; garai hartan arazoak drogaren kontsumoa eta salmenta, eta lapurretak ziren. Baina ez zen orain bezain grabea. Orduan droga txokolatea, baina orain heroina agertu da, Iturribidetik hona jeitsi da».

Nabajeroen agerpen bortitza

Iturribide omen zen lehen heroina-saltzaileen puntu inportantea, baina hango auzokideek kanpaina bat egin zuten gameluen aurka, hauek ka-



Aste Nagusia bezalako jaietan, herri-partizipazioa nahitaezkoa da; eta hori lortzeko, herriak erakunde bereziak sortu ditu: konparsak.

letik ateratzea lortu arte.

«Orduan ez genuen tabernarien arteko batasuna lortu, ze hasiera batean txokolate-saltzaileak taberna fijo batzuetan egoten ziren, eta bezero ugari joaten zitzairen, eta horrek taberna bete; tabernari batzu zeharka negozioa ikusten zuten horretan, eta onartu bertan txokolatea saltzea. Baina gero, horren ondoren, erasoak ugaltu egin ziren kalean, eta labainak agertzen hasi».

Baina egoera benetan txartu da azkenaldian, heroinaren agerpenaz batera. Nabajeroak asko ugaltu dira. Esaterako, nire lagun bat aurten 3 aldiz eraso dute labainaz, lapurtzeko. Egunaren argitan, eta tabernen ateetan egiten dira atrakoak».

Egoeraren gordintzeak ekarri du tabernarien eta auzokideen erantzuna. Lehenago ere hartu zituzten zenbait neurri: tabernetan botilarik ez saltzea, gero kalean jaurtitzeko era-

biltzen baitziren; edo hamabaietarako musika moztea; baina orain arte ez zituen ia inork seriotan hartu.

Orain, aldiz, asaldatu dira, batez ere lehengo astean gamelu batek «Gure Txoko»ko tabernaria labanaz mehatxatu zuenean, tabernan droga pasatzen utzi ez ziolako.

«Horrek azkartu zuen tabernarien erantzuna. Egun berean 150 pertsona bildu ginen kalean, heroinaren eta erasoen aurkako manifestazio bat eginez. Kalean aurkitu genituen gameluak kaletik kanpora bidali genituen, gehiago hemendik ez agertzeko esanez.

Hurrengo egunean espero genuen batzuk itzuliko zirela, eta taldean prestatu ginen, makila eta guzti. Itzuli ziren, eta aurre egin genien, 3 labaina kendu, eta gogor jarri zirenei makilakada batzuk eman ere bai.

Egun horretan, baina, polizia agertu zen, eta aurrekoan mehatxatu zuten

«Gobernadore Zibilak prentsara nota bat bidali zuen, Barrenkalen ordena gordetzeko Polizia nazionala nahikoa zela adieraziz; praktikan, poliziak gameluak eta zenbait atrakadore aldegiten utzi ditu»

tabernaria atxilotu nahi izan zuten. Han joan ginen guztiok, eta poliziak atzera egin zuen.

Baina gauza da hortik aurrera Gobernadoreak polizia bidali duela kale-
ra, eta hemen daude denbora guztian, eta polizia agertu denetik, gameluak ere itzuli dira. Ostiralean, esaterako, hamar nabajero agertu ziren «Herriko Tabernan» labainak atera eta proba-

kontrolatzen dutela, eta PSOeren Gobernuak babestu egiten dituela», salatu-
tuz, eta polizia ez duela Alde Zaharre-
ra gameluen aurka bidali, herri-mugi-
mendua kontrolatzera baizik, zioen
Herri Batasunak.

Azken ikuspuntu hau baieztatu zi-
gun Barrenkaleko tabernariak:

«Gameluek ez diote beldurrik poli-
ziari. Polizia eta guzti, hemen jarrait-



katzen. Polizia agertu zenean, utzi zi-
tuen alde egiten, eta tabernakoen aurka
egin zuen, bertako arduradunaz gal-
dezka, atetik joan gabe».

Barrenkaleko tabernari eta auzoki-
deek gogor eutsi diote oraingoan ga-
maluen aurkako kanpainari. Pankarta
haundi bat jarri dute kale erdian, «Ez
atrakorik ez gamelurik, lehen abisua»,
eta begirale-taldeak antolatu game-
luek aurka. Baina poliziaren prentsara
polemika sortu du. Bizkaiko Gober-
nadore Zibilak prentsara nota bat bi-
dali zuen, Barrenkalen ordena gordet-
zeko Polizia nazionala nahikoa zela
adieraziz. Alde Zaharreko Herri Bata-
sunak gogor erantzun zion, auzoki-
deen inizatiba babestuz eta heroina-
ren trafikoa «enpresariak, oligarkak

zen dute, eta heuren aurka zerbait egi-
nez gero, zeu harrapatzen zaitu poli-
ziak, eta ez haiek».

«Begira, gaur goizean ikusi dut he-
mendik morroi bat, duela denboratxo
bat 10 kilo heroinaz harrapatu zutena;
epaitu zuten, 6 urtetako gartzela-zigo-
rra eman, eta 3 hilabetera kalean ze-
goen. Gaur berton ikusi dut. Zer esango
dizu horri?».

Gauza da, edonola ere, gameluek
izen-deitura ezagunak dituztela kale-
koen artean, eta poliziak ere ezagutu-
ko ditu, noski. Baina hor jarraitzen
dute, batzuk eta besteak. Hain da pu-
blikoa heroinaren zirkuitoa, jendeak
kalean komentatzen duela, adibidez,
kale bereko tugurio bateko hiru taber-
nariak heroina pasatzen dutela; haue-

tako batek duela gutxi aitortu omen du
eguneko 300.000 pezetako irabazia
horrekin; hala ere, azken mobidaren
beldurraz lanaz aldatzeko asmotan
dabilela.

Aste Nagusia berriro kili-kolo

Bilbotar oinezkoen bihotz ni-
miñoak zerbaitek poztu baditu azke-
naldi honetan, Aste Nagusi berresku-
ratuak poztu ditu. Bozkario horrek,
baina, historia laburra du eta —ai-
ene!— ez guztiz finkoa, dirudienez.
Aste Nagusiaren orainarteko historia
horrela kontatzen da Bilbon:

1978 urtea: Lehen Aste Nagusia.
Mari Jaia, erregina, fustea eta funda-
mentoa duten bilbotarren harridura
eta etsipenerako.

1979: Bigarren Aste Nagusia. Mari
Jaia, inoiz baino ederrago.

1980: Mari Jaiaren zoriontasunak
inbidia probokatzen ditu: Mari Cas-
tañaren kolpea, eta «Bilboko Jaiak»:
Felices Pascuas, kaiku urdiña, txistua
eta tanboliña.

1981: Berriro Mari Jaia boterean.
Hirugarren Aste Nagusia.

1982: Laugarren Aste Nagusia.

1983: Bosgarren Aste Nagusiko
desmadreak, uholdeen zigor biblikoa
dakar.

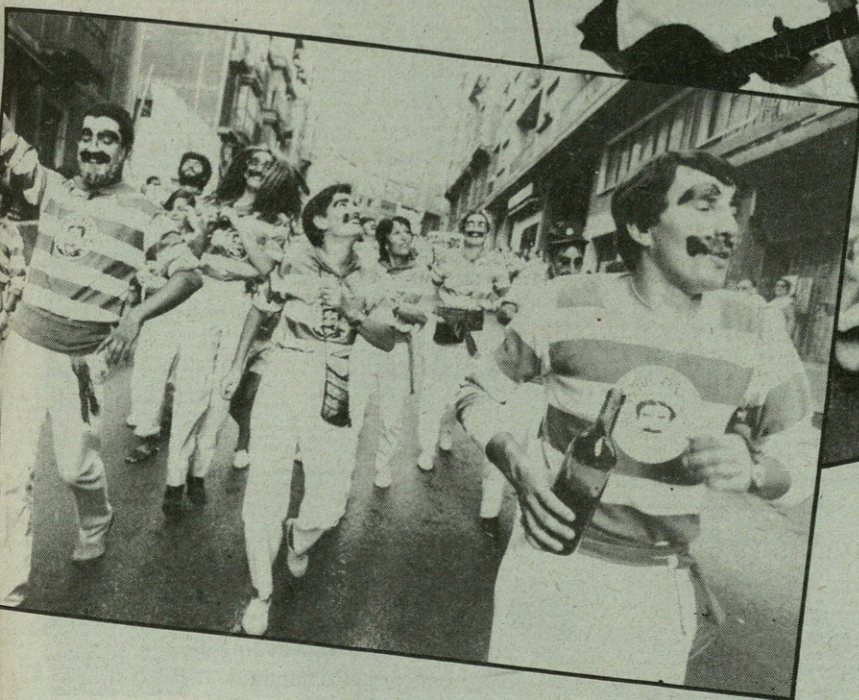
1984: Hala eta guztiz, bilbotarrok ez
dugu ikasten, eta farrari ekiten diogu.

Aste Nagusia, ezaguna denez, jai-
aren filosofia batez sortu zen:
herri-jaiak egitea, partizipazio handi-
koak, horretarako jai-gune bat bilatuz
(Arenala, Alde Zaharra), eta egunero-
ko hiri-giroa irauliz.

Normaltasunaren zaindarien kez-
katu ziren iraulketaz, eta 1980.ean
jaiak kolpez bukatzeko ahaleginak
porrot egin bazuen ere, epe ertainera
begira estrategia berria hasi zuten:
jai-komisioa kontratatzea, horrela eta
pausuz-pausu Aste Nagusia aldatuz.

Batzorde mistoaren garapena eta istorioak

Bide horretatik, jai-batzorde mistoa
egin zen, 7 zinegotziz eta 7 konparse-
roz osatua. Gero, konparsetatik bi
pertsona bereganatu zituen Udalak,
funtzionari bihurtuz eta antolaketaren
«jestioa» beraiei enkargatuz: Josetxo
Martinez eta Andoni Olivares ex-kon-
parseorak dira orain, beraien neurria
egindako oposizio batzuren ondoren,
Aste Nagusiaren «antolaketa tekni-



koaz» arduratzen diren udal-funtzionarioak. Jai-Batzordean dauden Txomin Barullo, Tintigorri, Hontzak, Pimpilipauxa, Federiko Ezkerra.... konparsetako ordezkariak, gehien, proposamenak egiten dituzte. Eta hauen proposamenak ez dira beti betetzen, zeresanik ez. Beraiek kontatuko digute:

«Joan den maiatzean esan ziguten Udaletxean Aste Nagusia aurten ezin zela Arenalean egin, hau obratan egongo zelako. Gu joan aurretik, zinegotziek (HB eta EEkoak salbu), erabaki zuten jaiak Deustura aldatzea.

Eskerrak mugitu ginela; hurrengo bilerarako, obren planoak eraman genituen (zinegotziek heuren ezagutzen ez zituztenak), eta planoen gainean frogatu obrak ez zituztela jaiak galarazten».

Lortu dute, beraz, konparseroek Aste Nagusia Arenalean mantentzea. Baina ez dira arazoak hori bukatu: programa dela eta, berriro sortu da eztabaida:

«Guk aurkeztu genuen programan, zenbait ideia berri sartzen genuen, jaigiroa azkartzeko asmoz: batez ere jendearen partizipazio indartzea bilatzen genuen; baita azpiegitura tekniko hobetzea: garbitasuna, argia, etabar. Baina oraintsu erantzun digute bi «funtzionario-teknikoek» ez dagoela presu-

puesto nahikorik gure ideia berri horiek burutzeko.

Presupuestoaz, zera argitu behar du: 1978.ean, lehen Aste Nagusia egin zenean, 8 milioi erabili ziren, eta gainera dirua sobratu egin zen, Gargantua berria enkargatzeko. Hurrengo urtean, 13 milioi erabili ziren, programa asko zabalduz. Baina 1980.ean, Castañares-ek kolpea eman zuenean, jairik egon ez bazen ere, 26 milioi erre zituen, eta ordutik hona, Udala tartean sartu delarik, ikaragarri garestitu dira jaiak: 1981.ean, 28 milioi; aurten, 52 milioi presupuestatu dute... eta oraindik diote gure ideientzat ez dagoela dirurik».

Jaiak garestitu, eta partizipazio-giroa gutxitu egin dela azken jaietan diote konparsetakoek, eta horren arrazoirik ere azaltzen dute:

«Aste Nagusia bezalako jaietan, herri-partizipazioa nahitaezkoa da; eta hori lortzeko, herriak erakunde bereziak sortu ditu: konparsak. Bada, Udalak azken urteotan ez ditu konparsak batere lagundu, are gehiago, oztopatu egin ditu».

1980.eko trago gogorra

Konparsentzat trago gogorra izan zen 1980.ekoa, ez baitzen Aste Nagusirik izan orduan; eta berez jaietarako baino ez diren erakunde hauek, asko

ahuldu iren orduan. Gero, 1983.eko uholdeekin, galera handiak izan zituzten. Eta Udalak ez die behinere subentziorik eman. Konparsaren batenk dirulaguntza eskatu duenean, ukatu egin zaio beti.

«Horrela gertatu da, adibidez, konparsen barruan sortu den hainbat fanfarriak gero bere bidea jarraitu duela, konturatu baitira kanpoko fanfarriak Bilboko jaietara etorri eta dirua hartzen zutela, eta laguntzak, eta heuren, ordea, konparsa barruan musu-truke ibili behar.

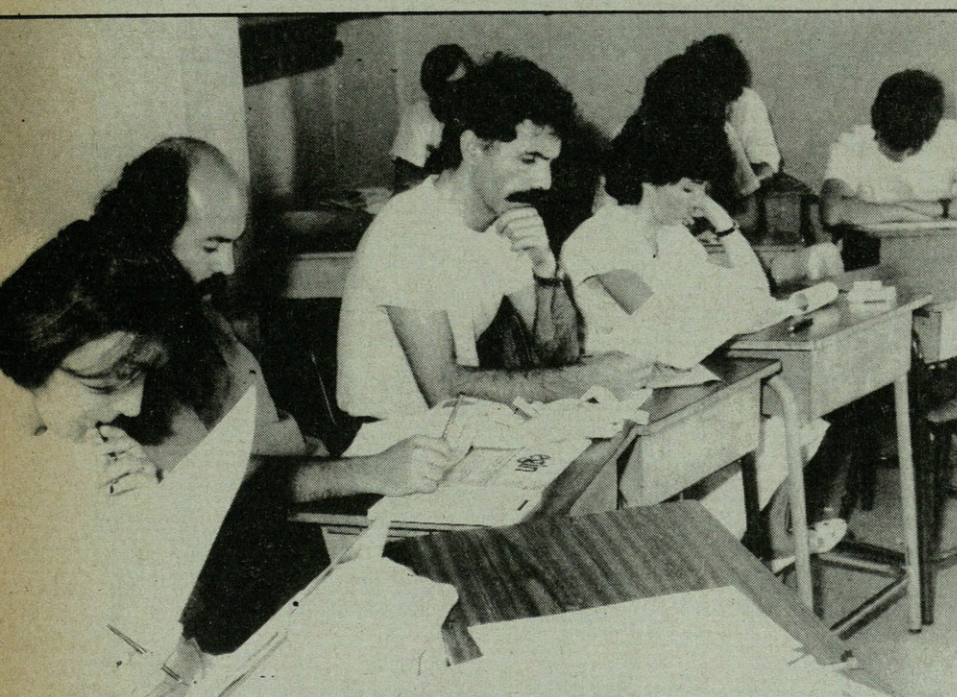
Guk, konparsen koordinakundetik, aurkeztu genuen Udaletxean dokumentu bat, subentzio-politika zuzen bat proposatuz, baina ez zaigu erantzunik ere eman.

Egia da Bilbon konparsek, jai-egunetan, txosnak izaten dituztela, baina hauek ez dira, kasurik gehienetan, diru-iturri inportantea izaten, eta bai lan gehigarria.

Askok erosoago ibiliko lirateke txosnen ordez diru-laguntza bat jaso eta jaiak alaitzen kalerik kale. Ez zaie aukera hori eskaintzen, eta Bilboko Aste Nagusia Udalaren kontrolpean eta burokratizazioaren arriskupen agertzen da, gero eta gehiago. Itxaron egin behar abuztura arte, ia Mari Jaiaren dantzak astintzen dituen inguruak.

Anton ABANDO

Aurtengoan hiru lurralde administratibotan arituko da **UEUk bere hamahirugarren saioari ekin dio**



Urtean asko dira euskararen alde alorrez alor antolatzen diren ekitaldiak. Ikastola mailan aurtun jadanik urtero antolatzen diren Kilometroak, Araba Euskaraz Nafarroa Oinez, Ibilaldia, eta Herri Hurrats antolatu badira, AEKK ere aurtun, eta inoiz baino indar haudioagoz, helduen euskalduntze alfabetatzean KORRIKA egin du. Eta beste urtetan ere antolatzen den erara, UEUk aurtun bere XIII. edizioari ekin dio, era horretan berari dagokion Unibertsitateko sailari helduaz

Euskal Herriko hiru lurraldeetan

UEUko osasuna inoiz baino hobekiago dela garbi azaltzen da, aurtun

emandako salto kuantitatibo eta kualitatiboan. Alde batetik esan beharra dago, orain arte horrela izan ez bada ere, Euskal Herria banaturik dagoen hiru lurralde administratibotara iritsi-

ko dela aurtengoan UEU, era horretan Euskal Herriko lurralde batasunaren agerpide berri bat bihurtuz. Unibertsitatearen alorrean eta aurtun UEUk eman duen urrats honekin, zentzu batean Euskal Herriaren «zazpiak bat» lema neurri batean errealitate hurbilago geratzen da.

Aurtun lehenago Iparraldean hasi zaigu UEU. Uztailaren hasieran eman zitzaion aurtengo saioari hasiera, eta bertan izandako arrakasta ez zen Nolanahikoa izan, zeren eta Ipar Aldean berezko Unibertsitate frantsesik ez badago ere (euskalduna inon ez bait dago), 120 bat pertsonak bertan parte hartu zuen, eta gehiengo haundia, 100, Iparraldekoak izan ziren. Alde horretatik Iparraldean eman den urratsa ez da txikia izan.

Bestalde, beste urtetan bezala, uztailaren 15ean hasi eta 27rarte Iruñeko Larraonan izan dugu UEU. Aurtun Larraonako saioari Martin Ugalde jaunak hasiera eman zion, bertan Euskal Herriak bere unibertsitatea izateko eduki dituen arazoen inguruan, benetan eman diren mila oztopoen inguruan, hitzaldi interesante bat emanaz. Nafarroa ere, errealitate administratibo diferentia izanaz, UEUk ikutu du.

Azkenik eta bukatzeko, Baskongadarak geratzen zaizkigu, eta hor ere aurtun UEUk bere saioa egingo du. Datorren azaroaren azkeneko astean, eta abenduko lehenengo astean UEU Donostiara joango zaigu. Aparato ofizialak, Jaurilaritzak eta Diputazioak adibidez egin ez dezaketena, Unibersidad del Pais Vascok egin ezin dezaketena, UEUk egin du: Euskal Herri Osora iritsi, eta Euskal Herriko, oraingoa benetazko Euskal Herriko lurraldetasun osoari eutsi. Hau da gu-



Ez, ez, daude bafle horretan

EZETZ bada, rebisio bisuala egin eta ez zutela inor ikusi. Ez furgonetan, ez bafletan ez beste inon.

Hori bai, hasierako gainbegiratu hura oso gogorra izan ez bazen ere ezin kontatuko dugu nolakoak izan diren ondorengoak. Edota nolakoak izango diren hemendik aurrera izango diren gartzelako kontzertuetan.

Argazkian daukagun funtzionaria ere erabat moskeatuta dabil mikrobafile horretan begira. Horrela begiratuta ez bafle, ez tokata, ez transistore ez ezer da katxarro txiki hori. Gauza hauetan jantzia denak segituan antzemango dio konektore bat dela eta sistemak testatzeko balio duela. Gainontzeko guziak berdin berdin geratuko gara hori esaten badigute ere.

Gauza bat behintzat garbi dago, mikro-mundua gero eta nagusiago bilakatzen ari da. Aparailu handiak generazio zaharrekoak kontsideratzen dira jada gaur egun. Kalidade eta gaitasun handiagoa lortzen da askoz ere txikiagoak diren aparailuekin.

Elektronika mailan aski frogatua dago fenomeno hau. Ordenagailuen kontuan zer esanik ez!

Sonido mailan ordea ez gaude oso seguru. Teknikoek esango dizute biderkatzaile berriak eta txikiak askoz ere hobeagoak direla. Ez dakit zenbat watiotakoak diren eta abar.

Azken honetan ordea teknikoek gaitzesten zituzten bi baflek azken urteotan entzun den zaratarik handienetakoa atera dute. Batere distorsionatu gabe gainera!

ABILEZIA ETA INDARRA



Gorriz, Errealeko jokalaririk serioenetakoa

BIXIO GORRIZ dugu oraingo honetan protagonista. Azken momentuan, Errealearekin kontratua berritzerakoan zuzendaritzak probokaturiko egoera ez da gozoa izan irundarrarentzat. Errealearekin jokatzen sei bat urte daramatza eta estadistikari begiratzen badiogu jokalaria errentableenetarikoa dugu, oso gutxitan gelditu baita jokatu ezinik. Hortik aparte, atzekaldean Errealak daukan jokalaririk serioenetarikoa da. Goitik jokoa maisuki menperatzen duena, azkarra, erresistentea eta taktikoki oso sakrifikatua.

Irunen hasi zen futboleko jubeniletan San Martzial izeneko taldean eta gero Oleretako Touringera joan zen -REAL UNIONek ez bait zuen fitxatu- eta hortik Donostiara, SANSEN denboraldi laburra eginez Errealera pasatu zen.

Futbol zaleak eta Errealzaleak bereziki, poztu egiten gara GORRIZen sinadurarekin, bai baita kigu futbol zelaian hobe dela etxekoekin ikustea, kontrarioarekin baino.

Xalbardin



IRRATI BAKOITZAK BERE KOXKA

Segura Irratia

Segura Irratia F.M.tik 89,1 megaziklotan entzuten da gehienbat Goierriin, baina baita Hego Euskal Herriko zenbait tokitan. () zeinuz lagundurik doazen irratsaioak erdaraz ematen direnak dira.*

Astegunetan

8,00: Goizean Nahasi. **10,00:** Meza Arantzazutik. **10,30:** Musika. **12,30:** Kirol irratsaioa (*). **13,00:** Disko dedikatuak. **16,00:** Musika. **20,30:** Errosario saildua. **21,00:** Espacio 21 (*). **22,00:** Amaiera.

Astelehen eta asteazkenetan: **19,45tik 20,15ra** bitartean: Baserria.

Larunbatetan

8,00: Musika. **10,00:** Meza. **10,30:** Oilo-salda. **12,00:** Anuntzioak. **12,30:** Kirol irratsaioa (*). **13,00:** Disko dedikatuak. **16,00:** Facetas (*). **20,00:** Errosario eta bezperak. **20,45:** Euskal Musika. **22,00:** Amaiera.

Igandetan

8,00: Musika. **10,00:** Herrialde. **11,00:** Meza Nagusia. **12,30:** Kirolak (*). **13,30:** Disko dedikatuak. **16,00:** Musika. **22,00:** Amaiera.

BA AL LITEKE ORAINDIK EZ JAKITEA?

Santi UGARTEMENDIA

Oporretan ere zenbait irrati libre martxan.— Oporrak datozela eta, irrati librei ere bai, iritsi zaie txolarte trankila hartzeko sasoia, halere, badira zenbait irrati emititzeari utziko ez dietenak, hots: EIBARko Pottoka irratia, Oreretako Zintzilik Irratia azken gainera hiru orduko emanaldi berezia izanen dute, programa batzu aldatuko direlarik udarari lehioak irikiaz eta programazioa errefreskatuz. Beste batzu aldiz, Ehizki, Kaka Flash, oporretara omen doaz.

Gipuzkoako Koordinadora Oreretan bilduko Madalenak aprobetxatuz.— Gipuzkoako irrati libreen koordinadora berriro ere Oreretara etorriko da azken inpresioak aldatzera, eta, irailean adierazpen eta emisio askatasunari bideratuko zaion astea nolatan dagoen aztertuz, halere okasio bikaina dute irrati askeak, astebukaera aprobetxatzeko eta Madalenak duten grazi berezia beste irrati guztietara eraman dezaten, beraz, Gipuzkoako irrati libreak Madalenetan bilduko dira.

Barakaldon Zirika Irratia hasiko da emititzen.— Zirika Irratia Barakaldoko jaiak direla eta emititzen hasiko da 104.4mz mehaertzioetan, egunero arratsaldeko hirutatik hasita gabeko hirutan amaituko duelarik. PROGRAMazioa bost ataletan ezberdinduko da 3tatik 4tara berriak, 4tatik 7,30tara arratsaldeko magazina, 10etatik 12 etara gabeko magazina eta 12tatik aurrera, hortik dabilzatenak zerbait prepara dezatela. Jaiak bukatu ondoren hiru edo lau orduko programazioarekin jarraitzeko asmoa dute Barakaldokoek.

Hau ere bere epe laburrean eragozpenetan badute esperimentariak, diru ezak eta lokal ezak ekartzen dituen gaitzetaz asko dakitelarik, dena den oraingoz udaletxearen lokal bat topatu dute eta hortik bota arte besteren bat hartuko dute.

IRRATI LIBREEN KANTOIA

«Irrintzi», Astigarragako boza

Astigarrako Irrintzi Irratiak duela 6 hilabete ekin zion emititzeari, nahiz eta joan den urtean lokalaren bila eta mugitzen hasi, 106 eta 107 muhetan emititzen dute, egunero 8etatik 10etara, ostegunetan salbuespen txiki bat egiten dute 11tara iristen dira eta.

«Programazioan informazioari lekua ematen diogu, hasteko egunkariak irakurtzen ditugu ondoren bertako berriak emateko, festak eta horrela. Astelehenean, asteartean eta beste egunetan programazio diferentea egiten dugu, asteazkenetan herriko organismoek uzten diegu irratia parte har dezaten, begetariano aholkuak, eta euskaraz bizi edo antzeko programak, hitzek emanez etb.»

Irrintzi irratia gehienbat euskaraz emititzen du, %60 gutxi gora behera.

Astigarrako jaiak diela eta, Irrintzikoek kioskotxo bat eratuko dute mikro bat ipiniz jendeak nahi duena esan eta egin dezan, era berean aprobetxatuz irratia ezagutzera emateko okasioa, lehen ere montatu dituzte jaialdiak kontzertuak etb diru irabazte eta irratia kaleratzearen.

Irratian zehar 6 edo 8 pertsona pasatzen dira asteen, gazteak gehienak, esan behar euskal eskoletik sorturiko jendetik aparte, Astigar elkarteak, gazteen taldeek eta beste organismoek osatzen dute irrati hau.

Arazoetaz galdetu eta «Arazoa, jendea ez dela enroilatzen, hori da gure arazo nagusia, hala eta guztiz ere orain jendea hasi da parte hartzen».

Gainontzekoan, asanbladaz funtzionatzen dute, beste irratiekin koordinaturik daude eta irratia kaleratzen ari dira, hori bai! Kriston indar eta asmoz dabilza Astigarrako Irrintzi irratikoak.



programazioa

uztailak **21** 15,30: Aurkezpena. 15,32: Harlock Kapitaina (marrazki bizidunak) 29. kapitulua. 16,00: Bidaia-riak (telesaila). 17,00: Ehi-zakatuak (M. bizidunak). 17,30: Scarf igandea Jack (telesaila). 18: Klasikoen txokoa. 19,30: HAZZARdeko dukesa (telesaila). 20,30: Mister T. (M. Bizidunak) 21,00: Gaur Egun. 21,15: Mundu bat amaitzeaz (Dokumentala). 22,15: Kirolez kirol. 23,00: Amaiera.

uztailak **22** 13,10: Aurkezpena. 13,12: Hitz eta Pitz. 13,35: Harlock Kapitaina (marrazki bizidunak). 14,00: Gaur Egun. 14,30: Pallisertarrak (telesaila). 15,30: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,15: Gaur Egun. 19,30: Lirainduz. 20,00: Superman. 20,30: Kirolez Kirol. 21,00: Gaur Egun. 21,15: Popa Zoro. 21,45: Dallas (Telesaila). 22,45: Gaur Egun. 23,00: Amaiera.

uztailak **23** 13,10: Aurkezpena. 13,12: Hitz eta pitz. 13,35: Superman (marrazki bizidunak). 14,00: Gaur Egun. 14,30: Pallisertarrak. 15,40: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,15: Gaur egun (informatiboa). 19,30: Virulyse (Telepanpinak). 20,00: Gizon ikustezina (Telesaila). 21,00: Gaur Egun. 21,15: Mahai Ingurua (Euskal Txirindularitzaz). 22,45: Gaur Egun. 23,00: Amaiera.

uztailak **24** 13,10: Aurkezpena. 13,12: Hitz eta pitz. 13,35: Virulyse (Telepanpinak). 14,00: Gaur egun (informatiboa). 14,30: Pallisertarrak (telenobela). 15,40: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,15: Gaur egun (informatiboa). 19,30: Lirainduz. 20,00: Kaixo Sandibel. 20,30: Zopa Haundi. 21,00: Gaur Egun. 21,15: Inork ikusi al du nire neska? (Luzemetraia). 22,45: Gaur egun (informatiboa). 23,00: Amaiera.

uztailak **25** 13,10: Aurkezpena. 13,12: Hitz eta Pitz. 13,35: Tarzan (M. Bizidunak). 14,00: Gaur Egun. 14,30: Pallisertarrak. 15,40: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,15: Gaur Egun. 19,30: Gazte Bizkorra. 20,30: Zeretik Zetara. 21,00: Gaur Egun. 21,15: Wayne eta Shuster (Telesaila). 21,45: Colomba (Telesaila). 22,45: Gaur Egun. 22,55: Fede Giroan. 23,00: Amaiera.

uztailak **26** 13,10: Aurkezpena. 13,12: Hitz eta Pitz. 13,35: Kaixo Sandibel. 14,00: Gaur Egun. 14,30: Pallisertarrak. 15,00: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,10: Aurkezpena. 19,15: Gaur Egun. 19,30: Lirainduz. 20,00: Zine mutua. 20,30: Kirolez kirol. 21,00: Gaur egun (informatiboa). 21,15: Arabella (Luzemetraia). 22,45: Gaur Egun. 23,00: Amaiera.

uztailak **27** 15,30: Aurkezpena. 15,32: Tarzan (M. Bizidunak). 16,00: Telesaila. 17,00: Gaueko Erregina (Luzemetraia). 18,30: Gazte bizkorra (telesaila). 19,30: Zer berri. (telesaila). 20,00: Hemen Bizi. 21,00: Gaur Egun. 21,15: Show Txanpa. 22,15: Telesaila. 23,00: Amaiera.

uztailak **28** 15,30: Aurkezpena. 15,32: Harlock Kapitaina. 16,00: Bidaia-riak. 17,00: Ehizakatuak. 17,30: Gizon Ikustezina. 18,00: Klasikoen Txokoa. 19,30: Hazzardeko du-keak. 20,35: Mister T. 21,00: Gaur egun. 21,15: Mundu bat amaitzeaz. 22,15: Kirolez kirol. 23,00: Amaiera.

uztailak **29** 13,10: Aurkezpena. 13,12: Hitz eta Pitz. 13,35: Harlock Kapitaina (marrazki bizidunak). 14,00: Gaur egun. 14,30: Pallisertarrak. 15,40: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,15: Gaur egun. 19,30: Lirainduz. 20,00: Superman. 20,30: Kirolez-kirol. 21,00: Gaur egun. 21,15: Popa Zoro. 21,45: Dallas. 22,45: Gaur egun. 23,00: Amaiera.

uztailak **30** 13,10: Aurkezpena. 13,12: Hitz eta pitz. 13,35: Superman. (marrazki bizidunak). 14,00: Gaur egun. 14,30: Pallisertarrak. 15,40: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,15: Gaur egun (informatiboa). 19,30: Virulyse. 20,00: Gizon ikustezina. 21,00: Gaur Egun. 21,15: Mahai ingurua. 22,45: Gaur egun. 23,00: Amaiera.

uztailak **31** 13,10: Aurkezpena. 13,12: Hitz eta pitz. 13,35: Virulyse. 14,00: Gaur egun. 14,30: Pallisertarrak. 15,40: Amaiera. 17,30: Aurkezpena. 17,32: Zezenak Azpeititik zuzenean. 19,15: Gaur egun (informatiboa). 19,30: Lirainduz. 20,00: Kaixo Sandibel. 20,30: Zopa haundi. 21,00: Gaur egun. 21,15: Egiatzko aitorpena. (Luzemetraia). 22,50: Gabon.

abuztuak **1** 13,10: Aurkezpena. 13,12: Hitz eta pitz. 13,35: Tarzan. 14,00: Gaur egun. 14,30: Pallisertarrak. 15,40: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,15: Gaur egun. 19,30: Gazte bizkorra. 20,30: Zeretik Zetara. 21,00: Gaur egun. 21,15: Wayne eta Shuster. 21,45: Casablanca (telesaila). 22,45: Gaur egun (informatiboa). 22,55: Fede giroan. 23,00: Amaiera.

abuztuak **2** 13,10: Aurkezpena. 13,12: Hitz eta pitz. 13,35: Kaixo Sandibel. 14,00: Gaur egun. 14,30: Pallisertarrak. 15,50: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,30: Lirainduz. 20,00: Zine mutua. 20,30: Kirolez kirol. 21,00: Gaur Egun. 21,15: Ikusi zaitut egiten (luzemetraia). 22,50: Gabon. 22,50: Gabon. 23,00: Amaiera.

abuztuak **3** 15,30: Aurkezpena. 15,32: Duke kaleko dukesa. 17,00: Gizon ikustezina. 18,30: Gazte bizkorra. 19,30: Aita bedeinka nazazu. 20,00: Hemen bizi. 21,00: Gaur egun. 21,15: Show txanpa. 22,15: Magnum. 23,00: Amaiera.

TXORI BATEK ESAN DIGU...

AMOREBIETA

— Kultur Topaketak — proiektu hutsean geratu

Azken KOXKAN honako hau nioen: «Programa berri bat prestatzen ari da ETBko trasdendetan, Kultur programa izango da eta Hasier Etxeberriaren zuzendaritzapean irtengo omen da». Hala zirudien baina jakina denez «ustek erdi ustel». Azken momentuan H. Etxeberriak bertan behera utzi behar izan du bere proiektua, Amatiñoren ezezkoa jasotzerakoan. Arrazoiak? Garestia omen da, ETBren gaitasunetik erabat kanpo. Beste bafean izango da.

Martin Ibarbia joan eta beste inor etorri ez

Jakingo duzue Martin Ibarbiak, Programa-Bi edo barne produkzioaz arduratzen den sailaren zuzendariak, duela bi hilabete dimititu zuen (edota dimititu zuten zenbait bertsioen arabera). Bi hilabete pasa ondoren oraindik ez da aditza eman, nor izango den Ibarbiaren ordezkia, zurrumurruak eta izenak ez dira falta izan ordea. Hasera batean Ansorenaren izena sarritan entzun zen baina honek, antza, nahiago izan zuen pailazoarena egiten jarraitu «Don Don Kilikon» ume-saioan beste nonbaiten baino.

Bigarren hautagaia Koxka honen aspaldiko ezagun eta jarraitzaile fidela den Josu Erguin ospetsua izan zen. Ez omen zitzairen aukeratzailer guztiei Erguin jauna egokia irudituta eta hor amaitu zen gure gizonaren karrera meteorikoa izan zitekeena.

Hirugarrena eta zalantzarik gabe egun arte hautagairik sendoena Mikel Arregi izan da. Mikel Arregi, Rikardo zenaren eta Joseba Arregi GBBaren presidentearen anaia da eta orain Eresoinka bikoizketa etxean lan egiten badu ere, oraindik

ETBko langilea da, teorikoki behintzat, «excedencia» delako egoeran bait dago.

Mikel Arregi, bestalde, haseratik aritu zen lanean ETBren proiektuan eta ongi ezagutzen du, beraz barneko egoera eta beharrak.

Datu guzti hauen arabera bera zen egokiena baina beste faktore bat falta zen koadroa osatzeko, politikoa, hain zuzen eta horretan Mikelek ez ditu guztiak bere alde. Azken berriak sinistu behar baldin badira, administrazio-batzarreak ezezkoa eman dio bere garaiko zaletasuna dela medio. Gero eta zailago dauka Amatiñok bere gustokoa den norbait aurkitzeko. Ikusi egin behar.

BOTOIA SA

luzemetraiak

Filme zahar ugari abuztuan barrena

Douglas Sirk zuzendariaren filme bat gomendatuko genizuke Santio bezperarako. **Inork ikusi al du nire neska?** izena du filmeak eta uztailaren 24ko bederatziak eta laurdenetan emango dute. Años veinte amerikarretan kokatzen da maitasunezko komedia musikal hau. Egun batetik bestera miseriarik gorrienetik aberastasunik urdinenera igarotzen da Sam Fulton. Txiro zenean bere uestez hitza emana zion neskatxari dirua eman nahiko dio biotz zabaleko honnek. Neska bilatu behar ordea horretarako.

Uztailaren 26an, eta ordu berean, **Arabella** filmea izango da ikusi ahal izango duzuna. Gaia, zorrez betetako kontesa bat eta bere irudimen lanak dirua bilatzeko. Jokua eta maitasuna dira saltsaren beste osagaiak. Virna Lisi da aktorea. Zuek ikusi.

Larunbatean, eta arratsaldeko bostetan, **Gaueko erre-gina** eskainiko dizute. Beste filme amerikar bat duzu Betty Hutton sex-simbol zaharra agertzen delarik Arturo de Cordobaren ondoan beste musikal bat eginez.

Hamabostaldi honetarako programaturiko luzemetraiaz aparte esan behar badirela abuztuan zehar 14 luzemetraia pantailatxoan eskainiko



zaizkigunak. Hamalau horien artean denetarik aurkitu ahal izango duzue baina bereziki filme zaharrak dira hor nagusi.

Abuztua ordea San Inazio ondoren hasten da eta San Inazio egunean bertan, uztailaren 31ean **Egiazko aitona** filmea eskainiko da. Komedia amerikano bat duzu. Gezurrak kontatzea gustatzen zaion emazte batek eta bere senar langabeak protagonizatzen dute gorapilodun filme hau. Protagonistak berak eza-gunak egingo zaizkizu ikus bezain laister. Fred MacMurray da senarraren papera egiten duena eta Carole Lombard emaztearena.

Ikusi zaitut egiten abuztuaren 2an Joan Crawford delarik izarrik garrantzitsuenak. Abuztuaren 7an, **Bermude** tako trianguluan barrena filmea. Ezaguna da triangelu horretan gertatu izan diren misterio horren barruan sartu



KU AURRETIK

ko da itsasontzi baten kapitaina eta Carole bere laguna galdu dutenaren bila.

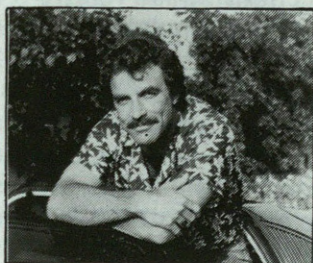
Filme guziak ez aipatzearren esango dizugu John Ford-en

telenobela

"Magnum", beste telesail bat abuztuan

Aurpegi ezagun bat aurkituko duzu Thomas Magnum-en papera egiten telesail berri honetan. Tom Selleck da bera. Nekazari itxura omen du nahiz eta planta ederreko eta gizon dotorea izan. Zerbeza, finka liluragarriak hondartza pribatu eta guzi, kriston Ferrari bat eta emakumeak zoragarriak. Nahikoak dira gauza horiek nondik nora joango den jakiteko.

filme bat izango duzula abuztuaren 10ean, Henry Fonda aktorea ateratzen deneko beste bat 28an eta Robert Al-
man-en beste bat 28an.



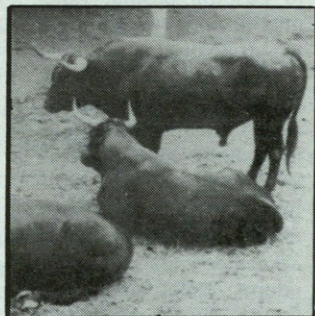
Horri ordea beste gauzatxoren bat erantsiz gero laister ikusiko duzue nolakoa den James Bond berria. Ez da detektibea baina bai itsas-informazio ofizialeko segurtasunean espezialista. Abuztuan zehar izango da beraz denborapasarik.

erretransmisioak

Xexenak Azpeitian

Seguru gaude estropada zenbaitetan izango dela beti bezala ETBren kamararik eta agian helikopterorik ere bai (bestela bare xamar agertzen da askotan itsasoa).

San Inazio egunean ordea Xexenak eskainiko dizkigute zuzenean Azpeitiako zezen plazatik. Egia esanda ez da zezenik izango erretransmisio horretan. Zekorrek izango dira Bernardino Jimenezen etxe-koak. Zekorlariak berriz Pedro Lara, Andres Caballero "Andresin" eta Luis Miguel Calvo



izango dira. San Ferminetakoak ikusi ondoren karikatura txiki bat baino ez dira izango baina tira, San Inazio etxean disfrutatu nahi baduzue... saka ezazue botoia.

IKUSITAKOAK IKUSITA

Antxon URRESTARAZU



"Gaur-egun" Ikustezina

Bai horixe, eta hori esaterakoan erdal gaur-egunez ari gara batez ere.

Eguerdiko albistegi erdaldun hau sortu zutenean erdaldunei informazio alternatibo eta abertzalea ere eman behar zitzailela esan ziguten behin eta berriro ETBren esan euskaltasunaren apurtzea justifikatzeko asmoz. Urte bete baino gehiago pasa ondoren justifikazio hura gero eta hutsalago ari da bihurtzen, azken bolada honetan egiten ari direnak ikusita.

ETBn albistegiak betidanik ofizialista eta instituzionalista hutsak izan badira ere hile honetak ikusi ondoren Francoren garaiko «Nodo» zirelakoan aurrean garela ematen du. Ardanzak egiten duen edozein huskeria, Parlamentuko edozein bilera, hasierako berria, albiste nagusia bihurtzen da, benetan interesatzen direnak erabat zokoratuak geratzen diren artean. Adibide bat esaterako. Santos Dominguez errefuxiatua hil zuten egunean bakar-bakarrik segundu batzuetako aipamena egin zuten, aipamen soila inongo irudirik eman gabe. Harrituta TVE ikusi nuen ondoren eta kontxo! hau bai, informazio ugari, luzea, irudiekin...

Zelako kontraste, zelako diferentzia eta zelako lotsa edo, hobe esanda, zelako lotsagabekeria Gaur-egun egiten dutenena.

Hau adibide bat, besterik ez da izan, baina hau bezalako gauzak egunero eta nahi adina ETBren albistegietan. Negargarria.



BESTEEN AHUNTZAK

Nola kantari aberatsek parre egin dieten munduko gosetiei

«We are the world, we are the children» kanta entzun ez duenik ez da izango dagoeneko. Bueno bai, izango da han, hirugarren mundua deitzen dioten horretan, ez telebistarik, ez tokatarik, ez ogirik ez ezer daukaten mundu horretan. Bizitzea bera objetiboa duen mundu horretan.

Uztailaren erdialdera **Aid to live** lemapearf pop-aren historia osoan antolatzen den kontzerturik handiena egin dute. Hor lortutako irabaziak hirugarren mundu horretan gosez hiltzen ari direnentzako omen. Eta izanen ziren. Hamaika milioi dolar bildu zituzten kontzertuarekin. Londresen eta Filadelfian egindako kontzertutan. 90.000 lagun Filadelfian eta 75.000 Wembley estadioan.

Telebistan kontzertua ikusi dutenak 2.000 milioi lagun baino gehiago izan dira.

Saldu duten mentsajea «16 ordu munduan dauden ezberdintasunak ahaztu eta denak bat egin gara Afrikan pairatzen den gosearen kontra dirua biltzeko».

Istorioko polit bat ere asmatu zuten horretarako. **Boontown Rats** taldeko **Bob Geldorf** kantariak kanta bat egin zuen gabonetarako bideo batean Etiopian nolako gosea pasatzen zuten ikusita. Kantaria, oso sentsibla izaki, ez zen horretan geratu eta kantari ezagun gehienak bildu dituzten kontzertu honen antolaketa.

Horrela Bob Dylan, Paul McCartney, Mick Jagger, Elton John, Tina Turner, David Bowie, Joan Baez, Madonna, Sade, Pretenders, Crosby, Still, Nash and Young, Lionel Richie etabar luze bat atera ziren kantatzera nahiz Londresen nahiz Filadelfian.

Horrela, kantari baten gauza balitz bezala antolakizuna, atzean geratu dira diskaetxeak. Eta jakin beharko litzateke diskaetxeek zenbateko dirutzak lortuko dituzten kontzertu hauen ondorioz. Guk esango genuke Afrikako gosea asetzeko bat bildu badute diskaetxeek bilduko dutena hamar izango dela.

Proporzio horretatik gora.

Zeresanik ez gainera gauza ez dela inolaz ere serioa. Benetan Afrikako gosea (eta zergatik ez Indiakoa edota Hegoameriketakoa) konpontzea oso erraza zaie mundu kapitalisteko herri nagusiei. Kantari hauen gehienek herriei. Nahikoa dute urtean zehar armetan gastatzen dutenaren puska txiki bat kentzea Afrika eta mundu guziko gose eta egarriak konpontzeko.

Telebista espainiarrak eman dion tratamendua ere ez da ahazteko modukoa. Etiopia izan da gehien aipatu den herri gosetia. Zergatik Etiopia Afrikan antzeko egoera 50 herri-tik gora baldin badaude? Etiopian erregimen komunista dagoelako. Noski. Eta TVEn agertutako kazetari hark garbi esaten zuen Etiopian, nahiz eta dirua igorri, korrupzioa dagoela eta zenbait kasutan bidalitako gauzak ez zirela iristen gosedunengana. Ejerzitoarentzat gelditzen direla.

Guk ez diogu hori ukatuko. Baina beste 50 herri horietan ez ote da gauza berbera gertatzen?

Fasismoa aurrera doa.

Martin IRAZGOITI

BIDEAK NORA, OINAK HARA

Hayra Oihana eta Laurina kaskoa

Hona hemen udazkenean egiteko ibilbide bat: Hayrako oihana duzue ederrenetariko bat. Historian zehar ere garrantziko izan da; Bankan oraindik ikus daitezkeen olaren ondamendi handiek oihan honetatik ateratako egurrak zer munta izan duen gogorazten digute. Eta Bankan, hain zuzen, hasiko dugu txangoa. Hiritik atera eta berehala, Hayrako erreka zeharkatzen du Al-dudeko errepideak; guk, berriz, zubia pasa gabe ezkerretara (hegoaldera) hartuko dugu, Hayrako zulo zuloan dabilen bide gudronatua jarraituz. Eta Hayra baserria pasata, Kolomio iturriaren ondoan, autoa utziko dugu.

Orain gora jo behar da, ekialdera, Baigorri eta Luzaide artean iparraldetik hegoaldera doan gailurren lerroa arrapatzeko. Gure bidea Behostemetatik Hayrara doan erreka ezker aldetik dabil, zuta eta ederra. Kolomio zubia igaroz, baserri bat dago; haren eskuinetan abiatzen den sendra da gurea. Aldapa zuta eta luzea da; Behostemetakan (801 metro) pausatu daiteke, txabola eta esparruak guztiz ederrak direlako. Haren gainean, Bankatik Ehunzaroko lepora doan errepidea dugu; errepidea hartu daiteke, eta Txipitxo etxolatik (1016 m.) Gosnaistokora (1065 m.) joatea; baina pistak luzeak dira, eta mendizaleak hobe du Behostemetatik Txipitxora zuzen jotzea.

Gosnaistoan pisu bururatzeko; sendra horizontal batek Mehatze lepora

eramango gaitu. Lepo honetan (1133 m.) mugarri bat aurkitzen da, 169 zenbakiduna.

Eta hemendik Laurinara, aise eta erraz ibil daiteke, kaskoz kasko eta lepoz lepo. Mendebalean, Hayrako oihana; haren gainean, Hautatik Ahadiri hedatzen den gailur luzea. Ekialdean, Luzaideko harana, Altobizkarrek menderatzen duela. Urrunean, Ori eta Auñamendi. Hegoaldean, Girizu eta Altabizkarren artean, Ibañetako lepoa. Eta bidean, udazkenean, ehiztari armatuak, usoen zai. Laurinak 1278 metro ditu; Adartzatik Linduxa doan gailurrerian, pundu gorena da, eta aipatutako paisajea handik hoberikien dastatzen ahal da.

Behara jotzeko, oihana zeharkatuko dugu. Laurinako azken malda hasi baino lehen dagoen lepoan (162 mugarri duena), behara jo behar da, Tu aorko etxola arte; hemen iturri goxo bat dago. Gero, Artekotxolara, eta handik, beti behara, Zakuko bordara. Baina, kaxu! Artekotxolatik Zakura, ez da egiazko sendrarik; arrasto zehazkabe bat da dabil, eta mendizaleak artetat ibili beharko du oihan trinkoan ez galtzeko. Zakutik behara, berriz, ez da arazorik: Iparraldera zuzen, erreka Zakutik datorren latsaren ondoan zeharkatzeko, eta gero Hayrako bide zaharrak goizeko errepideraino eramango gaitu.

Aurten, ointo beltzaz, zizaz horiz, gibelurdinez, urretxaz eta galanpernaz egindako tortila bat afaldu dugu, oihanari esker.

BELTZA

Desmaila: 1.000 metro. **Denbora:** 7 ordu bete. **Oharra:** Oihanetan zeharko sendrak ez dira beti nabariak, eta maldak oso bakarti eta basatiak dira. Kontuz ibiltzeko, beraz. **Mapa:** St. Jean Pied de Port 5-6, 1/25.000 ezinbestekoa da; errepideak, Pays Basque Est 1/50.000 delakoan.

EZETZ ASMA

Gaurkoan oroimenaren aurka deman aritzeko parada dukesue. Hiru zerrendetatikbat nobela izenak dira, bestea autoreen izenak eta zerrenda hortako nobela guztietako pertsonaje nagusien izenak bestea. Elkarri behar bezala denak lotzea lortzen baduzue bidal ezazue ARGIA-ra (ARGIA. Virgen del Carmen z/g. Ramonenea behea. DONOSTIA 20012). Sobrearen aurrekaldean paratu ezazue garbi eta letra larriz «Nobeletako pertsonajeen izenak». Aski duzue hori. Elkarri lotzea nahi bezala egin dezakezue, marra zuzenen bidez edota nobela bakoitzaren izenak ondoan daraman zenbakia nobela horren autorearen ondoan eta nobelako pertsonaje nagusiaren ondoan ipinirik. Epea iraileko aurreneko astea duzue, zuen erantzunek hilebete horretako asteazkena 4a baino lehen iritsi behar dute gure zuzenbidea. Lotura guztiak ongi egiten dituztenen artean 3 euskal nobelaren zozketa egingen da.

Oharra: nobela guztiek pertsonaje nagusi bakarra dute.

Euskal nobela asko irakurri dituzuela uste duzuen gizarajo handi guztiei

Nekaneren Munduan
Piarres Adame
Ioanes Munaetakoa
Poli
Garoa
Esku Leuna
Peru Leartzako
Elizondoko eskutitzak
Izartxo
Etsipenez
Itsasoak ez du esperantzarik
Hotel majikoa
Batetik bestera
Herbesteratua
Azken elurra
Mon-daka
Muskilak
Joan eta Ane zigarro bat erretzen
On Egiñaren obaria
Basilika
Gauaz ibiltzen dana
Nigarrez sortu nintzan
Naigabez
Peru abarca
Joañixio
Bizitzako urratsak
Goizuetako ezkongabeak
Anton guzurretze
Atheke-gaitzeko oihartzunak
Izurri berria
Urgull mendiko zuloa
Laiñoak mundakan
Eneko agerroa
Joanak joan
Hil ala bizi

Peru
Joanes Artzaia
Peru abarca
Pierre topet
Jon Bidart
Ioanes Munaetakoa
Joxe Prantxisko
Jon Kapagorri
Jon Mirane
Niko
Nekane
Joan
Joañixio
Mon-daka
Nikanor
Ramon
Pettiri sabuki
Izartxo
Haitz Zumeta
Jon
Xabier
Poli
Anton Guzurretze
Piarres Adame
Ane
Eneko Agerroa
Kontze
Ganix
Jose Larrekora
Txanton
Mikel Arana
Mikel Arriaga
Abel
Goñi

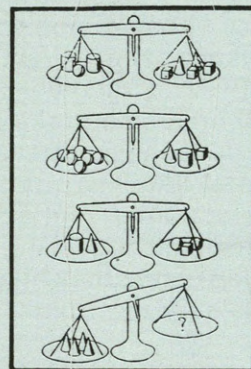
Eñaut Etxamendi
Domingo de Aguirre
Patri Urkizu
Luis Haranburu-Altuna
Larraun
Augustin Zubikarai
Pio Berasategi
Pablo Sastre
Gotzon Garate
Jon Etxaide
Imanol Zaldua
Mariano Izeta
J.B. Daskonagerre
Melo Alfereza
Eusebio Erkiaga
Itxaro Borda
Ugarte-tar Martin
Dominique Peillen
Irazusta-tar Jon Andoni
Txillardegi
Agustin Anabitarte
Itziar Alkorta
Gorka Trintxerpe
Ibon Sarasola
Juan Antonio de Moguel
J.B. Elissamburu
Estonba-tar Joxe Manuel

Zama arazoa

Hona hemen lau balantza. Horietatik hiru figura (zilindroak, esferak, kuboak eta konoak) desberdinekin orekaturik aurkitzen dira.

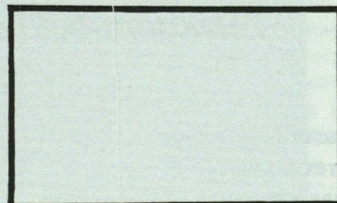
Azkeneko balantzan, halaz ere, besterik gertatzen da: Ezkerreko ontzian lau kono ikusi daitezke bainan eskubikoa hutsik aurkitzen da.

Ze figura jarri beharko lirateke hutsik dagoen ontzi horretan —kontutan hartuz figuren arteko zama erlatiboa— laugarren balantza ere orekaturik gertatu dedin?.



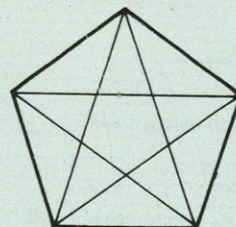
Kuriosoa

Zatitu errektangulo hau lau zatitan, bainan bakoitzak beste hirurekin mugatu behar du.



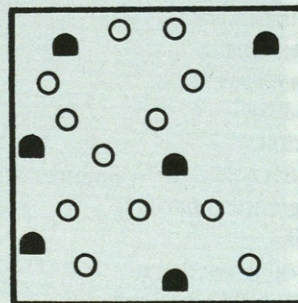
Geometria

Zenbat triangelu daude figura honetan?



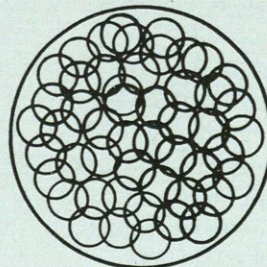
Grafikoa

Bi lerro bakarrik eginaz zatitu laukia hirutan, eta zati bakoitzean gelditu daitezela lau zirkulu eta bi arku.



Zirkuluak

Zenbat zirkulu kontatu ditzakezue marrazki honetan?



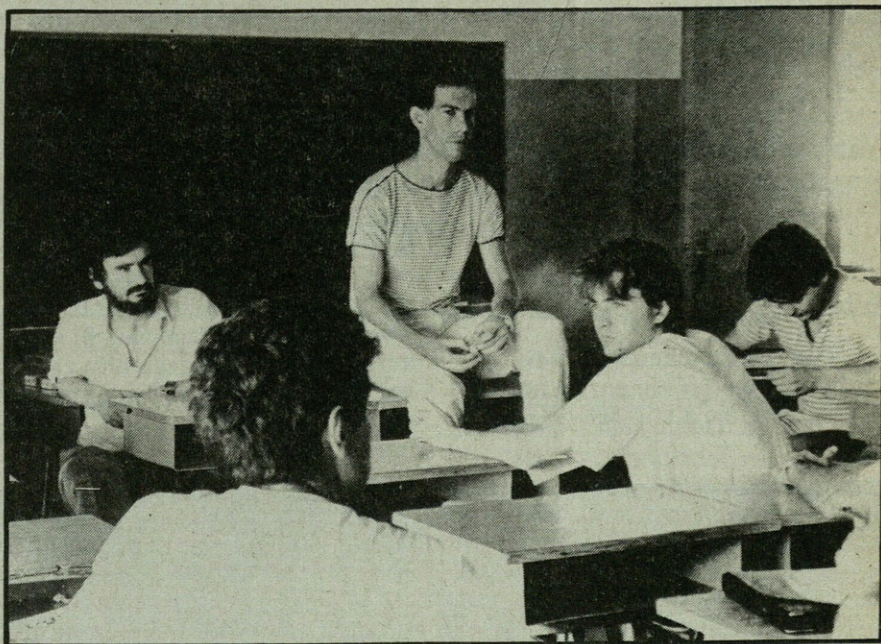
re ustez UEUK azken urteetan eman duen aposturik haundiena, eta beharrezkoena, eta ondo atera gainera.

Inoiz baino jende gehiago, eta jende berri asko

Norbaitek pentsa zezakeen, UEUri, edo hobe esanda, UEUK Euskal Herri osoan parte hartzeak Larraonako ekinaldiari jendea kentzea suposa zezakeela, baina hortan ere UEUK apostua irabazi du.

Hasteko eta lehen esan dugun bezala, jadanik Ipar Aldean 120 bat lagunek parte hartu du. Bestalde eta Larraonari dagokionez 500 inguruko zifra aipatzen da dato zehatzak oraindik ez ba daude ere. Hauetatik eta urtero bezala gehiengoa Bizkaitarra izango da, 250 inguru, 90 bat Gipuzkoar, 40 bat Arabar, eta 45 bat Nappar, eta 80 bat irakasle. Pentsa beharra dago bestalde, abenduan eta azaroan Donostian ere UEU presente egongo dela, eta bertan jende multzo batek ere parte hartuko duela. Esan daiteke beraz eta nahiko seguru, aurtengo UEUK orokorki hartuta behintzat ikasle kopuruari dagokionez, haundituko dela.

Aipagarria da, eta hau aurtengo UEUn dagoen edozein ohizko ikasle edo irakaslek esan dezake, azken urte hauetan etorri diren batzu, aurtun etorri ez ba dira ere, aurtengo jende



Jende berria, sail berria, leku berriak, ez da txikia XIII. edizio honetan UEUK eman duen urratsa.

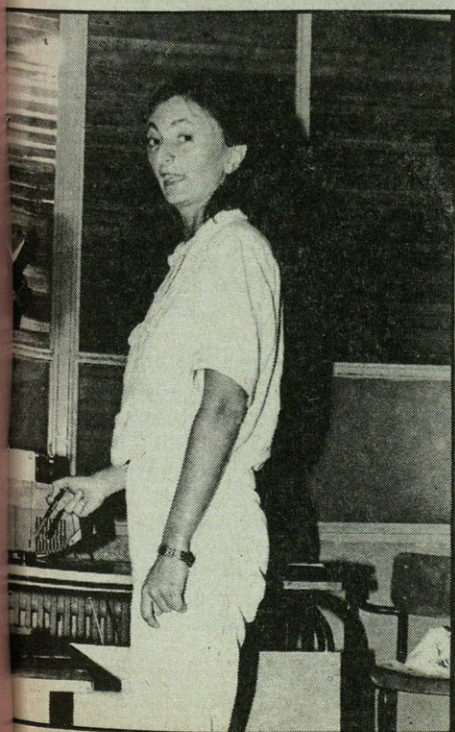
berrien multzoa garrantzizkoa dela. Neurri haundi batean gauetako giroa aurtengoan piztea kostatu bada, seguraski arrazoi honegatik izango da.

Bestalde eta bukatzeko, UEUn jende berria agertzea, aurrera begira gutxienez jende kopurua mantentzea garrantizatzen du. Era berean UEU gero eta gauza ezagunagoa bihurtzea, gero eta jende gehiago zuzenki bertan parte hartu bait du.

Aurtun sail berri bat ere: Medikuntza

Jadanik urtero ematen diren gaiak mantenduz ere, UEUK aurtengoan

medikuntza saila martxan jarri du. Alde horretatik ere UEU aurrera doa. Aurtun 19 sail emango dira, batzu goizez, besteak arratsalde, eta gehienak goiz eta arratsalde. Sail hauek dira aurtengoak: Bertsolaritza, 2 antzerkia, 2 alfabetatze teknikoak, ekonomia, filosofia, historia, pedagogia, psikologia, soziologia, linguistika, literatura medikuntza, Natur zientziak, fisika, kimika, informatika, zuzenbidea, eta medikuntza. Normala denez, sail batzu besteak baino tradizio gehiago eta beraz jende gehiago dute: batez ere alfabetatze teknikoak, linguistikak, bertsolaritzak, antzerkiak, eta zientziak gure ustez, datoak oraindik esku-



Baionan argi ikusi denez, Iparraldean inolako Unibertsitaterik ez badago ere UEUK bertako ikasle biltzea lortu du.

ratzerik ez badugu ere.

Aipatu beharra dago, giza zientzia sailatakoak, hau da pedagogia, psikologia, zuzenbidea, filosofia... aurtengo UEUn batez ere, autoritarismoa eta gizarte autoritarioaren inguruan bigarren astea, aste interdisziplinario gisara antolatuta dela.

Euskal Herriko kimikoen I. bilera

Bestalde eta lehenengo aldiz hau ere, aurtengo UEUn aurkeztuko da Euskal Herriko Kimikoen lehenengo

Kongresoa, bertan 16k parte hartzen duelarik. Hauekin egindako elkarrizketa bat eskeintzen dizuegu artikulu honetan. Bertan zazpi bat tesi aurkeztuko dira.

Tesi eta tesinei buruz, urtero bezala oraingoan ere dozena bat aurkeztuko dira alor desberdinetan, eta orain arte aurkeztu diren batzu aipatzeagatik, Pello Salabururena linguistikan. Felix Etxeberriarena Pedagogian. Bi hauek aurkeztu ziren lehenengo hiru egunetan, eta aurrerago etorriko dira gainerakoak.

Askotan ahaztutzen badugu ere, UEUk momentu puntual batzutan bere agerpena egiten badu ere, urte osoko lanen frutu bat da, eta ez dira falta aurtengo edizioan ere, urtean zehar taldeka prestatutako lanen aurkezpena.

Baina UEU ez da lan egiteko bakarririk, bertan juerga eta farra mordoa egiten da, eta gai osagarriak ere badaude. Aurtun adibidez, dantza ikastaroak egin dira, pelikula eta proiektzio mordoa, antzerkia, bertso saioa, eta inguruko herrietako festetara joan, Irurtzun dela, edo Gares dela. Hau ere

Gai oso zehatzen inguruan, 16 ponentzia euskaraz I. bileran

Euskal Herriko kimikari ikertzaileen I. bilera

Askotan eta seguraski artikulo hauek idazten ditugunok ikasketen aldetik, giza-zientzia edo letretakoak garelako, hain mundu arrotz bezain ulergaitza izaten den (guretzat noski) zientzien beste alorra, «esakta» edo ahaztu egiten dugu. Eta gaizki egiten dugu, UEUn behintzat aspaldidanik ondo funtzionatzen duten sailak baitira. Lan serio eta pausagabeko horren fruituetako bat azaldu zaigu aurtun UEUn, Euskal Herriko Kimikoen lehenengo Bilera, eta Jazinto Iturberengana jo dugu zerbait gehiago jakitearren.

ARGIA.— Benetan berri pozgarria, zuek aurtun Kimika Sailean egin behar duzuen I. Bilera horrena. Nola sortu zen idea hau?

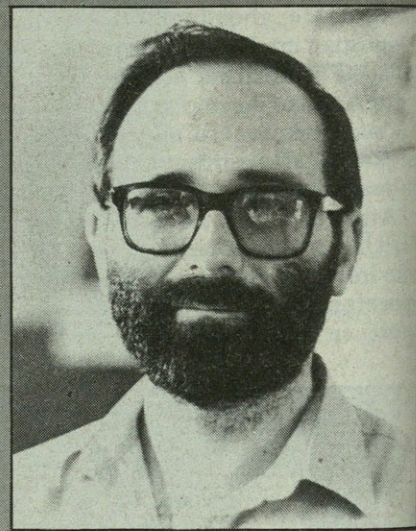
JAZINTO ITURBE.— Bai, esango nuke gainera I. Bilera honen garrantzia urteetan egindako lanaren fruitua dela. Beste era batetara esanda, I. Bilera hau izeberg haundi baten gaineko punta besterik ez da.

Idea, I. Bilera honen asmoa UEUtik atera dela esan daiteke. Alde batetik kimika sailak historia luzea duelako UEUn, eta bestetik Kimikalariak euska-

ra aldetik trabak gainditu dituztelako.

A.— Nola presentatez da I. Bilera hau jende aldetik eta edukiaren aldetik?

J.I.— Eduki aldetik benetan interesantea da, besteak beste tesis doktoralak, tesina, eta ikerketa lanak daude. Bertan 6 bat tesi ere aurkeztuko dira. Esan beharra dago lan hauek guztiz originalak direla, eta bi gai aipatzeagatik, alde batetik polimero inguruan egindako lanak, eta bestetik Aristondok UBIrako egindako kimikako irakurketa. Esan beharra dago gainera, jasotzen den diru eskasarekin kriston lana egin dela.



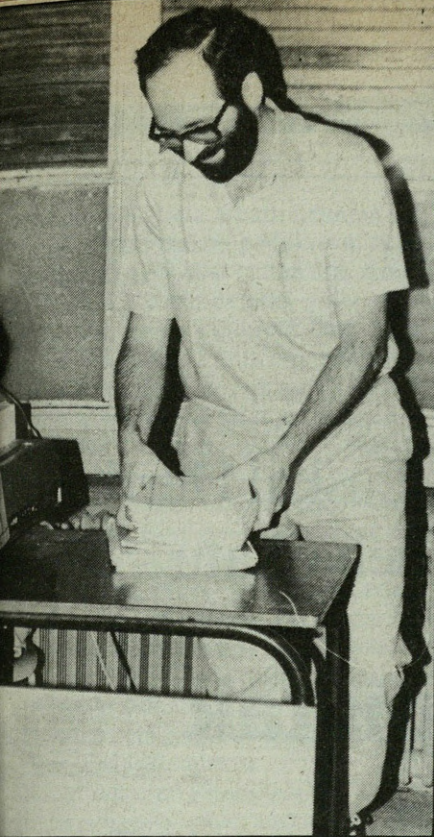
A.— Eta jende aldetik?

J.I.— Jende multzo polita bildu da, I. bileran 27 lagunek parte hartuko dugu.

A.— Eta nola bideratu duzue I. Bilera hau?

J.I.— Euskal Herrian kimikariak sortzeko bi fakultate daude, gazteak, dozena bat urte ez da lizentziatuak ateratzen hasi zirela, eta ikastetxe bat dago, eta beraietan ikerketa egiten da, Unibertsitate osoan egin behar den bezala. Gainera bada Euskal Herriko kanpo ikerketa egiten ari dena, eta jende honen urteetako lanaren ondorioz montatu da Euskal Herriko Kimika ikertzaileen I. Bilera, lan honen emaitza aztertzeko e.a..

ARLANTZ



UEUko beste sail bat dela esan daiteke, eta jendez benetan ondo hornitua.

UEU, ez da momentu puntuala, jende mordo batek urtean zehar jotake lanean ibili ondoren agertzen duen fruitua baizik.

Dirua, betiko UEUko arazo iluna

Euskal Herria banatuta dagoen hiru administrazioak beste gauzetarako dirua gastatzeko, kasu batzutan nahiko esku zabal badabiltza, ez da gauza bera gertatzen UEUrekin. Urtero bezala ia ia mendigatzen ibili behar, UEUk duen 18 milioitako presupuestoa ahal den bezala betetzeko.

Aurten Jaurlaritzak 10 milioi ema-

teko hitza eman du eta asko badirudi ere, Donostiako Udaletxeak diru berbera eman behar dizkio Cursos de Verano delakoari... UEU errealtate bihurtzen dutenak beraz, batez ere bertan musu-truk lan egiten duen jende multzo haundia da. Bestalde urtero bezala udaletxe, entitate finantziarioak, eta ikasleek pagatzen duten matrikulei esker funtzionatzen du UEUk.

ARLANTZ



EUSKO JAURLARITZA GOBIERNO VASCO

EUSKARAZKO ALDIZKIGINTZARAKO DIRULAGUNTZAK **Kultura eta Turismo saila**

1985.eko Uztailaren 18ko Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkarian (148. zenbakian) jakin arazten da Euskarazko aldizkarigintzarako dirulaguntzen ematea erregulatzen duen Kultura eta Turismo Saileko 1985.eko Ekainaren 3ko AGINDUA, 150.zenbakian Agindu honi egindako hutsen zuzenketa agertzen delarik.

Aldizkari bakoitzeko bete beharreko azalpen-fitxa teknikoa Kultura eta Turismo Lurralde Ordezkaritzetan edota Eusko Jaurlaritzan jaso daiteke, **azken honetara bidali behar**ko delarik.

Eskabidea aurkezteko epea Abuztuaren 31n ixten da.



Nahiz eta Euskal Herria
bizikletaz zeharkatu

Ekologistak ez ziren Lemoiza iritsi

ARGIA.— Ibilaldi hau egiteko ideia, noiz sortu zitzaizuen?

TATI.— Martxa hau antolatzea hiru edo lau hilabete lehenagotik pentsatu genuen, jendearen artean nahiko giro polita zegoela ikusiz. Amerikanoek daramaten politika expansionista ikusiz, Bardeen egoera honi erantzuna eman behar geniola pentsatu genuen. Dakizuenez, Lemoiz gelditzea lortu genuen, baina Lemoiz oraindik hor dago zutik. Hau dela eta, gure borroka Lemoiz apurtu arte ez dugula gelditu behar pentsatzen dugu. Gauza biok lotuaz, Bardeak eta Lemoiz, Euskal Herri guztian zehar martxa hau egitea pentsatu genuen. Gure herrian desastre ekologiko pila bat dagoenez gero, martxa honetan desastre ekologiko horiek ere ikutzea eta salatzea pentsatu genuen.

A.— Antolakizun aldetik nolakoa izan da ibilaldia?

T.— Beharbada martxa honetan bi zati nahiko desberdinak izan dira; Alde batetik, Nafarroan, organizazioa nahiko desmadratua zegoen, eta jende askok ez zuen parte hartu. Gipuzkoan eta Bizkaian berriz, alderantziz izan zen. Organizazioa hobeto zegoen, beharbada honegatik eta baita desastre nabariagoak direlako ere, jendeak gehiago parte hartu zuen.

Hala ere, Nafarroako zenbait herri-

Euskadiko Antinuklear eta Ekologista Komiteek eraturik, beste talde batzuren laguntzarekin, Ekainaren 29an, Tuteran, "Euskal Herria Bizikletaz 85" ibilaldiari eman zitzaion hasiera, Uztailaren 7an Lemoizko inguruetan amaituz. Bizikleta ibilaldi honetaz hitzegiteko Donostiako Antinuklear eta Ekologista Taldeko partengana jo dugu, bere iritziak hemen ditugularik.

tan bazegoen jendearen partizipazioa; adibidez, Argetasen, Faltzesen... Azken herri honetan Arga ibaia jeisten ari ziren jendearekin elkartu ginen, eta beste jende gehiago ere elkartu zen gure bizikleta martxara. Baina, gauza nahiko hotz ikusten zen herri gehienetan, baita Iruñean ere. Gipuzkoan sartu ginenean gauza erabat aldatu zen. Tolosa sartu aurretik, Lizartzan konkretoki, jende multzo bat zegoen itxoitzen, beste giroa zegoela nabaritzen. Gipuzkoa guztian zehar jendearen harrera oso ona izan zela esan liteke, jendeak parte hartuz. Bizkaian ere jendearen partizipazioa ona izan zen, beharbada Bilboaldea oso izorratua dagoelako.

Azken egunean, guk pentsatzen genuen baino jende gutxiago joan zela esan beharra dago. Pentsatzen genuen jende multzo handiago bat elkartu zela. Baina giroa nahiko ona izan zen, jendea gogo askorekin bait zebilen. Egun horretan Lemoiza iritsi nahi genuen, baina dakizuenez, hori ez genuen lortu. Goardia Zibilak Armit-

zan zeuden gu hara iristen ez uzteko.

A.— Zenbat jende ibili zen ibilaldi honetan?

T.— Hasi eta bukatu, gutxi gora behera 35 lagunek egin genuen. Baina ez ginen inoiz ere 55 baino gutxiago izan, eta une gehienetan 65 pertsona ibili ginen. Gero, herrietako sarreretan, jende gehiago elkartzen zen. Jende gehiena Algortatik Plentziarako bidean elkartu zen. Nik ez dakit zenbat ginen, oso zaila bait da kalkulatzea, baina 400 edo 500 lagun kalkula ditzakegu. Donostian ere, jende anitz ibili ginen, 300 edo 400 lagun.

A.— Zeintzuk izan ziren jazoera garantzitsuenak?

T.— Gertakizun nabariak izan ziren martxa honetan. Alde Batetik, aipatu beharra dago, bai ertzantza, bai polizia, bai goardia zibilarekin izandako istiluak. Ertzantzarekin, Orio eta Zornotzako sarreretan zerbait gertatu zen. Bidea moztu ziguten eta martxa ia guztia filmatzen zihoan mutilari une horretan grabatu zuen zinta exigitu zioten. Polizia martxa guztian inkor-

diatzen ibili zirela aipatu beharra dago, eta Armintzakoa badakizue, pelotazoka, joka eta abar egiten ibili ziren.

Bestalde, beste ekintza anitz egon zen baita, gauza konkretu batzuk salatzeko ekintzak. Puntu aipagarrienak hauek dira. Ezin zen ahaztu Tuteran, orain dela sei urte, Gladys, euskal borrokalaria, erahil zutela. Martxa antinuklear batetan ezin genuen ahaztu Gladysen borroka eta omenaldi txiki bat egin genion. Bardeak ondolik pasa ginen, bere egoera salatuz. Dakizueenez, gure jarrera Amerikanoak han egoetaren aurkakoa da, Bardeak herriarentzat izan behar direla pentsatzen bait dugu. Horrelako lurra ezin dela ibili interes militar batzuentzat, eta gutxiago oraindik, amerikanoen interesentzat.

Nafarroako errebindikaziorik gogorrena poligono honen aurka izan zen.

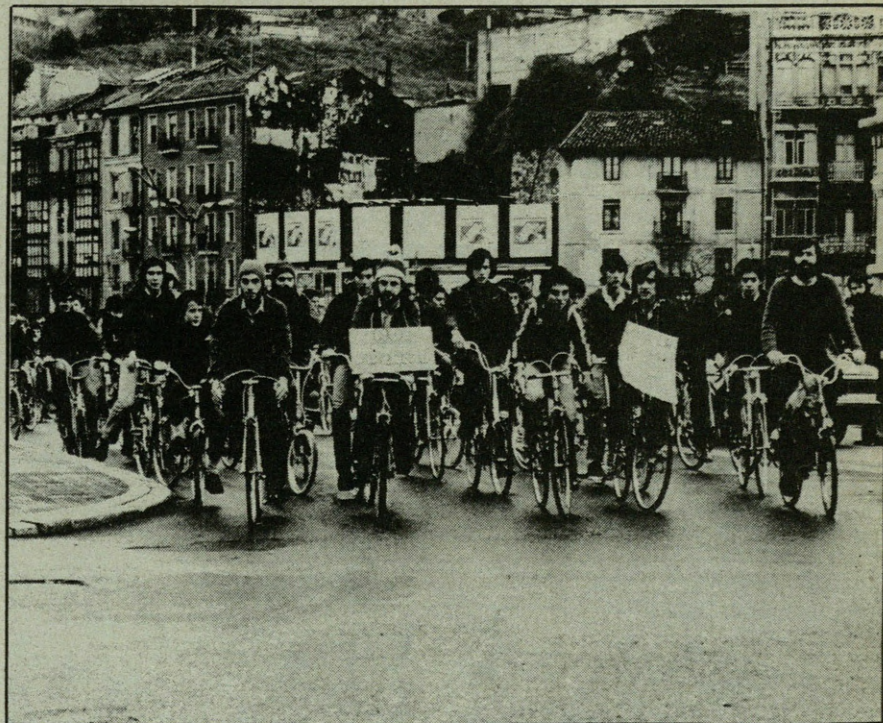
A.- Gipuzkoan?

T.- Gipuzkoan ere ekintza anitz egin genuen eta desastre ekologikoen egoera salatu ere, batez ere, ibai hauek zikintzen ari diren hainbat enpresa, Tolosako papelerak, adibidez. Hernanin, kanalizazioaren aurka protestatu genuen. Usurbilen dagoen marmol enpresa, INGEMAREN, kontra ere ekintza bat egin genuen. Enpresa barruan sartu ginen eta arrai ustelak bota genituen, enpresaren horma batzuk pintadaz margotuz.

Beste ekintza interesgarria Donostiako Espetxean egindakoa izan zen. Martutenera joan ginen presoenez egoera salatzeri. Hau izan zen martxa honen une emotiboenetako bat, jendea oso barrutik ikutu zuen ekintza honek. Hauetaz gain, Gipuzkoako beste herri anitzetan ere ekintzak egin genituen; adibidez, Azkoitia, Azpetian, Oleretan...

A.- Jende gehiena Bizkaian?

T.- Bizkaian, lehen esan dudana bezala, giroa oso ona izan zen, jende askok parte hartuz. Bizkaian egindako ekintzen artean aipagarrienetako bat Durangoko sarreran gertatu zitzaiguna da. Durango ondoan papelera kutsatzaile bat dago. Bere izena "Celulosas del Nervion" izanik. Lantegi honen barruan sartu ginen, bere inguruan itzuli bat egin genuen bere barruko egoera ikusiz. Benetan, ezin da sinistu ikusten ez bada han dagoen egoera. Han barruan pintada batzuk egin genituen kutsadura eta bertidoen aurka. Pintadak egiten ari ginenean enpresako zuzendaria atera zen, eta



ertzainengana joan margotzen ari girela esateko. Besterik ez zen pasatu, eta lantegi honen zuzendariak denuntzia bat jarri digu auzitegian.

Lehen aipatu dudana bezala, Lemoiz oraindik han dago zutik eta martxan ez jartzeko bide bakarra desagertzea dela pentsatzen dugu. Ezin dugu ahaztu, Eusko Jaurlaritzak esaten duenez, erabaki garbirik ez dutela hartu oraindik. Azkeneko deklarazioetan diotenez, 1992. urtean hartuko dute erabakia Lemoiz martxan jartzeko ala ez. Guk ezin dugu hainbeste espero, ezin dugu geldirik egon, Lemoiz apurtu behar dela pentsatzen dugu. Gure asmoa zen Lemoiz iristea, baina ez ziguten utzi.

A.- Ibilaldi honetaz zer balantze egiten duzue?

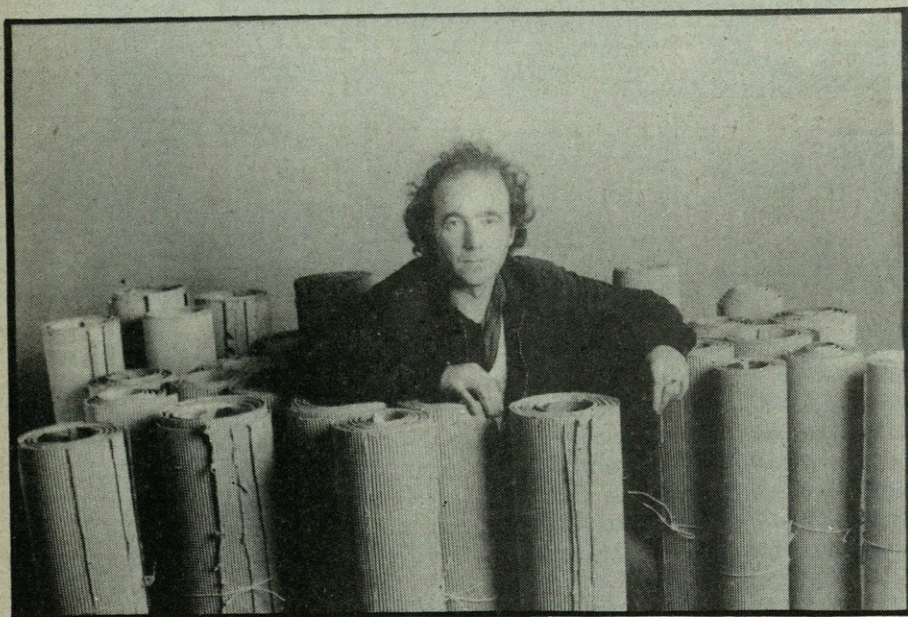
T.- Balantzea egiteko orduan, guk komite antinuklear eta ekologista bezala oraindik ez dugu balantzerik egin. Baina pentsatzen dugu, oso positibotzat jo behar dugula ekintza hau. Alde batetik, Lemoizko, Bardeetako eta beste lekuetako arazoak zabaltzea lortu du. Herri bakoitzeko ekintzak bultzatu egin dira. Jende aldetik, nahiko partizipazio ona izan da. Bestalde, talde desberdin askok hartu du parte harremanak eta sortzen. Bestalde, esperientziak personal bezala ere oso aberatsa izan da. Ikusi dugu bizikletak

posibilitate asko ematen duela bai turismo egiteko, bai garraio bezala oso baliagarria dela.

Primerako giroa bizi izan dugu gure artean, adibidez, hainbat jende artean inoiz ez da falta izan ez dirurik, ez jantzirik, ez edozien materialik. Horrek giro ona egon zela esaten du, eta elkartasun handi bat. Nahiko interesantea izan da, automobiletan ikusten genituenak jartzen zituzten aurpegiak. Orain dela denbora gutxi arte zaila zen errepidean bizikletaz ibiltzea, automobilisten oztopoak aguantatuz. Piskanaka egoera hau aldatzen ari dela uste dut. Jende batzuk oso pozik ikusi genituen gu ikustera-koan.

Martxa honek posibilitatea eman digu Euskal Herriko leku batzuetako arazoak zuzenean ikusteko, eta beno, guzti hauek globalitate baten barruan daudela ohartzeko. Martxa honekin ez dugu ezer soluzionatu baina arotazio txiki bat egin dugu, eta eguneko borrokan jarraitu behar dugula pentsatzen dugu, globalitate honen barruan. Eta pentsatzen ari gara datorren urterako antzeko martxa bat antolatzea, nahiko ondo atera delako, nahiz eta gauza asko zuzendu beharra ikusi.

Kartoi roiloen artetik Zumeta, bizitzarekin konprometitutako pintura



Kartozko roiloen erditik Zumeta. Hor barrenen daude sortu duen mundu horren unetxoak.

Donostiako San Telmo museoan ikusi dugu Zumetaren azken obraren erakusketa. San Telmo ikusi ez duenak Donostiako Altxerri galerian ikusteko aukera izango du Abuztuan. 84 eta 85 urteetako lana du Zumetak honetan erakusten diguna. Otsailean Donostiako lehenengo bienalean ikusi ahal izan genuen bere etapa berri honen lehen mostra («Zaldi zuria»). Lehenengo saria lortu zuen orduan Goenagarekin batera.

Tamaina haundiko kuadroak dira gehienak, kartoi hutsezkoak, markorik gabe aurkezten ditu eta forma aldetik kuidado guztiak galduta dituela esan dezakegu. Guraizearekin kartoia moztutzerakoan ere ez dio zuzen moztutzeak arazorik sortzen.

Ikuslearen harridurarako hau guttia. Teknika, tenperak eskaintzen dituen posibilitateetan oinarritzen da. Honekin lana ritmo azkarrekoa gertatuko zaio, pastarik gabekoa. Pintzelada ugariak, silueta kolore ilunekin

markatuz.

Lehenengo begiradaz koloreen bizitasuna besterik ez duzu ikusiko, ondoren formak aurkitu daitezkeela ohartuko zara. Pertsonak, animaliak, etxeak, mendiak, aurpegiak... osatzen duten mundu fantasioso eta koloretsu horretan sartuko zara hurrena.

Zumetari bere lanarekin gustora dagoela antzematen zaio berehala erakusketa honetan. Bere obra nolabait egiazkotzat hartzen duela bere buruak. Dagoeneko, bere bide berri

honek, izan duen harrera onak baztertu du jendearen erreakzioak sortzen zion kezka gure galderei erantzuten hasten denean.

ARGIA.— Tituloetatik hasiko gara. Badirudi garrantzi berezi bat hartzen dutela tituloek zure obra honetan. Nahiko poetikoak batzuk, badirudi epoka literario batetan murgildurik zabiltzala.

J.L. ZUMETA.— Helburua, plastikatik ez gehiegi urrutiratzea da halaz ere. Batzutan zer edo zer idazten dut eta estilo horretakoa izaten da. Pintura ere nahiko literarioa ikusten dut bolarik honetan, hau da, hasiera batetan abstraktoa bezala hasten dut, koloreak eta formak bilatuz, eta ondoren figuraren bila ibiltzen naiz eta figura sortzen denean beti sortzen da ipuin bat. Gero figurak erlazionatzen hasten dira eta sujerentzi bat ere sortzen da inguru horretan.

Tituluak, pintatzen ari naizela sortzen zaizkit, hala ere batzutan, gero jartzen ditut. Normalean, aritzen naizen bitartean bururatzen zaizkit. Beste batzutan berriz gertatutako gauzak izaten dira, oroimenak. Iruditzen zait jendearentzat nahiko interesgarria dela titulua irakurtzea, beti errazago sartuko dira kuadroan. Askotan tituluak berak behartzen du kuadroan literatura gehiago egitera, hau da, historia bat sartzen dut, ondoren beste bat..., literaturaren jabe izan gabe. Frontera nahiko justua dago hor plastika eta literaturaren artean. Mugan ibili behar izaten naiz.

A.— Katalogoan ikusi daitezke Bernardo Atxagaren bi testu. Lehen aipatutako tituluak ere badute bere literatura toke bat. Esan al daiteke zuek bion arteko erlazioen bat badagoenik?

Z.— Ez, ez dut uste, kontzidentzia izango da hori. Neri Atxaga gustatzen zait. Eta gainera euskal literaturaren muga zaharrak hausten eta bide berriak irekitzen lan ona ari dela egiten iruditzen zait. Behar bada nik pinturan egin nahi dudanarekin badu zerikusirik horrek. Baina noski zerikusi zuzenik ez. **A.**— Eta literatura mundu horretan, identifikatzen al dituzu zu eta zure obra, literatur munduko obra edo idazleren batekin?

Z.— Ez, ez doa arazoa hortik. Ez dut literatura normatiba batekin irakurtzen eta ez daukat kontzeptu oso garbia alde honetatik. Neretzat garrantzizkoa da errealitatea oso erreala egitea eta naturala bezala azaltzea. Umorea-

rekin ere asko disfrutatzen dut, kari-katura edo espresio bezala hartuz. Mundu fantastikoa ere oso interesgarria zait.

A.— Pintatzen hasteko unean zer egingo duzunaren ideiarik ba al duzu? Projektorik sartzen al da zure pinturan?

Z.— Ez, eta hori fundamentala ikusten dut gainera: ezer aurretik ez edukitzea. Koloreak jartzen hasi, bat-batekin nahastu eta kuadroa bete, nolabait horrek sortzen du forma. Formak sortzerakoan aukera egiten da. Detale batek bidea markatzen du eta hasiera nondik jo aukeratzea da. Inprobisazioa da dena eta nik hori baieztatu eta azpimarratu nahiko nuke. Erreflexio haundirik gabe egina izatea nahi eta nahiezkoa da. Horrela dena azkar doa. Indarra eta gogor jotzea besterik ez da behar aurrera jarraitzeko. Hori edukiaz gero beti ateratzen da.

A.— Beraz sekula ez zaizu idearik falta edo eta ez zara koadroa nola bete ez dakizula gelditzen?

Z.— Ez, bera bakarrik sortzen da. Nik ez dut ezer eskatzen, koadroak berak ematen du. Zailena nondik hasia da, ondorengoa bakarrik dator. Gainera ez dut espazioaren exigentziarik, nahiko libreki egina dago zentzu horretan. Eta besteetan ere bai. Ez dut ordu berezirik lanerako, edozein garaitan egiten dut lan, bai goizez, arratsalde, gauetz...

A.— Jartzen duzun helburua, askatasun zentzu hori baieztean datzala dirudi.

Z.— Bai, eta zabaltzea ere, dependentzi guztien aurka. Kolore, forma, material aldetik... Baita ere historia kulturala gehiegi begiratu gabe. Ahal den direktoki, eta ez estilo bat markatu nahiean; estiloa berez azaltzen da, nahi gabe, eta bere bila joan gabe. Ahal diren posibilitate guztiak bilatu behar dira. Nolabait baieztapen pertsonal bat da. Gauza naturala egin nahi dut, emozioa eta estimulua kolore eta formetan bilatu, beste pretensiorik gabe.

A.— Badirudi batzutan koadroa gelditzen den bezala uzten duzula. Lana guztiz bukatu gabe —zentzu klasikoan— utzi nahi izan bazenu bezala.

Z.— Materialak paper haundia jotkatzen du horretan. Hau, guacha, azalean gelditzen da, ez da oleoa bezala, gehiago landu beharrekoa; denbora gutxiago eskatzen du honek. Beste ritmo bat eskatzen du. Material honek



Zumeta, bere azken garaiko kartoi baten aurrean.

oso erritmo azkarra du. Une honetan ez zait interesatzen obra bat erreto-katzea, zer edo zer atsegin ez bazait gorde egiten dut eta aurrera jarrai.

A.— Beraz espontaneitatea bilatuz zoaz. Bainan ondorioa aztertzean zerekin aurkitzen zara?

Z.— Kontzeptu naturalak eta zuzenak hartu nahi ditudala da garrantzikoena. Gauzak naturalki egin, forzatu gabe. Batzuek esan dezakete ondorioa surrealismo bat dela, espresionismoa ere bada...

**Hasiera batetan
abstraktoa bezala
hasten dut,
koloreak eta
formak bilatuz, eta
ondoren figuraren
bila ibiltzen naiz
eta figura sortzen
denean beti
sortzen da ipuin
bat.**

A.— Zein etorkizun ikusten diozu bide honi?

Z.— Oraindik bide honetatik asko daukat egiteko eta horretan jarraituko dut. Hasiera bezala kontsideratzen dut hau. Irekia dago eta posibilitate haundiarekin. Orain egingo dudana materialaz aldatzea da, oleoarekin sartuz baina bide berdinarekin jarraituz.

A.— Alemaniako espresionismo berriarekin hau da pintura salbajea eta abar..., zerikusirik baduzuela antze-man daiteke.

Z.— Pintura alemana oso dramatiko da. Uste dut ez dudala zer ikusi haundirik. Behar bada lana egiteko eran, hau da, azkarra delako. Firma alemanak gogorregiak dira nerretzat. Dramatismoa ez zait atsegin.

A.— Hemengo giroa nola ikusten duzu? Jende berrien erakusketak pintore gazte askoren mostrak izaten dira. Hasten ari den jende hori zer iruditzen zaizu?

Z.— Oso maila ona dagoela iruditzen zait. Nolabait harrituta geratzen naiz jende gazteak nola pintatzen duen ikusiaz. Gero eta jende gehiago dago eta aukera haundiagoak ere bai. Zer edo zer aterako da horretatik, baina orain ezin esan zer izango den.

Karmele BARANDIARAN

SASTRE

AUZMENDI

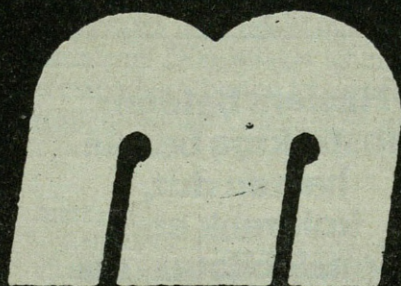
DONOSTIAKO ESTILOA



MODARI HOR KONPON
ALA AUZMENDIRI TXANPON

VERGARA, 1-DONOSTIA

kirolzaleen
zerbitzutan



miner

donostia



271050 eta 270447



Jakina da Bertsolari Txapelketari bertsolari beraiek «Ekin eta Jarrai» egin diotela nahiz eta atzean Euskaltzaindia ez egon. Txapelketa irekia izango da. 18 urtetik gorako edonork hartu ahal izango du parte. Lehendabiziko fasea herrialdeka egingo da Iparralde eta Nafarroa bat eginik, Araba eta Bizkaia beste batean sarturik eta Gipuzkoa bakarrik utzirik. Hasierako parte hau Gabonak inguru amaituko da. Bigarren txanda, Euskal Herri mailakoa, San Josetarako amaituko da finala Donostian egingo delarik. Izena emateko epea irailaren 15ean amaituko da. Dударik ez hemendik aurrera Txapelketak beste seriotasun bat hartuko duela bertsolariak berak izanik epaimahaikoak aukeratu dituztenak eta jakinik hauen puntuaketa publikoa izango dela. Txapelketa hasi zain geratuko gara. Aurtengo neguan izango da eta zer esana horren inguruan.

Azkenean kaleratu da SUSA 14-15.— Denbora gehiegitxo pasa baldin bada ere Susa aldizkariaren 13. zenbakia kaleratu zenetik azkenean ikusi du argia 14-15. zenbaki bikoitzak. Bete batea dator gainera oraingo hau. 100 orrialde eta gai nagusi bat duela hilabete pare bat mahaingurutan ibili zena: Literatura eta Iraultza. Txillardegi, Joseauxtin Arrieta eta Patri Urkizuren aportazioak daude alde horretatik. Joakin Balentzia eta Pablo Sastrek ere gai horren inguruan dabilta beraien artikuloetan. Elkarriketak beriz Mikel Antza eta Omar Navarrokekin egingakoak dira. Joseba Sarriandariaren poema berri batzuk aipa genitzake bestelako poema, ipuin eta antzerki saio ere falta ez direlarik. Itzulpenak ere badatoz zenbaki honetan. Fernando Pessoa Sarrik itzulita, Cesare Pavese eta Lawrence Durrell dira itzultitakoak. Abuztua luze xamarra egiten da eta ez da gaizki etorriko irakurgai bezala poltsikoan hondartzara eramatea Susa berri hau.

La Pollak «Revolución» izeneko diska argitaratu du.— Iazko udaran bazter guzietara zabaldu ziren Aguraingo patatero punki hauen aideak. Aurtengoan ere dudarik ez bere doinu bortitzez eta letra garratzak alaitu eta kementsuen artean, eta zenbait beraneanteren artean ere sartuko direla. 19 kanta dira diska hau osatzen dutenak. Bizi biziak eta labur laburrak. «Es politica», «Era un hombre», «No más presos», «Democrata y cristiano», «La tortura», «Cara al culo», «¿La Revolución?»... etabar. Ikusten da nondik nora doazen kanten izenak begiratuta. Diskoan parte hartu dutenak aurrekoan aritu ziren berberak ditugu: El Flipas ahotsetan, Charly eta Sume kitarretan eta Fernandito baterian. Grabaketak eta nahasketak Donostiako Tsunami estudiotan egin dituzte Josean «Gorongoro» Lopez izan delarik lan hauen arduradun. Argitaratu beriz Soñua diskaetxeak argitaratu du eta Herrera de La Manchan preso daukaten Javi kolegarari eskaini diote diskoa.

Maiatz-8, Donibane Lohitzune eta Ziburu berezitasun bezala.— Maiatz aldizkariaren 8. zenbakia berezia du. Bere-zitasuna zera da Donibane Lohitzune eta Zibururi eskainia izatea. Zergatik? Herri horietan euskaldunak eta kulturzaleak ere badirela frogatzeko nolabait. Sagaio elkartearen inguruan antolatu da zenbaki berezi hau. «Idazle ezagutu batzu eta beste ainitz oraino haurrak, langileak, gizon eta emazteak, denetarik». Sagaio Maiatz berezi hau egitera bultzatu duena otsailean antolatzen duen kultur astea izan omen da. Firmen artean Iratzeder, Joannes Etxeberri, Xanpun, Arezki, Pruden, Piarres Lartzabal, Xalbardin, Beñat, Urko eta Heren... eta beste mordo bat. Aipagarria da zenbat lan diren hurrek egindakoak. Maiatz eskuratu nahi baduzu 15 Pontrique Karrikan daude, 64100 Baiona. Hegoaldean ere liburutegia nagusienetan kautsitzen ahal duzu. Ah, edizio hau amaitzeaz dugularik jakin dugu Maiatz 9.a ere kalean dagoela dagoeneko.

Oiartzungo Iturriotz-ek ere badu bere aldizkaria.— Santiyotan festetan daudela eta «Iturriotz 85» aldizkaria argitaratu dute Oiartzungo auzo horretako lagunek. «Iturri Berri» elkartearen lana izan da maila handi batean aldizkari dotore hau kaleratu duena. Bertan, firma ezagun askoren artean, lehen aldiz estreinatu direnak ere badira. «Gure auzoko historia, kontu eta esara zaharrak, eta zenbait gertakizun gogoratuz, gaur eguneko Iturriotzera iritsi gera, bere bizimodua eta egoera laburki aztertu asmoz». Besteak beste Zinema, Antzerkia, Dantza, Argazkia, Pintura, Bertsolaritza, Kirola, Poesia, Historia... dira aldizkaria osatzen duten atalak. Bada ordea atal bat oso interesgarri egin dena gure begietarako. Zera da «Euskera bizia» izeneko. Bertan esara zaharrak, txisteak, kontakizunak eta gertakizunak aurkituko dituzu bertakoen hizkera eder horretan. Gainontzekoan dena da laudagarri.

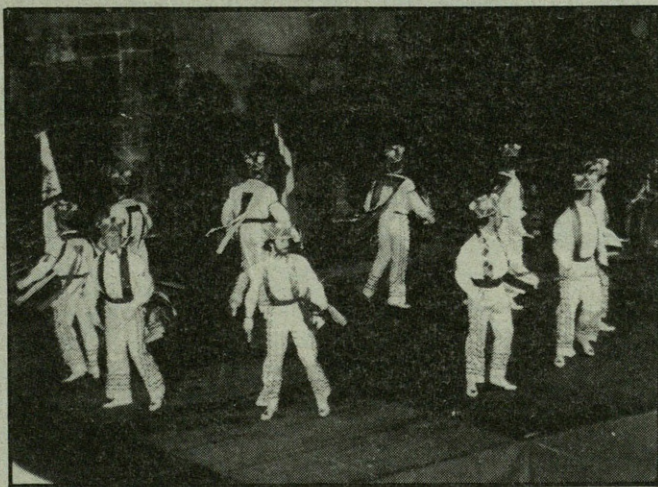
Oiartzungo IV. dantza ihardunaldiak ospatu berriak dira

Urtez urte indartzen joan den dantza tailerra

Dantza tailer hau 1981.eko urrian jarri zen mertxan. Proiektu honen espirtua, txosten baten bidez azaldu zen eta Oiartzungo eta Gipuzkoako zenbait erakunderi eskaini zitzaion, lokala eta diru laguntza eskatuz. Proiektu interesgarri honen helbururik nagusienak zortzi hauek direlarik: Alde batetik, Euskal herriak duen tradizio dantzariari jarraipen gaurkoratu bat emateko bideak jarri; dantzaren teknika eta gorputz prestakuntza landu; dantzariari ikerketarako bideak eskaini; Oiartzunen dantza-erakunde joera suspertu; haur eta helduen beharrei erantzun; dantza-erakunde sensibilizazioan parte hartu, ekintza kulturalak eratuz; eta azkenik, dantza, globalizazio eran eskaini, dantzaren alor guztiak landuz: klasikoa, kontenporaneo, folklorikoa, erritmoa, jazz, gorputz espresioa, eta abar.

Iniziatiba hau bultzatzeko behar zuten laguntza erakundeek eman ez bazuten ere, proiektuak martxan jarri zen Mentxu Alkorta-ren gidaritzapean. Arazo ekonomikoa oraingoz, klaseak hartzen dituztenen ordainketetatik osatzen da. Presupuesto guztia hilez hil ordaintzen joan da sorreran. Halaz ere, geroago diru galera egon da, irakaslearen aseguruia eta oporrak aidean gelditu direlarik.

Dantza tailer honek egunero klaseak emateaz gain, ikastaro bereziak eta beste ekintza bereziak antolatu ditu: filme emanaldiak, dantza ikustaldiak, kanpoan hartutako ikastaroak, eta abar... Zentzu honetan, Dantza proiektuak azaltzen zen bezala, klaseak ematek aparte, lokalak duen ordutegi barruan dantzaren ikerketarako denbora errespetatu behar zela adierazten zen.



Uztailaren lehenengo bi asteetan zehar Oiartzungo Dantza tailerrak antolaturik IV. Dantza Ihardunaldiak ospatu direnez gero, dantza talde honen historia aztertzea eta ezagutzea oso interesgarria izango litzaigukeela pentsatu dugu.

Honekin, garbi utzi nahi da, Dantza taldearen helburua ez dela egun osoz klaseak ematen aitzakia, baizik eta ikerketarako behar den denbora librekoa egotea, gisa honetako lan kreatzaileak lantzeko.

Urtez urte

Lehenengo ikasturtean zehar, 1981 eta 1982 ikasturteak, astero sei klase ezberdin eskaini ziren: gimnasia, haurrak 1 (4, 5, 6 urtekoak), haurrak 2 (7, 8 urtekoak), haurrak 3 (9, 10, 11, 12 urtekoak), eta helduen bi talde, batzuk berriak eta besteak aritutakoak. Denera 109 ikasle izan ziren, haietatik 76 oiartzuar. Ikasturte horretan ere ikastaro bereziak ospatu ziren: Tango ikastaro bat apirilean; Uztailan I. Dantza Ihar-

dunaldiak ospatu ziren Euskal dantzak, jazz eta bikote dantzek osatuak. Ihardunaldi hauetan Iruineako Yauzkari taldeak parte hartu zuen.

Bigarren ikasturtean, 1982-1983, klase berri bat martxan hasi zen, gaztetxoena (13, 14, 15, 16 urtekoak). Ikastaro berezi artean Apirilan, eta Azaroan klaketa ikastaroak ospatu ziren. Dantza 10 ikasle Pauera joan ziren, bertan eratu ziren dantza ihardunaldietan klaketa ikastera. Dantza taldearen partaideek digutenez, honelako irtenaldiak beharrezkotzat ematen dira; Euskal Herrian dagoen hutsunea, kanpoan bilatu behar denez, honelako irtenaldiak bultzatzea beharrezkoa dela esaten dute. Klaketa ikastaroetatik gain, masaje ikastaroak ere an-

tolatu zituzten, 1983eko maiatzan eta abenduan. Lehenengo urtean bezala, urte honetan ere Dantza Ihardunaldiak ospatu ziren, bigarren edizioa izanik. Edizio honetan, 4 dantza mota aztertu ziren: euskal dantza, bikote dantza, klaketa eta jazz. Ihardunaldi hauen barruan Bartzelonako Ballet Kontenporaneoak parte hartu zuen. Honetaz gain, filme emanaldiak ere izan ziren.

Hirugarren ikasturtean, 1984-1985, lehenengo urteetan zeuden talde berdinek jarraitu zuten. Ikastaro berezietan hauek aipatu behar dira: klaketa, klasikoa, mi-moarena, eta bikote dantza. Uztailan III. Dantza Ihardunaldiak ospatu ziren; euskal dantzak, jazz dantza, bikote dantza eta «Cunningham» dantza teknika ikastaroek osatuak.

Aurten, laugarren ikasturtean, 1984-1985, jarraitu egiten dute oraindik lehen lanean zeuden taldeak lanean, eta uztaila honen hasieran IV. Dantza Ihardunaldiak antolatu dituzte. Ihardunaldi hauek D'Arvelina Arguellesen dantza kontenporaneoaren konpainiaren dantza emanaldiarekin hasi ziren. Talde honen ezagarririk nagusienetako bat eszenario bertan objektu batzuk jartzea eta haiekin erlazioetan sartzea da. Emanaldi honek arrakasta handia lortu zuen. Ondoren ikastaro batzuk ospatu dira.

Datorren urterako taldeko partaideek diotenez, aldaketa sakonak gertatuko dira, Mentxu Alkorta dantza klaseak ematez utziko du, eta ardura hau irakasle berriek hartuko dute. Aldaketa hauen berri irailerako jakingo dugula, esan digute Oiartzungo Dantza Tailerreko partaideek.

Mikel UBILLOS

Bizkaitar unibertsal baten ezaguera sakontzen

Jon Kortazarrekin, Lauaxetaz

Ni neu, lan garrantzitsua dugulakoan nago, batetik oso gutti direlako euskal poetaren bati buruz egindako azterketa lan sakonak, bestetik, oso ondo frogatuta digulako Jonek literaturari dion maitasuna, lanerako gaitasunez polito hornitua bera, orain arteko lanek argi frogatu digutenez («Bidean izan zen Rosapen», nobela laburra; «Mikel Zarateren prosa» saiakera saritua, Labayrun argitaratutakoak, «Pott tropikal» izan zen horretan, «Ixu» e.a.)

ARGIA.— Zergatik aukeratu zenuen Lauaxeta tesisa egiteko?

JON KORTAZAR.— Hor badira arrazoi objektiboak eta arrazoi subjektiboak eta azken batean erabakia hartzen bada denak dira arrazoi subjektiboak. Objektiboak aurretik azalduko dizkizut, ze subjektiboak ez dira bat ere errezak azaltzen. Kanpoko arrazoiak? Batetik, eritzi egin nion Lauaxetak merezi zuela halako estudio bat, beharbada oraindik egin barik zegoelako edo oso gutxi egin; bigarrenez, ba, gerra osteko literaturan Lauaxetak olerkariengan dirudien baino garrantzi handiagoa daukalako; hirugarrenez, argia zelako, esan nahi dut, bada teoria poetiko bat bazeukalako, praktika laguntzen zuen teoria bat eta jarraitu egin ahal zen zelan mugitzen zen praktika eta zelan mugitzen zen teoria. Gaur Eizensberger irakurtzen egon naiz eta berak dio poesia modernorik ezin dela egin teoria oso argi bat izan barik. Orain artekoak, arrazoi objektiboak dira, subjektiboak? Hor badago momentu bat, ez dakit zenbat urte daukazunean, klase bat, esperientzia bat idazlanekin eta esperientziaren arabera hartzen duzulako halako erabaki bat, «hau egingo dot».

Mundakako portua markotzat hartuta, Mundakakoa den Jon Kortazar eta biok Lauaxetaz eta, bide batez, literaturaz eta beste hainbat gauzetaz berbetan. Joni «cum laudem» delakoaz saritu diote aurkeztu berria duen Lauaxetari buruzko tesi doktorala.

«Ezin da poesiarik egin teoria poetikorik gabe»

A.— Aurrerago ere eginda daukazu «Azalpenak» Lauaxetak «Euzkadi» egunkarian argitaratutako artikuluen bilduma aukeratua, zeure hitzaurre edo batetan. Zer izan da hori, lan sakon honetan sortutako beste lanen bat ala lagungarria edo...?

J.K.— Gauza biak batera. Azalpenak, bilketa aukeraketa da. Ez da lan bat. Hori, lan hau planteatu nuenean sortu da. Lana hasi baino lehen planteatu nuen behar nuela jakin poesiararen aipatutako hori, hots, ezin dela poesiarik egin teoria

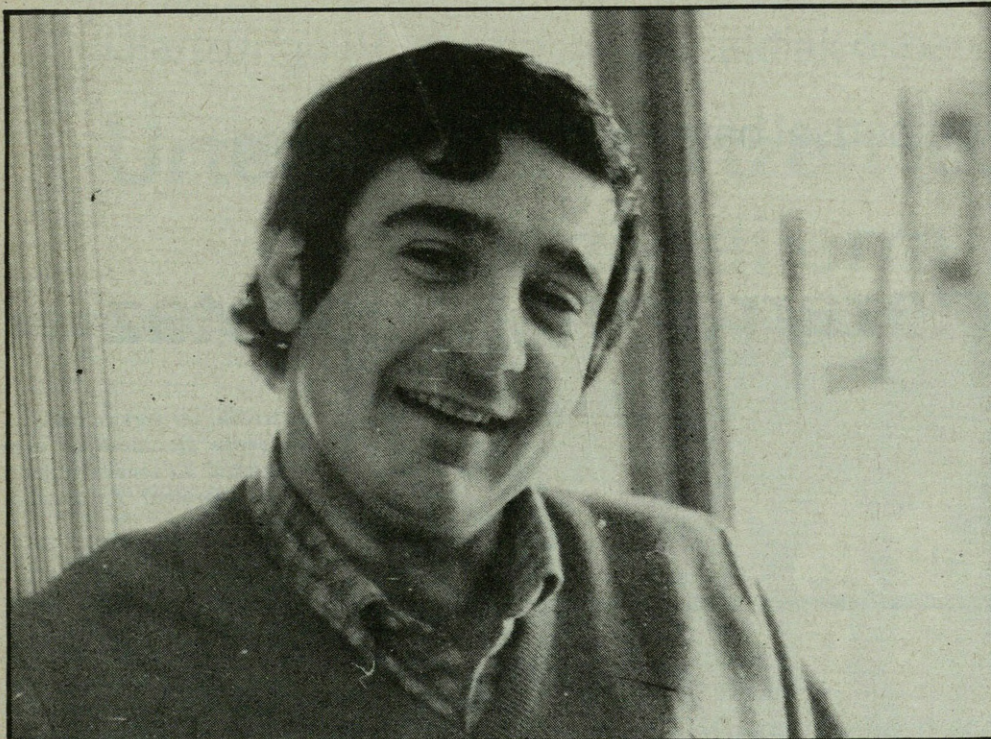
poetikorik barik. Lehenengo interesgarria izango litzatekeela teoria, nahiz eta ez jakin irten goz hortik, Lauaxetak zer uste zuen poesiari buruz, zeintzu ziren beraren eritziak momentu hartan publikatzen ziren bai kanpoko eta bai bertako idazleei buruz; guzti hori 1.300 artikulua dira. Artikuluak begiratzaren nentzela, posiblea zela halako liburu bat ateratzea otu zitzaidan.

A.— «Azalpenak» irakurtzean gauza birekin harrituta geratu nintzen. Batetik orain ematen ari den eztabaida, batzu gerra aurrean ere ematen zirela gutxiengo baten artean (ze euskara erabili literaturan, sakontasuna eta bestetik ze eragini haundia zuten Lauaxetarengan Europan ziren beste poetikek ikusteak).

«Aurretik, zer aurkitu nuen jakin barik» diozunean zer esan nahi duzu? Ez zenuen aurkitutakoa itxaroten? Ze sorpresa aurkitu duzu.

J.K.— Nik aurretik ez nekien zer zegoen hor eta uste dut, beharbada, inork ez zekiela zer zegoen. Orain ere, beharbada labur geratu naizela uste dut. Planteiatzen ari garena da modernitatearen eta poesia modernoaren problematika eta sorrera ere bai.

Badiote gero, poesia moderno tradizio bat dela, hau da, behin eta berriro sortzen ari den poesia bat, historiarekin oso lotuta dagoen poesia bat. Niretzat sorpresarik inportanteena, Lauaxetak bazuela hori argi konturatzeko izan da, poesia historiarekin lotu behar zela. Berak Orixerekin debate ikaragarria daukanean eta Orixek esaten duenean, beno, klasizismoa da, —erderazko artikulua bat dago— «fundirse el texto con leyes eternas», Lauaxetak diotso «ez, ez, ez da horrela» «legeak aldatu egiten dira, gizartea, errealitatea eta historia aldatu egiten direlako, beraz, klasizismoa obra bat beraren denborarekin lotzea da». Hor badago estetika modernoaren problemak eta Lauaxetak hori planteatu egiten du, modernitatea kolpean. Euskara aldetik? Argi dago, poesia moderno bat eta banguardiako poesia bat ez da denentzat, gutxiengo batentzat baino; hori estetika moderno baten barruan dago, apurtu egiten da errealismoarekin; Mallarmerekin hasien da poesia oso hermetikoa izaten eta, beno, hor, aukeraketa bat dago. Nik diot hori modua dela. Beharbada besteren batek badagoela beste bideren bat pentsatzen du, baina tira, Lauaxetak aukeratzen duen modua, momentu horretan eta



momentu hontan European egiten den bidea da, hots, poesia historiarekin lotu eta poeta historiaren ikertzaile bat izan; ez da lotzen azaleko eritzietara, ez da lotzen burgeseriak behin eta berriro sinesmen bezala aipatzen dituen egietara, askoz ere, beharbada, egia barrukiagoe-tara baino... mitoetara itzultzen gara, baina bueno... hortxe dago problematika, ez?

«Modernitatea behin eta berriro inbentatzen ari den gauza bat da»

A.— Klasizismo kontu horretan badago, azalean behintzat, kontrajarria ematen duen beste zerbaite, «baladen» eragina, alegia?

J.K.— Ez, ze lehengotara bueltatzen gara. Gauza bat da folklorea, hau da, gizarteak nolabait onartu egiten duena, eta beste gauza bat da popularismoa, heurrek deitzen zuten bezala. Momentu honetan, adibidez, Iparramerikako folklorismo baten barruan sartzen gara, «Cola Cola»ren folklorismoan. Hor zer agertzen da? Heurrek,

erromantizismoaren teoriari jarraituz, hor «herriaren arima» agertzen dela, uste dute. Behin eta berriro edozein momentutako, edozein momentu historikotako balio zuen gizonaren benetakoa erroa. Zer esan nahi zuten «herriaren arima» kontzeptu horren bidez? Gauza asko. Hau oso konplexua da. Azken batean zera da, poesiak harapatu egin behar duela gizakiaren barne mundu hori gauzarik bereziena gizakiarengan, eta hori lotu egin behar zela historiarekin, baina ez dela azalakieriaz lotu behar.

A.— Lauaxetak orduko ze poeta ezagutu zituen ezagututa, bera dela poesia modernoaren hasiera? Hau esan daiteke? Baten bateren ustez Lauaxeta ez da modernoa, batez ere neurri eta metaforengatik (izenik aipatu gabe).

J.K.— Neurrietatik aparte nik uste dut badagoela beste gauza bat inportantea, eta gauza inportanteago hori zera da, badagoela teoria estetiko oso inportante bat, esaten duena «edertasuna egia da eta egia etika da» batetik; nik neuk pentsatzen dut gauza inportante bat, Lauaxeta lotzen dela praxis poetikoan eta bere teoria poetikoan Romantizismo zahar batekin eta Mirande ere Ro-

mantizismoa Novalisek defendatu zuen Romantizismoa dela eta Mirandek defenditzen duena Nietzsche-ren Romantizismoa dela. Non dago modernitatea Euskal Herrian?

Modernitatea behin eta berriro inbentatzen ari den gauza bat da. Modernitate bat badago Lauaxetarengan beste bat badago Miranderengan. Hizkera poetikoen arazoan sartzen bagara, nik neuk esango nuke Miranderen euskarak eta hizkera poetikoak zor egiten diola zerbait Lauaxetari.

Lauaxetak esaten du, beno, momentu batean «Arrats behe-ra» liburuan esaten du «nire itzulpenak ezin dira nire poesikotzat hartu ze azken batean poesia dago «en la gracia del bien decir» edo holakoren bat. Eta Mirandek ere gauza bera planteatzen zuen poemaren grazia ez dago mamiari, zer esaten den, —Mirandek esaten dituen gauzak lehenago European esanda dagoz— ez bada ere esateko forman. Horra hor lehenengo kointzidentzia. Bigarren kointzidentzia, oso inportantea da, Lauaxeta idazten hasten denean Heinerengandik hasten da eta Miranderen lehenengo poemak Heinerengandik hasitakoak dira, hau da, maitasunari buruzko barre ize-neko hori egiten duenean, hori.

Heine da. Badago hirugarren zer bat, Lauaxetak planteatzen du momentu batetan zaldi bategen hilargia edango duela eta Mirandek «egitek hilargia jan dutela».

«Lauaxeta konturatu egin zen zein den gaurko gizakiaren prolematika»

A.— Baladen ezagupena beste kointzidentzia bat dugu biengan.

J.K.— Eta nire ustez Lizardirengan ere. Lauaxetaren kasuan lehen aipatu dugun «Herriaren arima» delako hori agertzen delako (omen) baladetan, eta hori da egia. Zer ote gara? Mirandek oso argi dio «gukeltak gara» herriaren arima keltismoan dago». Egia, edertasuna, etika, nahi baduzu politika, hortxe aurkitu behar dela, bene benetakoa den puntu horretan. Horrelaxe planteatzen dute heurrek. Bietaz hitz egiten denean, bietaz esaten da gauza bera, «euskalduna eta kosmopolita, euskalduna eta europarra». Soluziobideak ere biengan oso argi markatuta dagoz. Lauaxetaren kasuan oso argia da. Zer da E.H.? Momentu hartan, planteatu behar den problema planteatzea; eta zein da momentu hartan planteatzen den problemarik larriena? egia eta edertasuna jakin ezezik heurrek erabiltzeko hor dagoen larridura, denborarenganako borroka, borroka existentzial bat. Mirandek ja hortarako soluzio bide bat ematen du agian estremonoena.

A.— Zuk aipatzen duzun Lauaxetak izan duen eragin hori gaurko poetengan, zelan ematen da edo?

J.K.— Lauaxetarekin gertatzen dena oso ezaguna intimoa da. Argi dago Miranderengan, Arestirengan, Juan Mari Leikuonarengan eta Bernardo Atxagarengan, ere argi dago. Badago, hortaz, zer pentsatu. Zelan heldu den horiengana? Beharbada, berriro da Lauaxetaren hizkera poetiko eta metaforaren eragina badagoela ez dago

dudarik.

Nire ustez eragin hori honela planteatzen da, beitzu, nik zer azaldu behar dut? Benetan ederra den hizkera baten bitartez. Hor Aranismoa dagoela? konforme, baina ez Aranismo hut-sa. Hori ez dela ondo ulertzen? Bale. Baina ez bakarrik aranismoa erabiltzen delako.

Nire ustez Lauaxeta konturatu egin zen zein den gaurko gizakiaren problematika, eternitatearena, denborarena, bat dela; heriotzaren aurrean ze postura hartu behar den, erlijioaren aurrean ere. Hori gaur egun klabea da.



«Amarrak apurtu eta amarrak lotu; Lauaxeta ez zen reboluzionario bat»

A.— Nik Lauaxetarengan kontradizio bat ikusten dut, bere ideologiari jeltzide amorratua bada ere, gai poetikoetan ardoa, maitemena e.a. erabiltzen ditu.

J.K.— Oso sinplea da azaltzen, gero, gero, arrazoitzen, korapilotsuagoa da. Zein da problema? Denboraren amenazua

gainean daukazula, zu hil egingo zarela. Zein da hortik irteteko bidea? Eta dirudienez Frantziako jendeak, literatura eta antropologia lotzen ari diren kritikoak esaten dutena haxe da, heriotzaren larriduratik irtetzeko bide bi dagoz; bata, bide heroikoa da eta gainera heuren esaten dute bide «eskizomorfoa dela», hitz gogorrago bat erabiliz, zu eskizoiden bihurtzen zara, realitatea alde batera uzten duzu eta erreallitatearen gainetik dagoen beste zerbaiteara jotzen duzu; azken batean jaingoika da, berak zu eternea zarela aseguratzen du,

zu hil egingo zara baina Jangoi-koarengan aurkituko duzu eternitatea.

Horixe da lehenengo bidea eta irudimenak hortan egiten duena da igo; mendira igo; gorantza egin, mila bide dagoz.

Bigarren bidea zein da? Momentua ukatu beharrean momentua aprobetxatu, hau da, igo beharrean bajatu, nolabait gauzeekin bat egin; gauzak idealizatu egin beharrean, gauzeekin bat egin, momentuan momentukoa aprobetxatu, emakumea eta alkohola. Egia da Lauaxetarengan gauza biak agertzen direla, Esplikaziorik?

Nik ez dakit hori esplikatzeko. Susmatu egiten dut bakoitza garelako bezalakoak. Lauaxeta oso giro zer baten barruan egon zen, eta orduan, ezin zuela horrenbesteko esan.

Lauaxetarak atari poema bat —«sinestegabekoarena»— zertzen dionean amarra piloa apurtzen ari zela konturatzen gara, baina ez zen reboluzionario bat amarra guztiak apurtzeko Mirande zen bezala. Orain, planteatzen ari den problema zein den argi dago, ze Mirandek azken batean zer egiten du, soluzio bat eman. Lizardik ematen duena, lehenengo soluzioa da, «urte giroak ene begietan»; Mirandek egiten duena bigarren soluzioa. Lauaxeta tartean dago, behin eta berriro duela planteatzen. Lauaxetaren testamentua irakurtzen izan naitzela begira zer dioen. «poema antireligioso bat inoiz idatzi badut ez da neure errua izan, jakin barik edo egin nuen». Berriro, amarrak apurtu eta amarrak lotu.

Elkarriketa luzeago izan bada ere, ezin osorik jaso hemen. Ziur berriro ere elkarrekin izango garena literaturaz berbetan. Bitartean, Jon, aurrera! eta betor laster Lauaxetaz liburua. Itxaroten geratzen gara.

E. JIMENEZ

ARGIAREN HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN DEITURAK

HELBIDEA

Telefonoa

Herria

Probintzia

Banku edo Aurrezki Kutxa

Sukurtsala

Zenbakia

SINADURA

Torturari buruzko obra, Benedettiren lumatik

Intxixuren «Pedro eta Kapitaina»: taulagainekeo karraxia

Aipatu lana Benedetti uruguayarrarena dugu, eta aktore nagusiak Jesu Macuso eta Joxe Mari Carrera.

Torturaren inguruan

Obraren gaia egun egungoa dugu, torturarena hain zuzen ere. Benedettik aukeratutako ikuspegia torturatuaren eta torturatzailearen arteko harremanak aztertzearena izan da. Beste ikuspegi batzu ere posible lirake, baina hemengoa horixe dugu: bi gizon, bakoitza bere postuan baina aurrez aurre, bere biluztasunean; egoerak bakoitzari ematen dion nagusitasuna eta ahulezian arakatuz.

Ea zergatik aukeratu zuten lan hau galdeturik, kasualitatez aurkitu zutela dioskute: lanen baten bila zebiltzan eta lagun batek hau irakurria zuela esan, gustatu eta lanari ekin. Gaurkotasunaren arrazoia aipatzen digute obra hau aukeratzera eramane zutuztenen artean. Ikusten dute Euskal Herrian gai honen inguruan sensibilizazio berezia dagoela eta beren asmoen artean basakeria hori salatu nahia badute.

Taldearen berritzea

Intxixu talde zaharra dugu, 68an kuadrila bat militantismo kulturalaren bidetik eta Eugenio Arozenarekin hasi zenekoa. Egin ohi zituzten lanak, Euskal Herriaren historiaren gainekoak ziren batipat, taldearen oinarria eta lan gehientsuena

Uztailaren 10ean, Lazkaoko Areria zineman, bertako ikastaroen osagarri edo, Intxixu taldeak «Pedro eta Kapitaina» deritzan lana antzeztu zuen. Ume gehiegi zebilen uju eta aja, herriko plazan bezalaxe, txutxumutxuka ez zenean farre algaraka; beharbada haiek ere ikuskizunaren protagonista sentitzeko ahalmena badutelako, baina entzun nahi genuenoi nahiko lan eman ziguten dena dela; batez ere lanaren funtsa eta mamia testuan zegoela kontutan hartuz gero.

prestatzen zuena Arozena bera zen; eta musika, dantza eta abarrak beregan zeramatzen espektakulu osoak burutzen zituzten. Azken aurreko lana Jaurlaritzaren laguntzarekin egindako «Gabonetako ikuskizuna» izan zen.

Handik hona pasa da denbora puxka ederra, eta lan haietatik gaurko honetara ere alde haundia dago. Oraingoan testuak pisu guztia hartzen duen obra batekin datozkigu, eta honek interpretazioa lantzeko

parada ezin hobea eskeintzen die, lehen utzixea bait zuten arlo hau.

Bestalde, lehengo taldeko bi kide baino ez dira geratzen egun, protagonista lana egiten dutenak hain zuzen. Honekin hausturarik ez sortzea nahi izan dute, bide batez berriei, ikusiz eta entsaioetan eta, ikasteko aukera polita eskeiniz.

Zer duten berri eta zer zahar galdetu diegu, eta kokagunea, izena eta euskara eta euskal kultura bultzatzeko asmoak le-

hengo berak omen dituzte; berritatzat aldiz, lana denen artean aztertzea eta pentsatzea, eta aurrerantzean ere pertsonaia eta testuez baliatzea eta alor horretan ikastea.

Arrakasta polita

Maiatzaren 23an estreinatu zuten antzeztan hau Donostiako antzoki Zaharrean; geroztik Urnietan eta Lazkaon egin dituzte bere emanaldiak. Orain artean jaso dituzten eritziekin eta pozik omen daude. Zenbaitentzat lana gogor samarra omen da baina ez diogu ikusi guk halako gogorkeria edo makabrotasunik. Antzezpenaren kokxa beharbada erritmoan legoke. Zenbait momentutan badirudi erritmo hori galdu egiten dela edota tentsio dramatikoak apaldu egiten dela. Ez dakit interpretazioaren akatsa den edo testuari berari egotz dakiokeen. Dena den, zerorrek erabakiko duzu ongien ikustera joaten bazara. Hurrengo saioak Oiartzunen eta Hondarribian izango omen dituzte, bestek beste. Normalki, Lazkaon ikusi ez bagenituen ere, taldez kanpoko txalapartari pareta darimate beraiekin.

Azkenik eta bukatzeko, zera esan behar: eskenifikatzearen xingletasun eta erabilkortasunagatik bai gaiaren errealtate sozialarekiko atxekimendugatik, Mikel Antzaren gustoko lana litzatekeela hau. Bejondeiola!

F.J. MENDIGUREN

Errenteriko antzerki-talde honek ipuinez betetzen ditu kaleak

Errenteriako Zumardia, Arenal, udaletxe azpia, antzeztoki ikusgarri bihurtuko dira, bildurrezko mundu, tubo edo enbutu itxura hartuz. «Bai, beraientzat gu zerbait bereziak gara, eta haurrak horrelako gauzak behar dituzte, haurrek antzerkia behar dute, haurrak bere munduan daude, eta nolabait mundu hori pixka bat ipuin antzeko zertxorenbat da, eta guk horixe egiten dugu, ipuin hori kaleratzen, antzezten diegu».

Zingili Zangala duela lau urte ipini zen zangoen gainean eta hurrei antzerkia eskeintzeari, pailasadak egiteari, beraiekin jolasteari, ekin zion. Zingili Zangalak dagoeneko lau antzerki lan baditu: Lehena Esketxak, kalejira gisako obra bat, zangoen gainean egina; bigarrena, Pailasadak izenburuari kaso eginaz ulertzeko moduko lana; hirugarrena Kapitain Armiamaren abenturak; laugarrena Kontzertu Orkestikua eta azkena eta antzeztoki handi batean antzezten dutena: Txirristatzetik nentorren.

ARGIA.— Haurrentzat antzeztean edo gidoi bat prestatzean zer izaten duzue kontutan?

ZINGILI ZANGALA.— Es-traineko, hizkuntzatik hasten gara, eta gero montatzeko esketxak egiten ditugu eta obra osatzen dugu (obrak guk geuk asmatzen ditugu). Obra pentsatzerakoan, haurrak obrarekin nola konprometitu ikusten dugu, haurrak beti gure ondoan egoten baitira, eta segun zer unetan haurrak gurekin sartzen dira eta gu beraiekin. Haurren sentsibiltatea kontutan izaten dugu beraiekin konfliktuak izaterakoan edo prepartzerakoan. Haur batzu oso ausartak dira, aldiz beste batzu oso apalak, Errenterikoak oso irikiak dira eta beti gurekin sartzen dira, askotan gainera obrak ezagutzen dituztenez puteatzen gaituzte esanaz: «orain hau egingo dute, eta orain...»



Zingili Zangala: «Haurrek antzerkia behar dute»

Zingili Zangalak, oraingoan Errenteria osoa antzeztokitatzat hartuko du, kale guztietatik zehar, ibiliko da amets txiki bat, oro jakintsua, jakinduriaren ispilua. Berak ametsak hurrei kontatuko dizkie ipuin miresgarriak, ipuin hauetako pertsonaiak kaleratuko dira zango handi batzuren gainean eta ipuina errealitate bilakatuko da.

A.— Zer diferentzi dago antzeztokian edo zangoak antzeztoki direnean?

Z.Z.— Zangoak erabili ditugu kalejirak egiteko, kalejira bat egiten genuen zangoekin haurrak antzerkira erakarrit,

eta berehala antzezten hasten ginen. Diferentziak... Eszenatokian antzerkia egiten baduzu zu haurrengandik bazterturik zaude, muga bat daukazu, zu hor zaude antzeztokian eta haurrak han behean daude.

Kalean egiten baduzu, ordea, une guztietan beraiekin jolas-ten duzu ikaratzen dira eta korri egiten dute.

Kaleko antzerkia

Zingili Zangalak antzerkia egiteaz aparte hurrei ekintza ugari eskeintzen die, herri osoa eta leku tinko bat eszenatoki gisa hartuz. «Joan den urtean udazkenaren eguna eratu genuen Errenterian, eta horrelako jaiak eratzea asko gustatuko litzaigu baina diru laguntzarik ez badugu ezinezkoa zaigu. Erdi Aroko jai bat montatu genuen, geuretariko bakoitzak Erdi Aroko pertsonai baten papera hartu genuen eta pertsonaia sartuta jendearekin enroilatzaren ginen, hitzegiten genuen, Errenteriako Foru plazari Erdi Aroko kutsua eman genion».

ARGIA.— Kontatu pixka bat bukatzeko zer talde moeta zareten.

ZINGILI ZANGALA.— Beno taldean sei gara baina jaietarako muntaia hori egiteko 20 pertsona bildu ditugu, haurrentzat egin dugu orain arte eta euskaraz. Beno eta gure maila superatu dugula uste dugu, dagoeneko gorputza landu dugu orain mintzamina eta inprobisazioa gehiago ikasi nahi ditugu, espektakulua areagotu egin behar dugu, azken obra askoz ere espektakulagoa da. Dirua juxtu juxtu furgonetaren maxurak, gasolina ordaintzeko irabazten dugu eta herri mailan zerbait montatzerakoan udaletxeak zerbait ematen digu.

Hortxe utzi ditugu Zingili Zangalakoak Niessengo lokal handian antzeztoki gisa erabilitako lokalean, egunero lau bat ordu pasatzen dituzte, batzutan ordu gehiago sartzen dituztelarik orain adibidez Madalenak direla eta.

Gema LASARTE
(Argazkiak: Iñaki Erkizia)

musika

● **"Kortatu"koak dagoeneko iraupen luzekoa grabatzen.**-- Fermin eta Iñigo anaiak, eta Treku baterijolea dira irundar "Kortatu" taldekoak. Baliteke agian uda honetan jasaten ari diren arrakasta indartsuaren ondorio zuzena izatea, baina dagoeneko Donostiako Tsunami estudioetan ari dira eskin hauek beren iraupen luzeko lehenengo diskoa grabatzen. Bestetik, badirudi Ferminen uda honetan jaso duen euskarazko ikastaro trinkoak bere ondorioak ekarri dituela honez gero, disko horretan kanturen bat euskaraz joango dela entzun bait dugu. "Kortatu" elkarriketetan agertu izan duen euskalduntze-nahi hori zerbaitetan gauzatzen ari dela dirudi. Ea zertan geratzen den.

prentsa

● **"Aizu", eraberriturik irailera.**-- Uztail aldean oparalditxoak hartu dituzte "Aizu"ko lagunek, baina ez pentsa morroi hauen oporrak besteenak bezalakoak direnik, aldizkariaren berritzaerako hainbat asmo eta proiektu finkatzearen bilera batzuek egiteko aprobetxatu bait dituzte "oporralditxo" horiek. Abuztuaren ondotik eskainiko diguten alea, beraz, zeharo berria izango da, sail berriak, kolaborazio berriak eta inportanteagoa dena, orohar gai eta grafikoen tratamendu berri-berri batekin. "Aizu"koak behintzat poz-positibo ari dira honez gero lanean zebaki eraberritu hori prestatzen. Ea zer eskaintzen diguten.

● **Aurten Jaurilaritzak subentzioak nafar aldizkariarentzat.**-- Iaz Eusko Jaurilaritzak euskarazko aldizkarietako banatutako diru-laguntzen artean Iparraldekoek eta Nafarroakoek ezin izan zuten sosik ere jaso. Halaxe jakinez gure gure lumatik nahiz eta zenbaitek berri hura modu txarrean eta ez-egokian hartu. Aurtengoan, berriz, badirudi zenbait legezko traba gaindituz Nafarroakoentzat behintzat dirurik banatzea litekeena izango dela, duela gutxi jakin ahal izan dugun informazioaren arabera. Lurraldetasuna behintzat eta neurri batez ez da prolema izango. Prolema baldin badago Komunitate Autonomoko aldizka-



TXU TXU MU TXU KA

riei eskatzen zaizkien baldintzak ez betetzeagatik izango omen da. Ikusteko dago, dena dela.

antzerkia

● **"Euskadifrenia", "Karrika" taldearen lan berria.**-- Duela gutxi arte ibili dira "Karrika" bilbotar antzerki-talde erdalduna bere azken muntaiarekin jo-ta-ke, eta oraindik ere jarraituko direla erraz pentsatzekoa da. "Bilbao, Bilbao" obrarekin lortu duten arrakastarekin emozionaturik dagoz antza denez, eta halako oihartzunik inoiz jaso ez dutelarik, dagoeneko lan berri bat muntatzekoan hasi dira. Jadanik esan daiteke zein izango den bere izena: "Euskadifrenia". Bere izenetik antze-man daitekeenez Euskadiren hainbat detailerik buruzko musikal umoretsu eta satiraduna izan nahi luke komedia honek. Beraren prestaketarako, euskal kulturaren hainbat jenderekin kontatzea pentsatzen da (kantariak, artista plastikoak, idazleak...) eta urte bukaerarako gutxi gorabehera espero dute prestaketa amaitzea.

zinema

● **Hauteskundeak prestatzen**
Zinema Ekoizleen Elkartean.-- Datorren iraila aldera hau-

teskunde berriak egingo omen dira Zinema Ekoizleen Elkartean eta dirudienek oraingoan lehendakaria den Anjel Amigok orain artean baino zailago edukiko du, bere jessioaren erizpideekin pozik ez dauden elkartekideak oposizioa prestatzen ari direlarik. Aldeko nahiz kontrako indarrak oraindik ez daude behar bezala neurtuak baina aurrerapen gisa Amigok kargua birrestea aski zaila daukala esan liteke.

euskalgintza

● **Martin Ugalde gobernuko "ohia" dagoeneko "Deia"koentzat.**-- Gertaera bitxi bat gertatu zaie Iruñeako UEUn prentsa-bulegoan ibili direnei. Egunero bezala halako batetan "Deia"ra kronika bat bidali dute Martin Ugalderen sarrera-hitzaldia dela-eta, bertan Ugalde Jaurilaritzako euskara-arazoetarako zuzendaria dela esaten delarik. Egunero ere eta normala denez testuek jasan ohi duten orrazketaren ondoren hara non biharamonean "Deia"koen zuzenketaz "zuzendari ohia" azaltzen bait da. Izan ere, guk dakigularik, eta horri buruzko zurrumurru ugari eta aski oinarrituak badabiltza ere, Martin Ugaldek ez du oraino bere kargua ofizialki utzi, eta "orrazketa" horren funtsak aski oinarririk gabea lirudike. Agian, "Deia"n Jaurilaritzako kontuetaz beste inon baino lehenago enteratzeko bideak izango dituzte. Hortxe liteke gako.

● **Euskararen aldeko kanpaina baten asmoa Gipuzkoako Diputazioan.**-- Xabier Leteren eskutik badirudi aurtengoan Gipuzkoako Foru Diputazioak berriz ere sentsibilizazio-kanpainetako ekitako asmoa duela, oraindik ere zein enfokerekin zehazki ez dakigularik. Izan ere, hogeitabat milioi inguru omen daude horretarako, eta bere lerro nagusiak markatzearen nolabaiteko Kontseilu Aholkulari bat antolatuta da, bertan kulturako izen famatu batzuren partaidetza topa daitekeelarik: Xabier Elorriaga, Arantxa Urretabizkaia, Bernardo Atxaga, eta abar bastante luze bat. Aholkuak eta ideiak jasotzearen osatu omen da kontseilu gisako hori, eta aurrerantzean beste zeregin batzutarako ere erabil daitekeela-koan dago asuntia.



ZIENTZI-TEKNIKETAKO ALDIZKARIA
HIRUHILABETEROKOA

Helbidea: Urbietta, 7-3.a
Posta Kutxa, 361
Telf. 42.99.45
20006-DONOSTIA



aldizkariaren harpidedun izan nahi dut

Izena

Nombre

Bizilekua

Domicilio

Herria

Población

Bazkuna

Entidad

Bulegoa

Sucursal

Herria

Población

k/k Z^a

N^o cta./cte.

Harpide saria

Precio suscripción

1.750 pta.

ITSUA BEHAR

Iritsi da etxera tipo bat Jesukristo eta Judas Iscariotereren zikloiarekin eta emaztea esnai aurkitzen du.

- Nondik zatoz ordu hauetan Peli?
- Zuzendariarekin egon naiz lan bat bukatzen...
- Peli, esan egia mesedez, nondik zatoz?
- Egia esan, neska eder batekin izan naiz ohean.
- Zer goxoa! Zer egingo zenuen ni orain gizon batekin ohean harrapatu baninduzu?
- Aurrenik bastoia eta zakurra hartu eta leihotik behera bota.
- Zer bastoi ta zakur arraio!
- Zurekin ezkontzekoz itsua behar da izan eta...

POSTOPERATO RIOA

- Sendagilearen etxean.
- Belaun hori nahiko gaizki dago, operatu egin beharko dizut.
 - Jauna, operazioaren ondoren kitarra jo ahal izango al dut?
 - Bai motell, egon lasai.
 - Zer ongi, beti jakin nahi izan dut kitarra jotzen.

STIVI ALAITSUA

- Zergatik dago Stive Wonder beti barrez?
- Oraindik inork ez diolako beltza dela esan

ADISKIDE TXARRA

- Sartu da ondarrutar bat automobilean gainean egundoko atxurra duela eta bolantea bere tokian ez dagoela konturatzean oihuka hasi da:
- Kaguendios! lagun kabroia!
 - Inguratu zaio madero bat eta esan dio:
 - Eta aurreko asientura pasatzen bahaiz zer?



CAMEL

Badoa konkordun (jorobatua) bat Kontxan barrena. Halako batean Camel paketea erori zaio lurrera eta handik pasatzen ari zen pasota batek:

- Eh! DNI-a erori zaik.

DENOKIN ONDO

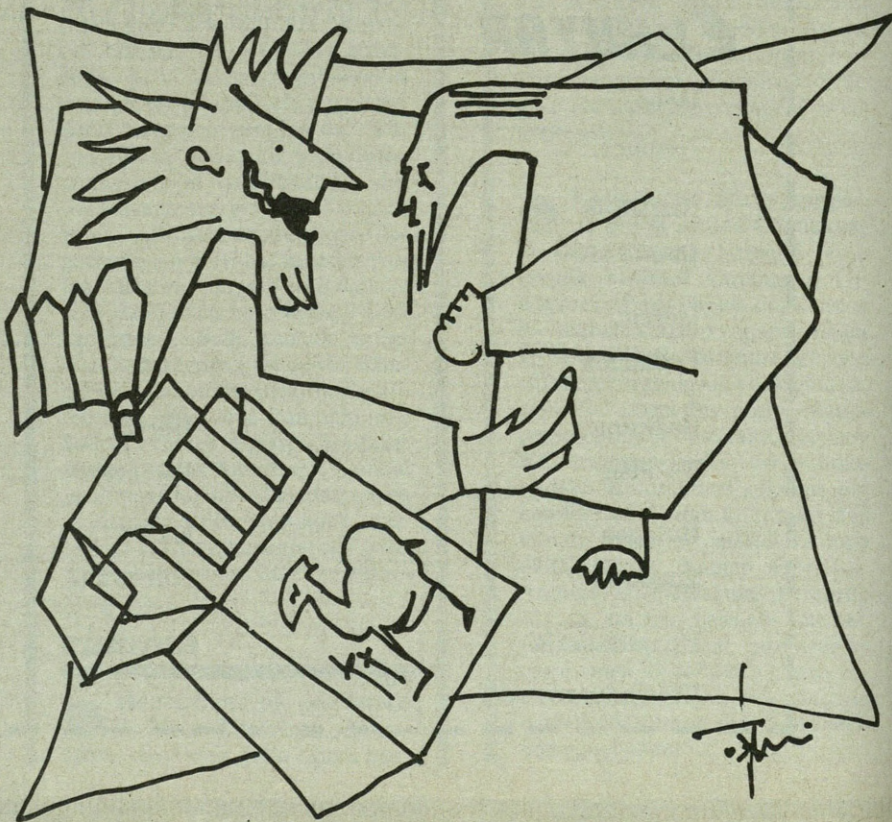
- Bi lagunek topo egin dute kalean eta bata besteari:
- Koño Jaxinto!, nola egiten duk hain gazte kontserbatzeko?
 - Denekin ongi konponduz eta inorekin ez diskutituz.
 - Tira, ez duk horregatik izango!
 - Ez duk ba horregatik izango, hik hala badiok...

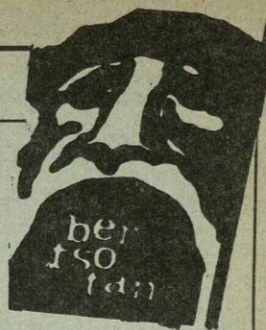
HANKAK ARIN

- Bi lagunek topo egin dute Iruñeko Sadar-en gauzez kopa partidu batean eta bata besteari:
- Jesus!, zer moduz Antselmo?
 - Ondo esan beharko...
 - Ta famelia?
 - Denak ongi, eskerrik asko, gazteena orain hiru hilabete hasi zen ibiltzen.
 - Honez gero urruti egongo da ba!

LELO XAMARRAK IZAKI...

- Telefonoz:
- Intelijentzia zerbitzua?
 - Eh?, Eh?





Balendin ENBEITA

Aga zaharrean eskegita dagoen kurtzulu argiari

Ezkaratzeko aga luzean
Untze zaharretik zintzilik
Eukan guztia eskeini eta
Bakardadean ixilik
Argi iturri argia zena
Iluna datza itzalik
Aga zaharrean kurutzetua
Argiaren truke hilik.

Ezkaratzeko aga luzean
Daukagu azken zotinka
Epetargia balitz bezala
Zokondo danai agurka
Azken arnasan daukan apurra
Aga zahararentzat dauka,
Itzali da ta geratzen dira
Biak elkarri besarka.

Aga zaharretik zintzilik zinen
Laguntzaile ta umila,
Beharrizana daukanen lagun
Aitzaki bako abila,
Neurri berdina argia eman
Neurri berean ongila
Ondorengiak egin duzuna
Gogoan izan dadila.

Bizitza labur arantzatzua
Ilunpekuak argitzen
Zeure lanaren ordainik ere
Ez zenuela eskatzen,
Orain betiko itzali zara
Ez da erreza piztutzen
Argiak ihes egin ondoren
Zurekin gara oroitzen.

Tximinipeko auspo zaharrari

Ezkaratzeko tximinipeko
Auspo zaharraren kasua,
Bizi guztian beteko zuen
Ondo bere arazua,
Naizta egurrez betea egun
Zuen inguru osua
Auspo zaharraren laguntza bage
Nekez bizkortzen da sua.

Amona zaharrak hartuko zuen
Aurrekoaren erentziz
Amonak berdin jarraituko du
Ondorengoari utziz,
Eta auspoa denaren lagun
Bere putzaren irrintziz
Hainbat alditan sua piztua
Esku askoren igurtziz.

Ilitze zaharretik zintzilik dago
Tximiniaren erdian
Bere beharra daukanan adi
Beti gertu sukaldean,
Oinik oinera, eskutik esku
Denak dabile aidian
Lanen ordainik bage bizi da
Ernai suaren guardian.

LEGEDI ANTITERRORISTAREN AURKA

Idazleak

Jose Migel Barandiaran
Jose Maria Velez de Mendizabal

Joan Mari Irigoien
Koldo Izaguirre
Alfonso Sastre
Bernardo Atxaga
Joxe Agustin Arrieta
Ramon Saizarbitoria
Joxe Ramon Etxebarria

Anjel Lertxundi
Xabier Mendiguren
Josu Zabaleta
Felix Marañá
Eva Forest
Txillardegi
Paulo Aguirrebaltzategi
Paulo Iztueta
Joseba Intxausti

Joxe Azurmendi
Xabier Mendiguren Elizegi
Tere Irastorza

Jean Louis Davant
Martin Ugalde
Pierre Xarriton
Joxe Migel Zumalabe

Karme Rotaetxe
Jose Antonio Mujika
Jesus M. Arenaza
Serafin Basauri

Juan Jose Zearreta
Karme Elnal
Charles Bidegain
Daniel Landart

Jon Iñaki Lasa
Joxean Sagastizabal
Xabier Etxaniz
Manu Lopez

Julen Arriolabengoa
Eusebio Osa
Jokin Apalategi
Fini Rubio

Joxe Ramon Bilbao Otaola
Emilio Lopez Adan «Beltza»
Jon Urrujolegi
Dionisio Amundarain

Julen Kalzada
Lourdes Iriondo
Jon Juaristi
Laura Mintegi

Andoni Sarriegi
Joanes Urkijo
Manolo Pagola
Pilar Iparraguirre

Koldo San Julian
Pablo Sorozabal
Roge Idriart
Gotzon Egia

Txema Larrea
Itxaro Borda
Teresa Aldamiz
Karlos Martin

Mariasun Landa
Omar Navarro
Xoxe Estevez

Bertsolariak

X. Amuriza
Lopategi
Sebastian Lizaso
Balentin Enbeitia

Kantariak

Benito Lertxundi
Imanol
Ruper Ordorika
Erramun Martikorena
Txomin Artola
Iñaki Eizmendi
Urko
Antxon Valverde

Agiri hau izenpetzen dugunok ondoko puntuok adierazi nahi ditugu publikoki:

1.— Legedi Antiterrorista salatzen dugu, giza eskubide oinarritz-koenak zapalduz herritarra erabat babesik gabe uzten duelako. Legedi horren deusezteza esijitzen dugu.

2.— Josu Landa kazetari eta idazleari Legedi Antiterrorista aplikatzea ere salatzen dugu, eta Joseba Sarrionandia idazlea bisi-tatzeagatik preso dagoelarik, berehala aska dezaten esijitzen dugu.

Maite Idirin

Gontzal Mendibil
Hibai Rekondo
Amaia Kasasola
Etxamendi eta Larraide
Pantxoa Karrere
Peio Ospital

Musika-taldeak

Hertzainak
Kortatu
Eltzegor
Itoiz
Oskorri
Azala
Ganbara
M-ak
MCD
Jo-ta-kie
Sabotaje
Ser-vicio
Bahía de Cochinos
Lavabos Iturriaga
Eskorbuto
Zarama
Altos Hornos de Vizcaya
Gazte Hilak
Basura
Odio
B.A.P.
Tortura Sistemática
Guitarras de Fuego
Averno
R.I.P.
Krak
Agitation Imaginaria
Kuursal
Vomito
AntiRegimen
Zimorra
Vioch-R
Extorsion

Aldizkariak

Aizu!
Jakín
Punto y Hora
Susa
Tutttua (Bilbo)
Maiatz (Baiona)
Eta Kitto (Donostia)
Txistu y Tamboril (Durango)
Korrok (Iruñea)
Argia
Kandela (Gasteiz)
Herria 2000 Eliza
Tipi-Itapa (Lesaka)
Sustraiak (Lekeitio)
Ipurbeltz
Pamiela

Fanzineak

Destruye
Brigada Criminal
Unica Alternativa
La Pesadilla del Poder
Pakean utzi arte
Peste
Fantxine
Kazetariak
Juan Mari Torrealdai

Luis Nuñez
Mikel Aramendi
Javier Sanchez Erauskin
Xalbador Garmendia
Joseba Goñi
Joxe Felix Azurmendi
Luzien Etchezarreta
E.T.B.ko 30 langile
«Gure Irratia»ko langileak
«Punto y Hora»ko langileak
«Muskaria»ko langileak
«Egin»eko langileak
«Euskadi Irratia»ko langileak
Gipuzkoako Irrati Libreen
Koordinakundea
«Herri Irratia»ko Langileak
(14 kazetari)

«Onda Verde»
«Zer Egin-Servir al Pueblo»
«Xiberuko Boza»

Argitaletxeak

Elkar
Erein
Susa
Hordago
I.Z.
Pamiela
Soinua
Gordailu
Discos Suicidas

Dantza Taldeak

Ortzadar Folklore Taldea
Gipuzkoa, Araba eta Nafarroako Dantzarien
Biltzarreak

Antzerki Taldeak

Kukubiltxo (Larrabetzu)
Maskarada (Bilbo)
Tantaka (Hernani)
Branka (Zarautz)
Intxurre (Alegi)
Sebastopoleko Titiriteroak
(Altzo)
Goaz (Deba)
Bordatxuri (Hazparne)
Keinu (Gasteiz)
Xiputz (Bergara)
Karraka (Bilbo)
Txo! (Ondarroa)
Ostibarre (Donapaleu)
Astoputza (Lesaka)
Lizardi (Zarautz)
Iturri (Ortzaize)
Euskal Antzerki Taldeen Biltzarrea (E.A.T.B.)
Koldo Amestoy (Ximala-xo-Hazparne)
Peters Roberts

Zine eta Bideogileak

Antton Eceiza
Juanma Berasategi

Xabier Portugal
Edorta Elozegi

Unibertsitateko irakasleak

Xabier Kintana
Martxel Ensuntza
J.M. Txurruka
Arantxa Urkarregi
Kepa Altonaga
Oscar Ecnarro
Iñaki Antiguedad
Adela Moiyua
Maite Erro
Laura Mintegi
Beatriz Casares
Ignacio Muñagorri
Eduardo Mancisidor
Karmelo Landa
Antton Azkargorta

Liburudendak

Biok (Basauri)
Biliken (Zornotza)
Hitz (Durango)
Palentzuela (Barakaldo)
Aralde (Lekeitio)
Verdes (Bilbo)
Liberia Bilbaína (Bilbo)

Abokatuak

Alvaro Reizabal
Andres Ormazabal
Antton Ibarburen
Federico Saenz de Santamaria
Carlos Trenor
Miguel Aperribai
Jose Maria Elosua
Fernando Vicente
Mercedes Zulaika
Victor Canales
Gurutze Baztarrika
J.L. Rezabal
Elu Garcia Garcia
Mercedes Garaialde
Iñaki Esnaola
Iñigo Iruin
Maria Jose Aguado
Miguel Castells
Nekane San Miguel
Jose Manuel Balerdi
Juanjo Lertxundi
Begoña Garmendia
Txano Garcia Alkorta
Xabier Aranburu
Xabier Elias
Ernesto Alberio
Manu Barrenetxea
Juan Maria Andres
Jose Antonio de la Hoz Uran-
ga
Ana Arriola
Isabel Bidarte
Andres Muller
Carmen Rizo
Jon Usabiaga
Ana Mozos

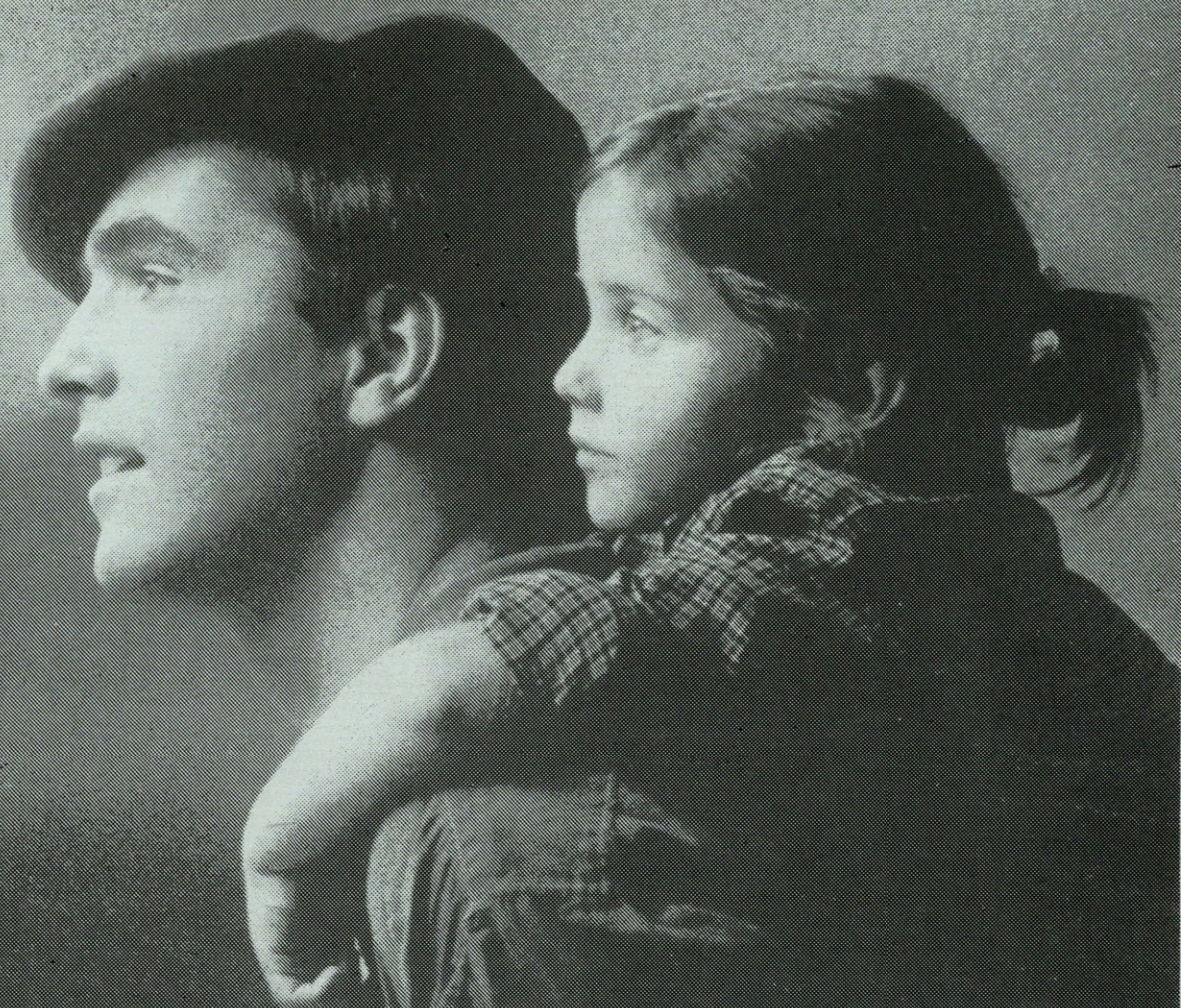
Paul Munoa
Koldo Jaurrieta
Elisabete Altube
Enrique Villa

Erakundeak

Euskal Herrian Euskaraz
E.K.B.
A.E.K.
U.Z.E.I.ko langileak
Gestoras Pro Amnistia
Donostiako Ekologisten Batzordea
Euskadiko Antinuklear eta Ekologisten Batzordea
Gipuzkoako Diputazioko Itzultzaileak
Gipuzkoako Irakasleen Elkartea
Udako Euskal Unibertsitatea
I.P.E.S.
Askagintza
Euskal Herriko Eskaut Elkar-
tea
Aurrezki Kutxa Munizipala-
ren enpres batzordea
U.E.U. (Balere Bakaikoa eta
257 firma)

Estatu espainoleko beste herrialdeetatik

Francisco Martin Del Rio (Sa-
lamankako aboka-
tua)
Doris Benegas (Valladolideko
abokatua)
Comisión de Defensa de los
Derechos de la Perso-
na y de la Libre Abo-
gacia del Colegio de
Abogados de Barce-
lona
Grupo de Abogados Jóvenes
de Madrid (25 firmas)
Comisión antiOTAN de Ma-
drid
Comité de Solidaridad con los
Pueblos
Asociación contra la tortura de
Madrid
Unidad Popular Castellana
Comité por la Libertad de Ex-
presión de Madrid
Comité per la llibertat d'ex-
presió de Catalunya
Jesús Ibañez (Catedrático
Universidad Complu-
tense de Madrid)
Luis Otero (U.M.D.eko ko-
mandantea)
Carlos Paris (Madrideko
Konplutensean kate-
draduna)
Rafael Gomez Parra (kazeta-
ria)
Jose Luis Morales (kazetaria)
Cristina Maristany (idazlea)
Gabriel Albiac (historia-ira-
kaslea konplutensean)
Empar Pineda (feminista)
Maria Gascón (kazetaria)
Carmen Pino (soziologoa)
Alfonso Arnau (soziologoa)
Diego González (kazetaria)
Teresa Toda (kazetaria)



GAZTEA. BIZIA. ZIURRA.

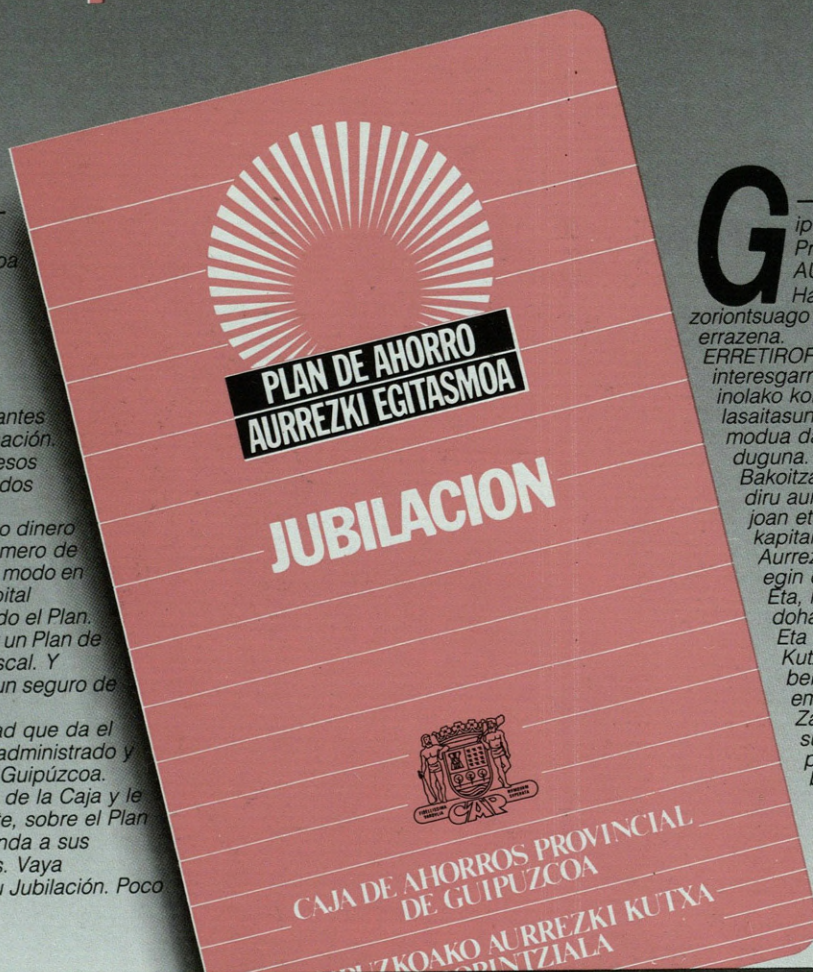
25 urte Elkar Lanean



CAJA LABORAL

Plan de Ahorro para la Jubilación.

La Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa presenta el PLAN DE AHORRO PARA LA JUBILACION. La forma más sencilla de preparar, mes a mes, un futuro feliz. Porque el PLAN PARA LA JUBILACION ofrece interesantes ventajas. Y ninguna complicación. Es el modo de asegurarse esos años de tranquilidad que todos deseamos. Cada persona decide cuánto dinero quiere ahorrar al mes, el número de años que desea hacerlo y el modo en que quiere recuperar el capital constituido, una vez finalizado el Plan. Además, se puede suscribir un Plan de Ahorro con desgravación fiscal. Y obtener, de modo gratuito, un seguro de vida. Todo esto con la tranquilidad que da el pensar que su dinero está administrado y garantizado por la Caja de Guipúzcoa. Venga a cualquier sucursal de la Caja y le informaremos, personalmente, sobre el Plan de Ahorro que mejor responda a sus necesidades y expectativas. Vaya preparando desde ahora su Jubilación. Poco a poco, conseguirá mucho.



Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintzialak ERRETIORAKO AURREZKI-PLANA eskaintzen du. Hauxe da hilez-hile etorkizun zoriotsuago bat preparatzeko joateko modurik errazena. ERRETIORAKO PLANAK abantaila interesgarriak eskaintzen dituelako. Eta inolako konplikaziorik ez. Geroko lasaitasun-urte horiek aseguratzeko modua da, horixe bait da guztiok nahi duguna. Bakoitzak erabakitzen du hilean zenbat diru aurreratu, zenbat urtetan aurreratuz joan eta, Plana bukatzean, metatutako kapitela nola berreskuratu. Aurrezki-Plan baten harpidetza ere egin daiteke zergarinketa fiskalarekin. Eta, honela, bizi-aseguru bat lortu dohan. Eta guzti hau zure dirua Gipuzkoako Kutxak administratzen eta bermatzen duela pentsatzeak ematen duen lasaitasunarekin. Zatoz Kutxako edozein sukurtsaletara eta bertan pertsonalki esango dizugu zure beharrian eta igurikapenei ondoen erantzuten dien Aurrezki-Plana zein den. Oraintxe bertan has zaitez zeure Erretiroa preparamen. Piskanaka-piskanaka, asko lortuko duzu.

POCO A POCO CONSIGA MUCHO.

Empiece hoy



CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA